JOHN STEINBECK

Yukarı Mahalle

Türkçesi : Orhan Azizoğlu

BİLGİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Bu kitabı yazarken Paisona'ların böylesine meraklı, kurnaz, fakir ve huysuz olduklarını bilmiyordum. Onları, yaşadıkları hayatın güç şartlarıyla haşır neşir olmuş, dayanıklı, cana yakın insanlar olarak tanırdım. Yazgıya böylesine boyun eğme, bir erdem olsa gerektir.

Anlatacağım hikayelerde bu insanların bu kerte kurnaz ve akıllı olduklarını bilseydim, kesinlikle yazmaya kalkmazdım. Küçükken bir okul arkadaşım vardı. Esmer, temiz kalpli, iyi bir çocuktu; Piojo derdik. Ne babası, ne de anası vardı, taparcasına sevdiği ablasının yanında oturuyordu.

Kıpkırmızı yanakları olan bu kızı, hepimiz sever, sayardık. Arasıra bize, domatesli, peynirli sandviçler yapardı. İşte bu Piojo ile ablasının oturduğu evdeki mutfağın musluğu bozulmuş, su akmaz olmuştu. Yemeğe koydukları ve içtikleri suyu tuvaletteki musluktan alıyorlardı. Musluk dediğimiz de, yerden bir iki parmak yüksek, ince bir boruydu. Hele su azaldı mı, avuç avuç yerden toplamaktan başka çare yoktu. Piojo'nun ablası hiçbirimizi tuvalete sokmazdı. Bir seferinde, biriktirdiği suyun içine bir avuç kurbağa yavrusu atmıştık da kırmızı yanaklı kız bize ne kızmıştı!

Bu olay belki size pek tuhaf gelir ama, ben öyle düşünmüyorum. Bu da bir çeşit kurnazlık sayılır. Epeydir edep, terbiye çerçevesinde düşünüyorum da, hala bu kırmızı yanaklı kıza orospu ve arasıra bize birkaç kuruş veren Piojo'nun amcalarına da, onun müşterileri demek gelmiyor içimden.

Bütün bunlar başlangıç değil, sonuç oluyor. Bu hikayeleri gerçek olduğu ve beğendiğim için yazdım. Edebiyatçı geçinenlerin çoğu bu insanların sadece kaba taraflarını görmüş, onların yoksulluğuyla alay etmiştir. Onları unuttum, hatırlamıyorum bile. Fakat bir daha bu temiz kalpli, gözleri istek ve doğruluk dolu, candan insanların böyle ilkel yanlarını göstermeye çalışmayacağım. Eğer, başlarından geçen birkaç olayı anlatmakla kötülük ettimse onlardan özür dilerim. Böyle bir şeyin bir daha tekrarlanmayacağından emin olabilirler.

Adios, Monte.

JOHN STEINBECK

Haziran, 1937

GİRİŞ

Bu, Danny'nin, Danny'nin arkadaşlarının ve Danny'nin evinin hikayesidir. Bu, üç ayrı öğenin nasıl tek vücut halinde birleştiğinin hikayesidir; öyle ki, Danny'nin Yukarı Mahalledeki evinden söz ederken, dış görünüşünü, beyaz badanalı odalarını, bahçesindeki yabani otları aklınıza bile getirmezsiniz.

Hayır, Danny'nin evinden söz açınca, değinmek istediğimiz her şey, bütün neşesi, tatlılığı, insanca bağlılığı ve mistik sıkıntılarıyla bu üç ayrı öğenin oluşturduğu birliği simgeler.

Danny'nin evi, hikayenin eti, canı; arkadaşları da ruhundan başka bir şey değildir. Ve bu hikaye, bu grubun nasıl gelişip, kelimenin tam anlamıyla kusursuz bir örgüt olduğunu sergiler. Bu hikaye, yaptıkları iyi kötü işleri, düşünceleri ve sıkıntılarıyla Danny'nin arkadaşlarını serüvenlerini anlatır. Sonunda tılsımın nasıl bozulduğunu ve grubun nasıl darmadağın olduğunu yine bu hikayeden öğreneceksiniz.

Kaliforniya kıyılarında eski bir kent olan Monterey'de, bunlar ayrıntılı ve abartılmış hikayeler halinde, herkesin ağzında dolaşan olağan şeylerdir. Kimi düşünürlerin Arthur, Rolan ya da Robin Hood efsanelerinde yaptıkları gibi, Danny, Danny'nin arkadaşları veya Danny'nin evi diye bir şey yoktur. Danny, tabiat ananın; arkadaşları da rüzgar, gök ve güneşin ilk simgelerinden başka bir şey değildir; diye uydurma görüşler öne sürmelerini önlemek için bu hikayeleri kağıda geçirmenin iyi olacağını düşündüm. Bu hikaye, biraz da bugün ya da yarın, tatlı su düşünürlerinin dudaklarında belirecek alaylara engel olmak için düzenlenmiştir.

Monterey, aşağıda masmavi ve koyu, yukarıda uzun çam ağaçlarının meydana getirdiği ormanıyla bir tepenin yamacına kurulmuştur. Şehrin aşağı mahallelerinde Amerikalılar, İtalyanlar, balıkçılar ve sardalyeciler oturur. Fakat ormanın başladığı tepelere doğru sokakları asfalttan, köşe başları elektrik lambasından yoksun Yukarı Mahalle halkını, Monterey'in eski sakinleri Wallerle karışmış eski Britonlar oluşturur. İşte Paisanolar bunlardır.

Yer yer çam ağaçları arasında yabani otların sardığı arsalara kurulmuş eski tahta evlerde otururlar. Paisanoların çalınacak, satılacak veya rehin konacak hiçbir şeyleri olmadığı için ticaretle, Amerikan iş hayatının yöntemleriyle ilgileri yoktur.

Paisano nedir? Bu, ispanyol, Kızılderili, Meksikalı ve biraz da Avrupalı kanı karışık insanlara verilen addır. Bir iki yüz yıl kadar önce Kaliforniya'da yaşamış insanların soyundan gelirler. İngilizceyi Paisano ağzıyla konuşurlar. Irk sorunlarından söz açılacak olsa, hemen kollarını sıvayıp beyaza çalan içini göstererek saf İspanyol kanından olduklarını iddiaya kalkarlar. Renklerine gelince pipoların rengini andıran kahverengi ile kızıl arası, bir güneş rengindendir. İşte Monterey şehrinin Yukarı Mahalle denilen yerinde yaşayan Paisanolar böyle insanlardır.

Danny de bir Paisano idi. Yukarı Mahallede doğmuş orada büyümüş, kendini herkese sevdirmiş, Yukarı Mahalle Çocuklarının bütün özelliklerini taşıyan bir delikanlıydı.

Uzak yakın aşk maceraları ve kan ilişkisi yüzünden hemen hemen mahallede herkesle akrabalığı vardı. Büyük babası, Yukarı Mahalledeki iki evi ve serveti yüzünden herkesin saygı duyduğu ünlü bir adamdı. Yavaş yavaş büyüyüp gelişen Danny'nin canı ormanda uyumak, orada burada çalışmak, ekmeğini ve şarabını uygunsuz yollardan elde etmek istiyorsa, bunun sebebi onu etkileyecek akrabaları olmamasından değildi. Daha yirmi beşine gelmeden bacakları ata binmekten süvarilerinki gibi çarpılmıştı.

Danny'nin yirmi beşine bastığı yıl Almanya'ya savaş ilan edilmişti. Savaş ilanını duydukları zaman Danny ile arkadaşı Pilon'un iki galon şarapları vardı. Biraz sonra Koca Joe Portagee de gelmiş, birlikte kafaları çekmeye başlamışlardı.

Şişelerin içindeki azaldıkça, gönüllerindeki yiğitlik damarları kabarmıştı.

Şişeler tükenince üç genç, kardeşlik, kurtuluş aşkıyla kolkola girmiş, doğru Monterey'e inmişlerdi. Askerlik dairesinin önüne gelince, Amerika'nın şerefine bağırıp, Almanya için atıp tutmaya başlamış, gittikçe azıtmışlardı. Bunun üzerine bir çavuş çıkmış, bunları susturmaya çalışmıştı ama neye yarar... Baktı ki olacak gibi değil, çavuş bunları tutup askere yazdı.

Bir süre sonra üniformalarını giyip masanın karşısına dizildiklerinde çavuş, önce Pilon'a sordu:

-Hangi sınıfa yazılmak istiyorsun?

-Hangisi olursa olsun vız gelir.

-Senin gibiler ancak piyadeye layıktır, diyen çavuş, Pilon'u piyadeye ayırdı. Sonra gittikçe neşesi kaçan Joe'ya döndü:

-Sen nereye gitmek istiyorsun?

-Eve.

Çavuş onu da piyadeye ayırdı. Sonunda sıra Danny'ye gelmişti:

-Sen hangi sınıfa gideceksin?

Danny ayakta uyuyordu. Kendisine söylenenleri anlamamıştı:

-Ha?

-Hangisine gireceksin, diyorum.

Neyin?

-Ne iş yapıyorsun?

-Ben mi, her şey?

-Bundan önce ne yapıyordun?

-Ben mi? Katır sürücülüğü.

-Kaç katır sürebilirsin?

Danny, meslekte usta olduğunu göstermek için çavuşun masasına eğildi: -Kaç katırınız var? diye sordu.

-Eh, otuz bin var.

-Hepsini sürebilirim.

Ve böylece Danny, katır sürücülüğü ile Texas'a gitti. Pilon, kıtası ile birlikte Oregon yörelerinde dolaştı. Koca Joe'ya gelince, o, daha sonra da anlatılacağı gibi, hapse girdi.

:::::::::::::::::::::

1

Danny terhis edilip de memlekete dönünce, kendisinin mal mülk sahibi bir mirasçı olduğunu öğrendi. İhtiyar dedesi Viejo, ölmüş, Yukarı Mahalledeki iki evi de ona bırakmıştı.

Danny, bu haberi öğrenince üstüne mal mülk sahibi olmanın ağırlığı çöktü. Daha gidip evlerinin ne halde olduğunu görmeden, bir galon kırmızı şarap aldı, oturup kafayı çekti. Sorumluluk yükünü atmış, kişiliğinin en kötü yönü ortaya çıkmıştı. Bağırdı, çağırdı; Alvarado Caddesindeki meyhanenin bir iki sandalyesini kırdı; bir iki kişiye çatmaya kalktı ama, yüz veren olmadı. Bunun üzerine kalktı, sallana sallana rıhtıma yürüdü. Sabahın bu erken saatinde İtalyan balıkçılar gidip geliyor, sefere hazırlanıyorlardı.

Birdenbire Danny'nin içindeki ırk düşmanlığı uyanmıştı. Balıkçılara çatmak için, Ah Sicilya domuzları; diye bağırmaya başladı.

-Ah hapishane adası kaçkınları... Piçler... Geçmişlerine yandığımın herifleri... Chinga tu madre, Piojo.

Tükürdü, açık saçık el kol işaretleri yaptı onları kızdırmaya çalıştı. Balıkçılar, onun, bu durumuna yalnızca gülmekle karşılık verdiler.

-Merhaba, Danny. Ne zaman geldin? Arasıra uğra da yeni şarabımızı tat, dediler.

Danny, hala öfkesini alamamıştı:

-Pon un condo a la cabeza! diye bağırdı.

Balıkçılar yine güldüler. Unutma Danny, bu akşam bekliyoruz. Şimdilik hoşça kal diyerek sandallarına binip yola koyuldular.

Onlardan karşılık görmemesi, Danny'yi daha beter kızdırdı. Tekrar Alvarado Caddesine dönüp önüne gelen camı çerçeveyi aşağı indirmeye başladı. Biraz sonra polis geldi. Yasalara duyduğu büyük saygıyla Danny, kuzu gibi olmuştu. Askerden yeni terhis edilmemiş olsaydı, mahkeme onu, en aşağı altı aya mahkûm ederdi ya, bu seferlik sadece otuz gün verdiler.

Böylece Danny, bir ayını Monterey Cezaevinde geçirdi. Bazen duvarlara açık saçık resimler çizerek eğleniyor, bazen de oturup askerlik günlerini düşünüyordu. Cezaevinde geçen günler vücudunu pek hamlatmıştı. Arasıra bir gece için bir iki sarhoş getirdikleri oluyorsa da çoğu zaman yalnız başına kalan Danny'nin canı sıkılıyordu. Önceleri yataktaki böcekler kendisini rahatsız etmişti ama, zamanla onlar, Danny'nin kanından bıktı, o da böceklere alıştı, haşır neşir yaşamaya başladılar.

Bir ara oturup aklına geleni hicvetmeye başladı. Yatağında bulduğu bir tahtakurusunu duvarda ezmiş, çevresine bir daire çizerek altına Belediye Başkanı diye yazmıştı. Sonra birbiri ardından yakaladığı tahtakuruları ile, kentin ileri gelenlerini duvara resmetti. Bir süre sonra duvar, kentin ileri gelenleriyle dolmuştu. Bazılarına ağız burun yapmış, sakal, bıyık da çizmişti. Gardiyan Tito Ralph, bu duruma karışamıyordu, çünkü yasaya ve adalete karşı duyduğu derin saygı dolayısıyla onlardan birini listesine geçirmeye cesaret edememişti. Yasaya saygı beslerdi. Yine kimsenin olmadığı bir akşam Tito Ralph, koltuğunun altında iki şarap şişesiyle onun hücresine gelmiş, birlikte içmişlerdi. Bir saat kadar sonra, iki şişe de boşalmıştı. Gardiyan, biraz daha şarap almaya giderken Danny ile birlikte çıktı. Hapishanede canı sıkılıyordu. Torelli'ye gidip kovuluncaya dek kafaları çektiler. Daha sonra Tito Ralph, ne yapacağını şaşırmış bir durumda polise suçlunun kaçtığını bildirirken Danny, ormana gidip çam yaprakları üstünde tatlı bir uykuya daldı.

Danny öğleye doğru uyandı. Güneş pırıl pırıldı. Kendisini arayacaklarını bildiği için, devriyelerden saklanmaya karar verdi. Çalıların arasına gidip bütün gün orada oturdu. Arasıra başını çıkararak çevreyi kolluyordu. Akşama doğru artık kendisini aramayacaklarını düşünerek, saklandığı yerden çıkıp işine gitti.

Danny'nin işi çok basitti. Doğruca bir lokantanın arka kapısına yanaştı. Aşçıdan köpeği için artık yemek istedi. Aşçı, artıkları toplarken o da iki pirzola, dört yumurta, bir iki parça sosis aşırdı.

Çıkarken, Borcumu sonra öderim dedi.

-Ne borcu. Nasıl olsa çöp tenekesine atacaktım. Beni bu zahmetten kurtardın.

O zaman Danny'nin içi rahat etti. Aslında hep öyledirler, kendilerini suçsuz gösterecek özürler bulmayı çok iyi becerirler. Elindeki paketle doğruca Torelli'ye gitti. Yumurtalarla sosisleri, yarım şişe şarapla değiştirerek ormanın yolunu tuttu.

Gece çok karanlık ve nemliydi. Monterey'in yukarı yüzünü örten ormana koyu bir sis çökmüştü. Danny başını önüne eğerek ormanda sığınacak bir yer aramaya koyuldu. Biraz ilerisinde kendi gibi, hızlı yürüyen bir gölge vardı. Aralarındaki uzaklık azalınca gölgenin eski dostu Pilon'a ait olduğunu anladı. Eliaçık bir delikanlıydı Danny fakat, yiyeceklerinin çoğunu şarapla değiştiğini anımsadı.

-Pilon'a görünmeden geçerim diye düşündü.

Lakin herif, kucağında hindi varmış gibi yürüyor.

Birdenbire Pilon'un, ceketinin önünü sıkı sıkıya kapamaya çalıştığını fark etti.

-Hey, Pilon, Amigo! diye çağırdı.

Pilon daha hızlı yürümeye başlamıştı. Danny de peşinden koştu. Bir yandan da avazı çıktığı kadar, -Pilon, sevgili dostum, acelen ne? diye bağırıyordu.

Pilon, kaçmaktan vazgeçip durdu, bekledi. Danny, nefes nefese arkadaşının yanına geldi. Heyecanlı bir sesle, -Hep seni arıyordum, sevgili Piloncuğum, diyordu. -Bak bir iki kalem pirzola ekmek, peynir, şarap ele geçirdim. Otur da beraber yiyelim, seni göreceğim geldi yahu.

Pilon omuzlarını silkti: -Nasıl istersen diye söylendi. Beraber yürümeye başladılar. Pilon şaşırmıştı. Sonunda durdu. Danny'ye döndü: -Yahu dedi, koltuğumun altında bir şişe konyak olduğunu nerden bildin?

-Ne, konyak mı? Piloncuğum, sende konyak var demek, ha... Ya bir kadına götürüyorsundur ya da Hazreti İsa'nın bir daha gelişi için saklıyorsundur. Adam sen de, ben kimim ki, koca bir şişe konyağın nereye gittiğini bileceğim; kaldı ki sende konyak olduğundan haberim bile yoktu. Hem susamadım ki. Bir damlasına bile dokunmam. Buyur, benim çıkınımdakileri afiyetle yiyelim. Konyağına gelince, ona karışmam; o senin kendi malın.

Pilon, -Konyağımı seninle yarı yarıya paylaşalım Danny, dedi. Ama hepsini sana içirmem.

Danny, konuyu değiştirmeye çalışarak, İşte şurada pirzolaları kızartırız. Sen de şu pakettekileri aç. Konyağı da şuraya koy Pilon. Burada, ikimizin de görebileceği bir yerde dursun daha iyi.

Bir ateş yakıp pirzolaları kızarttılar, yemeye başladılar. Konyak pek çabuk tükendi. Karınlarını doyurduktan sonra ateşe sokulup şişenin dibinde kalanı içtiler. Sis iyice kalınlaşmış, yoğun nemden elbiseleri ıslak ıslak olmuştu.

Bir süre sonra içlerine bir yalnızlıktır çöktü. Eski dostlarını düşündüler. Danny, -Arthur Morales nerelerde? diye sordu. Nutuk çeker gibi, kolunu ileri doğru uzatmıştı: -Fransa'da öldü.

Kolunu umutsuzca yanına sarkıttı: -Kendi ülkesi ve yurdu için öldü. Yabancı topraklarda kaldı. Mezarının üstünde, Arthur'un orada yattığından bile haberi olmayan yabancılar yürüyecek. Yine kolunu ileri uzatarak, Pablo nerede? diye sordu.

Bu soruya Pilon, cevap verdi: Hapiste. Komşunun kazını çalmış. Saklandıkları yerde kaz, Pablo'yu ısırmış, Pablo bağırınca gelip ikisini de yakalamışlar. Altı aydır delikte yatıyor.

Danny, içini çekip, başka şeylerden söz etmeye başladı. Ama içindeki yalnızlık kaybolmamıştı. Bir süre sustuktan sonra, İşte burada, yalnız başımıza... Gerisini Pilon getirdi: Dertli ve sabırlı oturmaktayız.
-Hadi canım, şiir okumuyorum ya, burada yalnız başımıza yersiz, yurtsuz pinekliyoruz. Gençliğimizi, bu memleket uğruna harcadık. Bak, başımızı sokacak bir damımız bile yok.

-Şimdiye kadar oldu mu ki?

Danny şarap şişesini ağzına dayadı, Pilon koluna vurup alıncaya kadar içti:
-Bu bana iki kerhanesi olan adamın hikayesini hatırlattın diye söze başladı. Sustu, sözün arkasını getirmedi. Sonra birdenbire, -Pilon, Pilon! diye bağırdı. -Pilon, dostum, çoktan unutmuştum. Ben mirasa kondum.
Benim de iki tane var.

-Nen, kerhanen mi? Ah, seni düzenbaz, yalancı herif.

-Yalan söylemiyorum, Piloncuğum. Bizim Viejo öldü. Benden başka varisi de yok. Her şeyini bana, biricik torunu olan bana, bıraktı.

Pilon yaradılıştan gerçekçiydi: -Demek, tek mirasçı sensin, ha? dedi. -Peki, evler neredeymiş?

-Viejo'nun evlerini bilmiyor musun, Pilon? Burada, Yukarı Mahallede.

-Burada, Monterey'de mi?

-Evet, Yukarı Mahallede.

-Nasıl, işe yarar mı bari?

Danny, mutlulukla gülümseyerek arkasına yaslandı: -Bilmem ki... dedi. Sahipleri olduğumu unutmuştum, daha gidip görmedim bile.

Pilon bir süre sesini çıkarmadı. Düşünceliydi. Ateşe bir avuç kuru çam yaprağı daha attı dalgın gözlerle alevleri seyrediyordu. Sonra gözlerini kaldırdı, uzun uzun Danny'nin yüzüne baktı. Bu bakışlarda merak ve telaş vardı.

Sonunda derin derin içini çekti: -Demek her şey bitti, dedi. -Demek büyük adam oldun, dostların üzülecek ama, kaç para eder.

Danny elindeki şişeyi yere bıraktı. Bu kez Pilon aldı, ağzına dayadı.

-Ne bitti? diye sordu Danny... -Ne demek istiyorsun?

-Bu ilk kez olmuyor ki... diye ekledi Pilon.

-Birisi meteliği yokken param olsa her şeyimi dostlarımla paylaşırdım diye övünür. Ama eline biraz para geçip de cebi metelik yüzü gördü mü, her şeyi unutur. Sen de böyle olacaksın, dostum. Artık arkadaşlarının seviyesini aştın. Mal, mülk sahibi adam oldun. Sen de bir zamanlar her şeylerini, hatta konyaklarını
bile seninle paylaşan eski arkadaşlarını unutacaksın.

Bu sözler Danny'ye pek dokunmuştu: -Ben öyle değilim diye bağırdı.
-Ben seni unutur muyum, Pilon?

-Şimdi sana öyle gelir. Pilon'un sesi pek soğuktu:

-Hele bir evlerine sahip ol, gecelerini bir çatı altında geçirmeye başla, o zaman görürsün.

Belediye Başkanıyla yemek yerken zavallı Paisano Pilon'u aklına bile getirmezsin.

Danny ayağa fırlamıştı, sırtını bir ağaca dayayarak.

-Pilon dedi. Sana söz veriyorum ki, benim nem varsa, senin de var, demektir. Benim evim varsa senin de evin olacak. Ver şunu da bir yudum alayım.

-Bu sözüne görmeden inanmam. diye söylendi Pilon. Sesinde cesaret kırıcı, soğuk bir anlam vardı: Öyle olsaydı, herkes verdiği sözü tutsaydı, dünya cennet olurdu. Hem şişe çoktan boşaldı.

:::::::::::::::::::

2

Avukat, iki kafadarı ikinci evin önünde indirdikten sonra gaza basıp Monterey'e doğru uzaklaştı.

Danny ile Pilon, boyasız parmaklığın önünde durmuş, perdesiz pencereleri kör bir göz gibi duran, kirli beyaz badanalı evi hayran hayran seyrediyorlardı. Kapının önünde pembe gülleri olan bir çardak ve bahçenin yabani otları arasında yer yer kırmızı çiçekler görünüyordu.

Pilon, -Bu ötekinden daha güzel, diye söylendi. -Hem daha da büyük.

Danny'nin elinde iki anahtar vardı. Yavaş yavaş yaklaşıp kapıyı açtı. Büyük oda, hala Viejo'nun bıraktığı gibi duruyordu. Üzeri kırmızı güllü takvim 1906'yı gösteriyordu. Duvarda renkli krepon kurdeleler, bir iki gemi resmi, bir tutam sarmısak asılıydı. Odanın öteki eşyalarını da birkaç sandalye ile bir masa oluşturuyordu.

Pilon etrafına bakınarak, üç oda diye mırıldandı. -Hem yatağı, sobası da var. Danny, burada çok mutlu olacağız.

Danny çekingen duruyordu. Viejo ile çok acı anıları vardı. Pilon öne düştü, evi dolaşmaya başladılar. Önce mutfağa girdiler. -Bak hele musluğu da var diye bağıran Pilon uzanıp, musluğu açtı. Sonra, -Danny yavrum, su yok, dedi. -Kumpanyaya gidip suyu açtırmalısın.

Birbirlerine bakıp kıvançla gülümsediler. Pilon'un keskin gözleri, Danny'nin yüzünde mülk sahibi olmanın sorumluluğunu fark etti. Bu gözlerde artık, başıboşluğun verdiği tasasızlığı göremeyecekti. Artık kimsenin camını kırmayacaktı, çünkü onun da kırılacak bir iki camı olmuştu. Pilon'un hakkı vardı. Arkadaşlarından daha iyi bir düzeye gelmiş, omuzlarına daha karışık

bir yaşam yükü çökmüştü. Sanki içinde bir şeyler kopmuş gibi, bir acı duyuyordu. Hüzün dolu bir sesle, Pilon, diye söylendi.

-Keşke bu ev senin olsaydı da ben, senin yanına konuk gelseydim.

Danny, suyu açtırmak için Monterey'e indi. Pilon, arka bahçede, yabani otların arasında dolaşıyordu. Bahçede, bakımsızlıktan kurumaya yüz tutmuş, dalları kırılmış birkaç meyve ağacı vardı. Bir kenarda çürük bir varil, patlak bir şilte ve kül yığınları görülüyordu. Pilon bir süre Mrs. Morales'in bahçesindeki kümesi seyretti. Sonra yavaşça eğilip kümesin kendi bahçelerine yakın olan yanında küçük bir delik açtı. Belki tavukçuklar, büyük otların arasına yumurtlamak isterler diye, söyleniyordu.

Kuracağı tuzakları, bahçeye girecek tavukları nasıl yakalayacağını düşündü. -Evet burada mutlu olacağız.

Danny kentten eli boş dönmüştü. -Suyu açmak için depozit istiyorlar. diye söylendi.

-Depozit mi?

-Evet suyu açmadan önce, üç lira yatırmak gerekiyormuş.

-Üç lira mı? Üç liraya tam üç galon şarap verirler be. Şarabı içeriz, su lazım olunca da Mrs. Morales'ten bir iki kova ödünç alırız.

-Şarap alacak paramız var mı ki?

-Biliyorum. Belki şarabı da Mrs. Morales'ten alırız.

İkindi olmuştu. Danny yarın iyice yerleşiriz, diye söze başladı. -Önce evi siler süpürürüz, Pilon sonra sen bahçedeki otları yolar, molozları temizlersin.

-Otları mı? Delirdin mi yahu! Sonra Mrs. Morales'in tavukları için kurduğu planları anlattı.

Danny, bu işe çoktan razıydı. -Dostum dedi.

-Benimle beraber oturmayı kabul ettiğin için çok sevinçliyim. Şimdi ben odun toplarken, sen de yiyecek bir şeyler bul.

Dün akşamki konyağı hatırlayan Pilon, bu işi haksız buldu: -Sanki kendisine borçluymuşum gibi hareket ediyor, diye düşündü. -Yularımızı herifin eline teslim ettik gitti. Pis Yahudinin evi var diye, ona kölelik mi edeceğim!

Buna karşın çıkıp yiyecek bir şeyler aradı. İki sokak ötede, ormanın kenarında irice bir horoz dolaşıyordu. Sesi çatlamış, göğsünün ve ayaklarının tüyleri dökülmüş, tam anlamıyla kartlaşmış olduğunu açıkça belli ediyordu. Aklı fikri Mrs. Moiales'in piliçlerinde kalmakla birlikte bu horoza hemen ısınıvermişti. Yavaş yavaş yaklaşmaya başladı. Pilon neşeli neşeli, -Zavallı küçük piliç diye söyleniyordu. -Sabahın erken saatlerinde, daha çiyler kurumadan uyumak, sana ne kadar zor geliyordur kimbilir. Ne kadar üşüyorsundur. Allah böyle küçüklere hiç acımaz vallahi. Bak, sokakta öteki piliçlerle dolaşıp duruyorsun. Ya bir gün, bir otomobilin altında kalırsan, ezilir gidersin. Belki sadece bacağın veya kanadın kırılır. O daha fena ya. Ondan sonra işin yoksa, sakat sakat dolaş dur. Bu hayat çekilir şey değil.

Horozu ürkütmemeye çalışarak ağır ağır yürüdü. Horoz arasıra sağa veya sola sapmak istiyordu ama, Pilon ne yapıyor yapıyor, onu istediği yöne çeviriyordu. Böylece ormana girdiler. Pilon birdenbire saldırdı.

Horozun ruhu şad olsun. Pilon'un söylediği gibi azap içinde yaşamaktansa sessiz sakin ölmek daha iyiydi... Pilon'un tekniğinden de başka türlüsü beklenmezdi ya...

On dakika sonra ormandan çıkıp Danny'nin evinin yolunu tuttu. Zavallı horozcuk çoktan kaybolmuş, Pilon'un cebine inmişti. İhmale gelmez bir kuralı vardı Pilon'un: hangi koşullar altında olursa olsun, tüy, ayak, baş gibi teşhise yarayacak şeylerden birini eve getirmek kesinlikle caiz değildi.

Gece sobayı yakıp başına geçtiler. Koca koca alevler bacaya hamle ediyordu. Danny ile Pilon'un karnı doymuş, sırtları ısınmış; salıncaklı sandalyelerinde sallanırken üstlerine bir uyuşukluk çökmüştü. Mutluydular. Yemek yerken bir mum yakmışlardı ama, şimdi odunların alevi yetiyordu. Zevki biraz daha arttırmak için olacak, hafiften de bir yağmur başladı. Dam biraz akıyordu ama ne ziyanı var, akan yerin altında oturmazdı onlar da...

Pilon; Oh! diye söylendi. -Hayat güzelmiş be. Soğukta sokaklarda uyuduğumuz günleri hatırlıyor musun? Gerçek yaşamak buymuş meğer.
-Evet, tuhaftır, yıllarca başımı sokacak bir çatı bulamamıştım. Şimdi iki evim birden var. iki evde birden oturamam ya!

Pilon savurganlıktan hiç hoşlanmazdı. Bu, beni de düşündürüyor, dedi.
-Ötekini niye kiraya vermiyorsun?

Danny sevinçten ayağa fırladı: Pilon, diye bağırdı. Yaşa be. Daha önce ne diye akıl edemedik. Sen çok yaşa, e mi? Bu düşünce gittikçe aklına yatıyordu. -Peki ama kime kiralıyacağız?

-Ben tutarım, dedi Pilon. Ayda on lira veririm.

-Olmaz, on beş olsun. Hem iyi evdir, on beş kağıt eder.

Pilon razı oldu. Daha fazlasına da razı olurdu. Kendi evinde oturan adamın halini yakından görmüş, kendi içinde de aynı istekler uyanmıştı.

-Öyleyse anlaştık, dedi Danny. -Evimi tutmuş sayılırsın. Öf, görsen ne iyi bir ev sahibi olacağım, Pilon. Hiçbir şeyine karışıp seni rahatsız etmeyeceğim.

Pilon'un cebi, askerlik dönemi dışında, hiçbir zaman on beş lirayı bir arada görmemişti. Nasılsa, kirayı vermeye daha bir ay var diye düşündü. Kimbilir ay bitmeden neler olur.

şüdükçe biraz daha ateşe sokuluyorlardı. Bir ara Danny dışarı çıkıp elinde birkaç elma ile döndü. Ne de olsa yağmurda bozulacaklardı, diye de açıklamaya çalıştı.

Pilon, gizli bir iş yapıyorlarmış gibi görünmemek için kalktı, mumu yaktı. İçeri yatak odasına gidip bir kase, bir testi ve iki cam vazo ile döndü. Duvardaki yapma gülleri indirirken, -Evde kırılacak bir şey bulundurmak doğru değildir, diyordu. Nasıl olsa günün birinde kırılacak. O zaman üzülmektense, eiden çıkarmak daha iyi. Bu çiçekleri de Senyora Torelli'ye sunarım, diyerek çıktı, gitti.

Biraz sonra döndüğünde, yağmurdan sırılsıklam olmuştu. Böbürlenen bir tavırla elindeki şarap testisini gösterdi: -Bak, şarap getirdim! dedi.
Daha sonra bir süre zar attılar. Hala günün heyecanı ile dolu olduklarından, kimin kazandığına pek dikkat etmediler. Şarap, üstlerine bir miskinlik çöktürmüş, uykularını getirmişti. Sobanın yanına yere uzanıp uyudular. Mum da erimişti: yağın üstünde bir süre daha mavi alevler oynaştı durdu. Biraz sonra ev karanlık, her şey sakin ve sessizdi.

::::::::::::::::::::::::::::

3

Ertesi günü Pilon, öbür eve taşındı. Bu da Danny'nin oturduğu ev gibiydi ama, biraz daha küçükçeydi. Bunun da kapısının yanında bir gül çardağı, yabani otlarla kaplı bir bahçesi, yaşlı meyve ağaçları ve orada burada kırmızı çiçekler vardı. Bitişik bahçede de Madam Soto'nun kalabalık kümesi görülüyordu.

Evini kiraya vermekle Danny, önemli bir adam olmuş, Pilon'un da toplumsal düzeyi biraz daha yükselmişti. Kolay mı artık ev kiralıyordu. Danny'nin kiracısından kira beklediğini, ya da Pilon'un ev sahibine kira ödemeyi düşündüğünü söyleyemeyiz. Böyle bir şey olsaydı bu, ikisi için de beklenilmedik büyük bir olay sayılacaktı. Kısacası ne Danny'nin aklına kira istemek geldi, ne de Pilon'unkine, ödemek.

İki arkadaş sık sık buluşuyorlardı. Pilon'un eline bir şişe şarap, bir parça et geçecek olsa, o akşam Danny ona, konuk oluyor; Danny'nin talihi yaver gidip de bir lokma yiyecek bulacak olsa, Pilon o geceyi sevgili dostu ile birlikte geçirmeye gidiyordu. Zavallı Pilon, cebinde biraz para olsa borcunu ödeyecekti ya, metelik yüzü gördüğü yoktu ki.

Namusluydu Pilon. Danny'nin yaptığı iyilikleri, kendinin bu meteliksiz halini düşündükçe fena oluyordu.

Bir gece, öylesine umulmadık bir biçimde bir lira sahibi oldu ki, daha sonra vicdan azabı çekmemek için, olup biteni hemen unutmaya çalıştı. San Carlos Otelinin önünde duruyordu. Bir adam geldi, eline bir kağıt sıkıştırarak, -Koş, şuradan bir şişe şarap al, otelde kalmamış, dedi. Pilon böyle şeylerin ancak, beklenmedik anlarda kırk yılda bir olduğunu bilirdi. Olayı olduğu gibi kabul etmek, üzerinde fazla düşünmemek lazımdı. Lirayı götürüp Danny'ye vermeyi tasarladı. Fakat yolda caydı. Bir şişe şarapla, iki kız yakalayıp kendi evine yollandı.

O sıralarda Danny de oralardan geçiyordu. Evden neşeli kahkahalar geldiğini duyunca, o da içeri daldı. Kızların biriyle şarabın yarısına sahip çıkınca, Pilon, dayanamadı, sıkı bir dövüşe giriştiler. Danny'nin bir dişi kırılmış. Pilon'un gömleği parçalanmıştı. Kızlar, hangisi yere yıkılacak olsa, fırsattan yararlanmaya, bir tekme de onlar atmaya bakıyorlardı. Sonunda Danny ayağa kalkarak, kızlardan birine, hatırı sayılır bir şamar patlattı. Tokadı yiyen inek gibi böğürerek dışarı fırlarken, öteki de eline ne geçerse koynuna sokarak peşinden seğirtti.

Bir süre sonra Danny ile Pilon, kadınların vefasızlığından yakınıyorlardı. Danny bilgiç bir tavırla, -Karıların ne düzenbaz şeyler olduğunu bilmez misin be! diye söylendi.

-Bilirim.

-Bilirmiş. Bilsen böyle mi yapardın?

-Bilirim dedik a!

-Hadi sen de, yalancı.

Bir daha tutuştular ama, bu seferki pek uzun sürmedi.

Bu kavgadan sonra Pilon'un vicdanı, biraz daha rahatladı. Borcunu ödememişti ama, ev sahibini yedirip içirmemiş miydi?

Birkaç ay daha geçti. Pilon yine kirayı düşünmeye başlamıştı. Bu düşünce zamanla katlanılmaz bir hal aldı. Sonunda bir gün, sabahtan akşama kadar çalışarak Chin Kee'nin bahçesini temizleyip birkaç lira kazandı. Akşam olunca kırmızı mendilini boynuna bağladı, babasından kalan hasır şapkasını başına geçirdi; birikmiş borçlarına karşılık bu iki liracığı Danny'ye vermek için Yukarı Mahalleye doğru yola koyuldu.

Ama yarı yolda vazgeçti. İki galon şarap aldı.

-Böylesi daha iyi, diye düşündü. -Doğrudan doğruya para verecek olsam, aramıza soğukluk girer. Arkadaşlığımın derecesini anlayamaz. Ama para yerine, bir hediye götürecek olsam öyle mi olur? İki galon için beş lira verdiğimi söylerim. Bu pek aptalca bir düşünceydi; bunu kendisi de biliyordu. Koca Monterey'de şarap fiyatlarını Danny'den daha iyi bilen biri bulunamazdı.

Pilon pek sevinçliydi. Kararını vermişti. Burnunun doğrusuna Danny'nin evinin yolunu tuttu. Ağır ağır ilerliyordu. İki elinde, iki galon şarap doldurulmuş birer testi vardı.

Günün en güzel saatleriydi; güneş batmaya yüz tutmuş, hafif bir serinlik başlamıştı. Sokaklar henüz sessizdi. Uzun çam ağaçları kapkara gövdeleriyle yukarı doğru uzanıyor, ortalık yavaş yavaş kararıyordu. Ama gök, hala pırıl pırıldı. Sahilde balıkçıların, sardalye fabrikalarının çevresinde dönen martılar yuvalarına çekiliyordu.

Pilon böyle güzel, mistik şeylerin hayranıydı. Başını yukarıya kaldırdı, duyguları
ayaklanmış, sanki batan güneşin ardından uçmaya hazırlanıyordu.
O, söven, dövüşen, sarhoş, geçimsiz, aksi adam gerçek Pilon değildi. Düşünceli, anlayışlı, tertemiz gerçek Pilon, akşamın loşluğunda, suyun üzerinde oynaşan martıların yanına uçmuştu. O Pilon, güzel, hırs ve günahtan uzaktı. Hele düşünceleri ne kadar haklı, yerinde şeylerdi.

Allah baba gezmeye çıkmıştır diye düşündü. Başının çevresinde kuşlar uçuyor, baksana. Sevgili kuşlar, sevgili martıcıklar, sizleri ne kadar seviyorum bilseniz. Hafif hafif çırptığınız kanatlar, yüreğimin en derin noktalarında çarpıyor. Başımın üstünde Yaradan'ın elinin dolaştığını duyar gibiyim. Uçun, uçun, içimdekileri alın, ona götürün. Sonra bildiği en güzel sözlerle
duaya başladı: Ave Maria, gratia plena...

Kötü Pilon'un ayakları yürümez olmuştu. Doğrusunu isterseniz, bir an için, kötü yanı yok olup gitmişti (Bunları iyi dinleyin, iyilik melekleri). Pilon' un o andaki ruhu kadar saf ve temizi bu dünyaya ne geldi, ne gelecek. Galvez'in azgın köpeği bile yaklaşıp bacaklarına sürtündü, şöyle bir koklayıp uzaklaştı.

Böyle arınmış, tertemiz olmuş ruhlar, daha çok tehlikededirler. Dünyada her şey, ona karşı, birleşmiş gibidir. St Augustine, -Ayağımın altındaki samanlar bile beni aldatmaya çalışıyor, derdi.

Pilon'un ruhu, kendi anılarına bile, karşı koyamadı. Havada süzülen kuşları seyrederken Mrs. Postano'nun martıları kızarttığını hatırlayınca karnı acıktı. Açlığı, havada dolaşan ruhunu bile yerine yerleştirmişti; yeniden yürümeye başladı. Yeniden düzenbaz, günahkar Pilon ile karışmıştı. Galvez'in azgın köpeği hırlıyarak peşinden geliyor, biraz önce kaçırdığı fırsata yanıyordu.

Elindeki testilerle ağır ağır ilerlemeye başlamıştı.
Birçok tarihlerin de yazdığı gibi, en büyük iyilikleri yapacak güçte ruhlar, en büyük kötülükleri de yapabilirler. Kimi papazlardan daha dinsizi var mıdır? En masum bakireler gerçekte günahkar olanlar değil midir? Bu, yalnızca

bir görüş sorunundan başka bir şey değildir.

Öteki dünyadan yeni dönen Pilon -kendisi pek farkında değildi ama- gecenin karanlığında çevresini saran her türlü etkiye kapılacak durumdaydı. Gerçi ayakları Danny'nin evine doğru gidiyordu ya, doğrusu içinde de hiç istek yoktu. Cayıp geri dönmesi için ufak bir işaret yeterdi. Daha şimdiden iki galon şarapla ne kadar sarhoş olabileceğini, bunun da ötesinde ne kadar sarhoş kalabileceğini hesaplıyordu.

Ortalık iyice kararmıştı. Yolun biraz ilerisi ve iki yanındaki hendekler görünmez olmuştu. Ruhunun cömertlikle bencillik arasında bir tüy hafifliği ve değişebileceği şu anda, onun kişiliği hakkında herhangi bir ahlaksal yargı yürütmek olanaksızdır.

İşte tam bu sırada, ağzında bir sigara, elinde yarım şişe şarapla Pablo Sanchez, yolun kenarında oturuyordu.

Ah milyonların duası, Tanrı'nın tahtına ulaşıncaya kadar birbirlerini nasıl yiyip bitirirler.

Pablo önce ayak seslerini duydu, sonra bir gölge gördü, Pilon'u tanımıştı: Ai Amigo diye bağırdı. -Elindeki ağır yük de ne?

Pilon gelip önünde durmuştu: -Seni hapiste biliyordum diye söylendi. -O kaz hikayesini işittik.

-Hapisteydim Pilon ama, rahat ettiremediler.
Yargıç, hapisliğin bana yarar sağlamayacağını söyledi. Polis de üç kişinin yiyeceğini yediğim için, beni, başından savdı. Böylece salıverdiler...

Pilon bencillikten kurtulmuştu. Şarabı Danny'ye götürmekten vazgeçmişti ama, Pablo'yu evine davet etti. Hayat yolunda önümüzde sadece birine sapabileceğimiz iki yol olursa, hakemlik kime düşer?

Pilon ve Pablo eve vardıkları zaman pek neşeliydiler. Pilon, bir mum yakıp dolaptan iki bardak çıkardı.

-Şerefine! dedi Pablo.

-Salud!

-Salud!

-Salud!

-İçine zıkkım olsun.

Bir süre dinlendiler. -Su servidor. dedi Pilon.

-Cehennemin dibine.

İki galon şarap, iki Paisano için bile olsa çoktur. Testiler şöyle bir sıra izleyerek boşalır: İlk testinin boynundan aşağılara inildikçe ağırbaşlı bir konuşma başlar. Yedi sekiz santim daha aşağıda, acı tatlı anılar uyanır. Bir on beş santim daha inildi mi, eski aşk serüvenleri deşelenir. Bir parmak altından aldatmalar, aldatılmalar çıkar. Birinci testinin sonunda bir hüzündür çökmüştür. İkinci testiye başlanır. Boynu aşılınca kapkara bir umutsuzluk
başlar. İki parmak aşağısı, ölüm ve özlem şarkıları söyletir. Bir parmak daha, duyup işitilen bütün nağmeler ortaya dökülür. Biraz daha aşağısı için hiçbir şey söylenemez: her şey olabilir.

Ama yüzgeri edip ilk basamağa, ciddi bir dertleşmenin başladığı yere dönelim: Pilon planını kurmuş; hazırlamıştı.

-Pablo be, dedi, -yol kenarlarında, otlar üstünde uyumaktan bıkmadın mı? Arkadaşların, başını sokacak bi, evin olsun istemez misin?

-İstemem.

Pilon, sesine biraz daha etkili bir anlam kattı:

-Ben de öyle düşünürdüm. dedi. -Çamurlar arasında yersiz yurtsuz yaşarken, ben de öyle düşünür, halimden yakınmazdım. Ama bir evim, yatacak bir yerim olunca düşüncemi değiştirdim. Gerçek hayatın ne olduğunu anladım.

-Daha ne istiyorsun?

-Bak Pablo, sana bir önerim var. Evimin yarısını tutmak ister misin? Artık soğuk toprak üstünde uyumayacaksın. Ayakların çamurlara belenmeyecek. Ha? Ne dersin? Benimle birlikte oturur musun?

-Niye oturmayayım?

Güzel. Bana ayda on beş lira verirsin. Evdeki, yatağımdan başka, her şeyi kullanabilirsin. Düşünsene Pablo, sana mektup yazacak olsalar, gönderebilecekleri bir adresin olacak.

-Öyle, kabul ediyorum.

Pilon, rahat bir nefes aldı. Danny'ye olan borcunun ağırlığından kurtulmuştu. Pablo'nun kendisine kira vermeyeceğini biliyordu ya, Danny, para isteyecek olsa Pablo'yu gösterir, O bana ben de sana, derdi.

Ondan sonra ikinci konuya geçtiler. Pilon çocukluk anılarından söz açtı:
-Ne dert vardı, ne tasa, be Pablo, diye söylendi. -Cıvıl cıvıl yaşayıp gidiyorduk.

Pablo do dertlenmişti: -Bir daha o günlerdeki gibi dertsiz, tasasız, rahat bir gün geçiremedik, diye içini çekti.

:::::::::::::::::::::::::::::::

4

Pilon ile Pablo'nun hayatında her şey yolunda gidiyordu. Sabahları güneş çam ağaçlarının üstünden yükselip de koy ışıl ışıl yanmaya başlayınca, isteksiz isteksiz yataktan kalkıyorlardı.

Güneşli sabahlar baştan başa sevinç kaynağıydı. Daha çiy kalkmadan, yapraklar binlerce elmasla pırıl pırıl yanardı. Böyle zamanlarda acele etmeye, çalışmak için koşmaya ne gerek vardı. Sabahları az, öz ve derin düşünmek gerekir.

Pablo ile Pilon, ayaklarında mavi çadır bezinden pantolonlar, sırtlarında mavi gömlekleriyle, güle oynaya kalkıp evin arkasına geçtiler. Bir süre sonra gelip kapının önüne, güneşe uzandılar. Uzaktan uzağa gelen sesleri dinleyerek, kentte olup bitenlerden söz açtılar. Koca kentte konuşulacak şey mi yoktu, böylece saatler geçti.

Burada, kapının önünde de mutluydular. Ayaklarına konan sinekleri kovmak

için arasıra yalnızca parmaklarını oynatıyorlardı.
Bir ara Pablo, Bütün çiy taneleri elmas olsaydı, diye söylendi, ne zengin olurduk. Oh, keka! Ölünceye dek sırtüstü uzan, sarhoş yat.

Ama Paisanoların en gerçekçi görünenlerinden Pilon, -O zaman herkesin yığınla elması olur, hiç işe yaramazdı, diye karşı çıktı. -Bence bir gün şarap yağsa yeterdi. Fıçı fıçı doldur, sakla.

-Ama, iyi şarap yağmalı. Senin geçen gün aldığın cinsten olursa ne işe yarar?

-Para vermedim ya. Birisi otların arasına saklamış. Bulunmuş şaraptan daha ne beklersin!

Öylece uzanıp yüzlerine konan sinekleri kovarak, bir süre daha yattılar. Pilon, -Cornelia Ruiz dün bir Meksikalıyı şişlemiş dedi.

Pablo merakla başını kaldırdı: Dövüşmüşler mi? diye sordu.

-Ya, kara herif, dün akşam Cornelia'nın bir yenisini bulduğunu biliyormuş. Kapıyı zorlayınca, karı da kızmış, herifi şişleyivermiş.

-Sorup öğrenseydi.

-Cornelia yenisini bulduğu zaman öteki kentteymiş. Herif kapı kilitli olduğu için pencereden girmeye kalkmış.

Pablo, -O Meksikalı herif sersemin biriydi zaten, diye söylendi. -Bari ölmüş mü?

-Yok canım, sadece kolundan yaralanmış. Cornelia kızgın değilmiş. Kara herifi içeri almak istemiyormuş, o kadar.

-Cornelia pek güvenilir değildir ama, babası öleli on yıl oldu, hala her yıl kilisede dua ettirir.

Pilon güldü: -Babası olacak herifin ihtiyacı da yok değil hani, diye mırıldandı. -Kötü herifin biriydi ama, bir gün olsun hapse girmemişti. Ayrıca yaşadığı sürece bir gün bile, günah çıkartmamıştır.
Ölürken papaz çağırmışlar, her şeyi o zaman itiraf etmiş. Cornelia'nın dediğine göre, papaz odadan sapsarı çıkmış. Herif, Ruiz'in itiraf ettiği şeylerin yarısından çoğuna inanmamış.

Pablo, elinin tersiyle dizindeki sineği ezdikten sonra, -Düzenbaz, yalancının biriydi zaten, diye mırıldandı. -İşlediği günahlar öyle az buz, dua ile temizlenecek
gibi değildi. Aman yahu, kızının yattığı heriflerden alınan paralarla okutulan duaların sevabı mı olur?

-Dua duadır. Sen duanı ettir de parası nerden gelirse gelsin, kim düşünecek. Sen nasıl şaraptan hoşlanıyorsan, o da dua istiyor. Peder Murphy
bir zamanlar her gün balığa çıkardı. Kilisede her şey balık gibi kokmaya başlamıştı, bir ziyanı oldu mu? Hem böyle şeyleri papazlar bilir; bizim aklımızın ereceği şeyler değil bunlar... Nerden yumurta bulabiliriz, acaba? Bir iki yumurtamız olsa, fena mı olurdu?

Pablo şapkasını gözlerine indirdi. Güneş yüzüne gelmiş, rahatsız etmeye başlamıştı. Charlie Meeler'in söylediğine göre Danny, Rosa Martin denen Portekizli kızla düşüp kalkıyormuş.

Pilon telaşlı doğruldu: -Ulan, ister misin kız Danny ile evlenmeye kalksın...

Zaten o Portekizliler oldum olası para düşkünü, evlenme meraklısıdırlar. Belki evlendikten sonra Danny bizden para istemeye kalkar. Rosa, yeni elbiseler isteyecektir. Hangi kadın istemez ki, bilmez miyim ben.

Bu iş Pablo'nun da canını sıkmıştı: -Ne dersin, gidip Danny ile bir konuşsak mı dersin?
diye teklif etti.

-Hem belki Danny'de yumurta vardır. Mrs. Morales'in tavukları pek cins şeylere benziyordu.

Ayakkabılarını girip Danny'nin evine giden yolu tuttular.

Bir ara Pilon yere eğilip parlak bir şey aldı; elindekinin gazoz kapağı olduğunu anlayınca da okkalı bir küfür savurarak, -Millet aldansın diye, namussuzun biri bırakmış olacak! diye söylendi.

Pablo gözleriyle yol kenarındaki bahçeleri dikizliyordu: -Dün de ben aldandım, diye güldü.

Danny'yi kapının önündeki gül çardağına uzanmış buldular.

-Ai, amigos! diye bağırarak arkadaşlarını selamladılar.

Pilon ile Pablo, ayakkabılarıyla şapkalarını çıkarıp yanına uzandılar. Danny tütün kesesini çıkarıp Pilon'a uzattı. Pilon, sesini çıkarmadan bir sigara sardı, sonra, -Cornelia Ruiz dün kara Meksikalıyı şişlemiş, diye söylendi.

-Haberim var.

Pablo lafa karıştı: -Bu karılara güven olmaz ki.

Pilon, -Onlardan birine kapılmak adamın başına neler getirir, diye devam etti. Bu mahallede de adamın başına böylesine belalar getirecek bir Portekizli kız varmış. Tuzağına düşenler kolay kolay kurtulamaz diyorlar.

Pablo ağzıyla garip sesler çıkararak, -Yazık be!
diye söylendi. -Sözünün eri erkekler, karı kıtlığında ne yapsın?

Bir süre Danny'yi seyrettiler. O hiç oralı olmuyordu.
Pilon, -Kızın adı Rosa'ymış galiba, soyadını biliyor musun? diye sordu.
Danny bu kez biraz ilgilenmişti: -Rosa Martin'den mi söz ediyorsun? diye mırıldandı. -Bir Portekizliden de başka ne beklenir?

İki arkadaş rahat bir nefes aldılar. Pilon sözü değiştirmiş olmak için, -Komşunun tavuklar: ne alemde diye sordu.

Danny üzgün bir sesle, -Zavallıcıklar, dedi. -Teker teker mortladılar. Mrs. Morales ne yedirdiyse, birer birer cızlamı çektiler.

Pablo merakla sordu: ccPeki, ölü tavukları ne yaptılar?

-Hiç canım. Biri gelmiş, bu ölü tavukları yerseniz zehirlenirsiniz demiş, o da tutmuş kasaba satmış.

-Ee, zehirlenen olmuş mu?

Pilon, Ne gezer, bence tavuğun ölüsü bile pekala yenir, diye fikrini söyledi. Danny kurnaz kurnaz güldü: Mrs. Morales de yedi. Dün gece ona konuktum. Tam kıvamında bir karı, ne genç, ne yaşlı.

Pablo ile Pilon telaşlanmıştı. Pilon, -Benim amcamın oğlu, o karının, en aşağı elli yaşında olduğunu, söylerdi, diye kandırmaya çalıştı.
Danny, boş ver gibilerinden elini salladı: Kaç yaşında olursa olsun, bana ne, dedi. Karı kendisini satmasını biliyor ya. Hem koca bir evi, bankada da iki yüz liraya yakın parası var... Mrs. Morales'e bir hediye almayı düşünüyorum, ne dersiniz?

İki arkadaş, gözlerini yere indirip arkasından ne geleceğini kestirmeye çalıştılar. -Biraz param olsaydı, diye devam etti Danny, bir kutu şeker alırdım. Anlamlı anlamlı kiracılarını süzüyordu: Bir iki liraya ihtiyacım var. Pilon, Chin Kee çiroz kurutuyormuş, git de ona yardım et, diye akıl verdi.

-İki evi olan bir adamın çiroz ayıklaması yakışık alır mı hiç? Kiralarım ödenmiş olsaydı...

Pilon öfkeyle ayağa fırladı: Hep kira, hep kira... diye bağırdı: Sen sıcak yatağına girip zıbarırken, bizim, sokaklarda, çerçöp üstünde perişan olmamızı mı istiyorsun be! Gel Pablo, gidelim de bu Yahudiye para bulalım. Söylene söylene uzaklaştılar. Yolda Pablo, Nereden para bulacağız be? diye sordu.

-Bilmem ki. Belki bir daha istemez. Onu gördük mü, pinti Yahudi diye, bağırır kızdırırız. Bunca zamandır arkadaşız. Aç kalınca karnını doyurduk, üşüyünce, giydirdik, az mı yardım ettik!

-Ne zaman?

-Muhtaç olsaydı yapmaz mıydık sanki. Bizim arkadaşlığımız böyledir, ya... Şimdi de herif karşımıza geçmiş, bir kocakarıya şeker alacağım diye, dostluğumuzu bozmaya kalkıyor.

-Şeker adama yaramaz ki.

Bu kadarcık heyecan Pilon'u yormuştu. Yolun kenarına çöktü. Elini çenesine dayayıp düşünceye daldı. Pablo da yanına çöktü. Danny ile olan dostluğu, Pilon'unki kadar eski ve yakın olmadığı için pek aldırmıyordu.
Yolun kenarındaki çukurlarda otlar, diz boyu büyümüştü. Pilon, üzüntüyle çevresine bakınırken otların arasında bir kol gördü. Kolun yanında ağzına kadar dolu bir şişe de şarap vardı. Pablo'nun kolunu dürttü, yatan adamı gösterdi.

-Belki ölmüştür, be, dedi Pablo.

Pilon'un aklı başına gelmiş, daha olumlu düşünmeye başlamıştı: -Öldüyse şarabın ona, bir yararı olmaz artık, mezara götürecek değil ya.

Bu sırada çukurdaki gövde doğruldu, otların arasından Jesus Maria Corcoran'ın koca suratı belirdi: -Ai Pilon, ai Pablo diye selamladı. -Que tomas?

Pilon, arkadaşına doğru koştu. Amigo. Jesus Maria, vallahi sen hastasın, diye bağırdı. Jesus Maria, tatlı tatlı gülümseyerek, -Yalnızca çok sarhoşum, diye mırıldandı. Dizlerinin üstüne doğruldu: Gelin sizler de birer yudum alın. Üçümüze de yeter bu şişe.

Pilon, şişeyi ağzına dayayıp üç dört yudum çekti; hemen hemen şişenin yarısına gelmişti. Sonra Pablo'ya uzattı. Pablo elindeki şişeyle bir çocuk gibi oynuyordu. Gömleğinin ucu ile şişenin ağzını parlattı. Derin derin kokladı. Bir iki damlacık alıp ağzını ıslattı. Sanki büyük bir hazırlık yapıyormuş gibiydi. Nihayet, -Madre de Dios, Que vino! diye haykırarak

şişeyi kaldırdı. Şarap, o büyüleyici tadıyla boğazından aşağı akmaya başladı.

Bu arada, bir nefes almak için durunca, Pilon şişeyi elinden kaptı. Yumuşak, tatlı bir sesle, -Mariacığım, define mi buldun yoksa? diye sordu. Yoksa biri öldü de mirasına mı kondun?

Jesus Maria hemcinslerini seven, iyi kalpli, kimsenin kötülüğünü istemeyen bir insandı. Genzini temizleyerek bir balgam attı: Verin bir yudum da ben içeyim dedi. Boğazım ıslansın da anlatayım. Bitmez tükenmez şarap mahzenleri olan bir adam rahatlığı ile içiyordu. -İki gece önce sahilde yatıyordum, diye söze başladı. -Dalgalar sahile küçük bir kayık attı. Ufacık, hem de kürekleri olan ufacık bir bottu. Hemen içine atladım, Monterey'e doğru küreklere asıldım. En aşağı otuz kağıt ederdi ama, beni aldattılar. On kağıda okuttum kayığı.

Pilon telaşla, -Şimdi paran var mı? diye sordu.

-Patlama, anlatıyorum. İki galon şarap alıp buraya geldim. Sonra biraz Arabella Gross'la gevezelik etmeye gittim. Ayrıca, onun için de ipek bir don almıştım. O yumuşacık şeyler pek de hoşuna gider karının. Sonra gidip bir şişe viski getirdim. Yolda askerlere rastladık. Arabella, beni bırakıp onlara gitti.

Pilon öfkeyle, -Ah, namuslu adamların belalısı hırsızlar! diye bağırdı. Jesus Maria engel oldu: -Yok canım, dedi. -Zaten ayrılıyorduk. Ondan sonra buraya gelip sızmışım.

-Şimdi cebinde para var demek.

-Bilmem, bakalım. Elini cebine sokup üç kağıt lirayla birkaç bozukluk çıkardı. Bu akşam da Arabella için, şu göğse takılıp şeyleri yukarı kaldıran şeylerden alacağım.

-Şu ipe bağlı, ipek ceplerden mi?

Evet. Ama senin sandığın gibi küçüğünden değil.

Pablo, yine, öksürerek gırtlağını temizledi. Bir an Pilon, az önceki sevecen tavrını takınmıştı: -Gecenin bu nemli havası, insanın ciğerlerine işler, dedi. Böyle açıkta uyumak adamı öldürüverir. Gel Pablo, bu eski arkadaşımızı eve götürüp tedavi edelim. Ciğerlerindeki dert daha yeni başlamışa benziyor, belki kurtarabiliriz.

Jesus Maria, Neden söz ediyorsunuz yahu! diye karşı çıktı: Turp gibiyim, hasta masta değilim.

-Sana öyle geliyor, dostum. Rudolph Kelling de öyle derdi ama, iki ay evvel cenazesinde sen de vardın. Angelina Vesquede öyle düşünüyordu, öleli daha iki hafta olmadı.

Jesus Maria korkmuş, telaşlanmıştı, Peki bana ne olmuş? diye sordu.

-Böyle açıkta, rutubetli yerde uyumaktan ciğerlerini üşütmüşsün.

Pablo şarap şişesini topladığı otlara sardı. Gelip geçenin, meraklı bakışlarını önlemek istiyordu. Pilon, Jesus Maria'nın yanısıra yürüyor, arasıra koluna girerek, hasta olduğunu hatırlatmaktan geri kalmıyordu. Eve geldikleri zaman, zavallı Jesus Maria'yı, kerevetin üstüne yatırıp oldukça sıcak bir gün olmasına karşın, üstünü sıkı sıkıya örttüler.

Pablo, başucuna oturmuş, veremden perişan olan insanların durumlarını

anlatıyordu. O susunca, Pilon başladı. Tatlı bir sesle ve uslu uslu bir ev sahibi olmanın, gecelerini bir çatı altında geçirmenin iyi yanlarından söz etmeye başladı. Akşam olup karanlık bastı mı, hele şişedeki şarap da tükendi mi; o karabasan gibi çöken, kapkalın sisin altında yatılır mıydı ya! Hayır, hayır; sıcacık, yumuşak yatak dururken dışarıda ıslak toprak üstünde pineklemek akıllıca bir iş değildi.

Buraya gelince, Jesus Maria'nın uykuya dalmış olduğunu fark ettiler. Pilon ile Pablo hemen atılıp arkadaşlarını uyandırdılar, bir iki yudum şarap daha içirdiler. Sonra Pilon, sabahları güneş iyice ısınıncaya kadar yatakta uyanık yatıp hayal kurmaktan söz açtı. Şafak vakti elleri cepte, omuzlarını dikerek titreye titreye dolaşmaya da veda edecekti.

Sonunda, döne dolaşa, allem edip, kallem edip, zavallıyı aylığı on beş liradan evi kiralaması için kandırdılar. Öteki mutluydu. Birbirlerinin elini sıktılar. Şarap şişesi yarıya indi. Pilon, işin asıl önemli olan yanını çözümlemek için, bir iki yudum içti. Şişeyi, Jesus Maria'ya uzattı. Kibar olmaya özen göstererek, sanki laf olsun diye söylüyormuş gibi, -İlk aylık kiraya sayılmak üzere, şimdi üç papel ver bakalım! diye dayattı. Jesus Maria elindeki şişeyi bırakmış dehşetle Pilon'a bakıyordu. -Hayır! diye gürledi. Deli mi oldun yahu? Arabella'ya hediye almaya söz verdim. Kiranı başka zaman öderim.

Pilon hata ettiğini anlamıştı. Bu kez başka yönden saldırıya geçti: -Sahilde otururken Allah baba sana bir kayık yolladı. Sanıyor musun ki bu kayık sana, bir orospu parçasına ipek donlar, sütyenler alasın diye gönderildi? Ne münasebet?
Allah senin soğukta toprak üstünde yatmana acımıştı.

Allah baba, Arabella şırfıntısının memelerini düşünür mü sanıyorsun. Hem paranın hepsini istemedik ki. İki lirasını bana ver, geri kalan iki liranı da ne istersen yap.

Jesus Maria razı olmamıstı.

Pilon, Bak sana anlatayım, diye ekledi.

-Danny'ye iki lira vermezsek, bizi sokağa atar, suç kimin olur? Senin. Senin yüzünden sokak ortasında kalmamıza gönlün razı oluyor mu?

İyice düşünülerek yapılan bu saldırı, amacına ulaştı sonunda. Jesus Maria Corcoran, razı olmuştu. İki lirayı Pilon'un eline tutuşturdu.
Odada deminki gergin hava kaybolarak, yerini sessiz, sakin, derin bir arkadaşlığa bırakmıştı. Pilon, iyice bir gerinip rahatladı. Pablo, battaniyeyi almış, kendi yatağına götürmüştü.

-Parayı Danny'ye götürmeliyiz, dedi.

İlk iştahları geçmiş, şarabı yudum yudum içmeye başlamışlardı.

Jesus Maria, -Danny parayı ne yapacak? diye sordu.

Pilon, büyük bir sır açıklıyormuş gibi, bir tavır takındı. Elleriyle bir kelebeğin kanatlarını oynatışı gibi hareketler yaparak, -Sevgili dostumuz Danny, Mrs. Morales ile kaynatıyor, diye açıkladı. -Sevgilisine hediye alacakmış. Ama Danny'yi aptal sanma, karının bir evi, bankada da iki yüz papele yakın parası varmış. İşte bu karıya şeker alacak.

Pablo, -Şeker adama yaramaz be? diye mırıldandı. -Adamın dişlerini ağrıtır.

Jesus Maria, -O Danny'ye kalmış ,bir şey, dedi.

Mrs. Morales'in dişlerini ağrıtmak istiyorsa, kendi bilir. O karının dişlerinden bize ne.

Pilon'un yüzü bulutlanmıştı: iyi ama, diye karşı çıktı. Danny, Mrs. Morates'e koca bir kutu şeker götürürse, birazını da kendisi yiyecek. O zaman dostumuzun dişi de ağrımaz mı?

Pablo kötü kötü başını salladı: Dostumuzun dişinin ağrımasına arkadaşları sebep olacaksa ne ayıp şey! diye söylendi.

Hepsi ne yapacaklarını çok iyi bildikleri halde Jesus Maria, -Peki, ne yapacağız? diye sordu.

Bir süre kimse ağzını açmadı. Herkes uygun cevabı birbirinden bekliyordu. Sessizlik, biraz daha sürdü. Pilon ile Pablo ne olur ne olmaz, belki yanlış anlaşılır düşüncesiyle beklenen teklifi açıklamaktan çekiniyorlardı. Jesus Maria da ev sahiplerine saygı olsun diye ağzını açmıyordu, fakat cevabın kendisinden beklenildiğini anlayınca, Bana kalırsa, dedi, -bir galon şarap, bir kadın için en gözde hediyedir.

Ötekiler, onun, bu becerikliliğine hayran olmuşlardı: Yaşa be! diye alkışladılar. -Danny'ye, şarabın dişleri için daha iyi olduğunu söyleriz, olur biter.

-Ya Danny sözümüzü tutmazsa? Parayı eline verip de şöyle yap, böyle yap dersek, o yine bildiğini okuyacak, sözümüzü dinlemeyecek. O zaman boşa telaş etmiş oluruz.

Pilon, Jesus Maria'nın damarına basmış, onu, daha açık konuşmak zorunda bırakmıştı: -Kolayı var yahu, dedi. Şarabı biz alır götürürüz. O zaman da tehlike yok ya.

-Yaşa be! diye bağırdı Pilon. -En güvenilir çare bu.

Düşüncesine değer verilmesi, Jesus Maria'yı sevindirmişti. Hafifçe gülümsedi: Nasıl olsa, içlerinden hangisine sorulsa, aynı şeyi söyleyecekti. Pablo, şişede kalanı bardaklara pay etti, şerefe içtiler. Sonuçta böyle mantıklı, hayırlı bir karara ulaşmak, bayağı gurur duyulacak bir başarıydı.

-Acıktım, dedi Pablo.

Pilon dışarı çıkıp güneşe baktı: -Öğleni geçmiş, dedi. Jesus Maria sen, yiyecek bir şey ararken, Pablo ile ben de Torelli'ye gidip şarabı alalım. Belki iskeledeki Madam Bruno'dan bir iki balık koparabilirsin. Ekmek de bulursan ne iyi olur.

Deminki mantıklı kararın bir sonucu olarak, Jesus Maria'nın, içine kurt düşmüştü: Ben de sizinle birlikte gelsem? diye söylendi.

-Olmaz arkadaş, dediler. Saat ikiyi geçti, nerdeyse üçe geliyor. Sonra burada buluşuruz. Kimbilir, belki kendimiz için de şarap buluruz.

Jesus Maria, istemeye istemeye Monterey'in yolunu tuttu. Halbuki Torelli'nin evine giden Pilon ile Pablo'nun sevincine diyecek yoktu.

::::::::::::::::::::::::::::::

5

Yaşlılığın insanın üstüne çöküşü gibi, farkına varılmadan ikindi olmuştu. Güneş hafifçe kızardı; koyu rengi biraz daha koyulaştı dalgaların çırpıntıları

ışıl ışıl olmuştu. Avın, sular yükselirken daha bereketli olacağına inanan balıkçılar çekilmiş, yerlerini alçak suda avlanmaya alışmış olanlara bırakmışlardı.

Üçe doğru denizden karaya doğru hafif, mis gibi kokan bir rüzgar esmeye başlamıştı. Sahilde ağ ören balıkçılar işierini bırakıp, birer sigara sardılar.

Kentin caddelerinde, gözlerinden domuzların gözlerinde görülen o yorgun ifade akan, yüzleri bol pudralı şişman kadınlar dolaşıyor, otomobillerle akın akın bir fincan çay, buz gibi bir kadeh cinfis içmek için Hotel Del Monte'ye gidiyorlardı. Alvarado Caddesinde Terzi Hogo Machado kapısına, Şimdi geliyorum diye bir levha asıp, evine uyumaya gitmişti. Uzun çam ağaçları şehvetli hareketlerle sallanıyordu. Tavuk kümeslerindeki yüzlerce tavuk, kara talihlerinden yakınarak homurdanıp duruyorlardı.

Pablo ile Pilon, Torelli'nin bahçesindeki çardakta oturmuş, tembel tembel şarap içerek günün bitmesini bekliyorlardı.

Pilon, -Danny'ye iki galon birden götürmesek daha iyi olacak, diye söylendi. -O, kör kütük sarhoş olmaktan hoşlanmayan bir adamdır.

Pablo hemen razı oldu: -Sağlıklı çocuktur o, dedi, ama belli olmaz ki. Her gün bir sürü adam ölüyor. Rudolph Kelling'e, Angelina Vesquez'e baksana.

Pilon'un gerçekçi yanı ayaklanmıştı: -Yahu, dedi, Rudolph uçurumdan aşağı düşüp öldü. Angelina'ya gelince, konserveden zehirlendiğini söylüyorlar. Ama ne demek istediğini anlıyorum, çok şarap içmekten ölenler de var.

Bütün kent, yavaş yavaş geceyi karşılamaya hazırlanıyordu. Madam Guttirez, salçanın içine ufak ufak acı biberler doğradı. Muskacı Rapet Hogan, su kattığı cinini gece yarısından sonra içmek üzere bir kenara koydu. Yemekten önce içeceği viskiye de biber koyardı. El Paseo barında Buliet Rosendale, bisküvileri, kekleri bir rozet gibi süsleyerek kağıt tabaklara yerleştirmeye başladı. Eczanenin sahibi, vitrinin önündeki tenteyi sarıp kaldırdı. Fostanenin önündeki grup, San Francisco'dan gelen Del Monte ekspresini seyretmek için istasyona doğru yollandı.

Kıyıda, balıkçıların çevresinde dolaşan martılar, yukarı, kayalara doğru havalanmıştı. Geceyi nerede geçireceklerine karar vermemiş bir pelikan sürüsü, denizin üstünde bir oraya bir buraya kanat çırpıp duruyordu. Upuzun kayıklarla balığa çıkan İtalyan balıkçılar ağlarını toplamış, çoktan kıyıya dönmüşlerdi. Doksanlık Matmazel Alma Alvarez, her günkü gibi, kentin sardunyalarına su vermiş, geri dönüyordu. Kilisenin çevresindeki kadınlar kulübü haftalık çayları için toplanmış, bütün enerjisiyle kentteki fuhuş rezaletini açıklamaya çalışan bir hanımı dinliyordu. Ona göre, seçecekleri bir komite, bu hayatı daha yakından inceleyip yıllardır uğraştıkları bu konu için, yeni kanıtlar toplamalıydı.

Güneş dağların ardında kaybolurken kıpkırmızı bir renge bürünmüştü. Torelli'nin çardağının altında pinekleyen iki kafadar, birinci galonu bitirmişti.

Torelli dışarı çıktı, onları, bu iki yağlı müşterisini görmeden geçti gitti. Pablo ile Pilon, ev sahibi Monterey yolunda gözden kayboluncaya dek beklediler.

Sonra içeri girerek sanatlarının, bütün ustalığıyla Madam Torelli'nin mutfağından akşam yemeğini düzdüler. Madamı okşayarak, tatlı sözlerle gönlünü alarak çıkıp gittiler. Monterey'de akşam olmuş ışıklar yanmaya başlamıştı. Tiyatronun üstündeki ışıklar bir yanıp bir sönerek, günün

programını ilan ediyordu. Balığın gece vakti sığ sularda dolaştığına inanan bir grup sivri akıllı, sahildeki kayaların üstünü silme doldurmuştu. Hafiften de bir sis bastı.

Bütün kentin havası, çam ağaçlarının yanarken çıkardığı koku ile mis gibiydi. Pablo ile Pilon, gelip biraz önce oturdukları çardağın altına çöktüler ama, ikisi de mutlu değildi.

-Burası soğuk, be Pablo, dedi Pilon. Bir yudum şarap içti. Kalk eve gidelim. Orası daha sıcaktır.

-Odun yok ki, ne yakacağız?

-Sen şu şarabı al, ben seni sokağın köşesinde bulurum. Ve yarım saat ortalıktan yok oldu.

Pilon telaşlanmadan, sabırla bekliyordu. Önemli bir olay olmasaydı, arkadaşının bu kadar gecikmeyeceğini biliyordu. Pilon, bir yandan Pablo'yu bekliyor; bir yandan da Torelli'nin geleceği yönü gözlüyordu. Çünkü Torelli, en yerinde, en inandırıcı mazeretlere bile kulak asmayan cinsten bir adamdı.

Bundan başka Pilon, İtalyanların aile bağlarının genişlik derecesini çok iyi biliyordu. Ama telaşı boşa idi, Torelli görünürlerde yoktu. Biraz sonra Pablo geldi, kucağında Torelli'nin kömürlüğünden çıkma, bir kucak dolusu kuru çam vardı.

Eve gelinceye kadar Pablo, ne yaptığından söz etmedi. Sonra tıpkı Danny'nin yaptığı gibi, -Karı pek fıkırdak, tam formunda! diye mırıldandı.

Pilon karanlıkta başını sallayıp derin bir felsefe taşan bir sesle, -İnsan aradığı her şeyi, odun, şarap, yiyecek ve aşkı hep bir arada pek seyrek bulur. Torelli'yi her zaman anmak, arasıra ufak armağanlarla gönlünü almak gerekir, Pablo, diye söylendi.

Pilon, sobada kocaman bir ateş yakmıştı. İki kafadar ateşe sokulup, ellerindeki şarap kadehlerini sobaya uzattılar, Pablo, yanan mumu bir zamanlar San Francisco'ya adadığı için, odadaki ışık oldukça kutsal sayılırdı. Mumu kiliseye götürecekken caymış, evde kullanmaya karar vermişti. İşte şimdi bir midye kabuğu içinde, duvarlara gölgeler düşürerek yanarken ne güzeldi.

Pilon, -Jesus Maria da nerede kaldı acaba? diye söylendi.

-Çoktan gelmiş alması gerekirdi ama, bilmem bu herife inanılır mı?

-Belki bir işi çıkmıştır Pablo. O kırmızı sakallıdaki, o yumuşacık kalp olduktan sonra, başı karı derdinden kurtulmaz.

-Çok kuş beyinli herifin diye güldü Pablo. -Kendi kendine şarkı söyleyip dans ediyor. Çocuk gibi, hiçbir şeyi ciddiye aldığı yok.

Daha fazla beklemeye güçleri yoktu. İçmeye başladılar. Jesus Maria içeri girdiği zaman ikinci bardağı daha yeni bitirmişlerdi. Ellerini kapının kenarlarına dayayıp durdu. Gömleği yırtılmış, eli yüzü kan içinde kalmıştı. Mumun titrek ışığı altında bile, bir gözünün kapkara çürümüş olduğu görülüyordu.

Pablo ile Pilon, kapıya doğru seğirttiler, -Sevgili dostumuz, yaralandın mı? diye haykırdılar. Uçurumdan mı yuvarlandın, trenin altında mı kaldın? Sözlerinde en küçük alay yoktu ama, Jesus Maria onların ne mal olduklarını bilirdi. Sağlam gözüyle ateşler saçarak,

-Ah, orospu çocukları! diye bağırdı.

Bu kaba küfürü hiç beklemiyorlardı: Delirmiş mi ne? diye söylendiler.

-Herhalde kafasını çatlatmıştır.

-Pablo, bir bardak şarap doldur da içsin.

Jesus Maria, sobanın yanına çöküp şarap dolu bardağa saldırdı. Arkadaşları bu durumunun sebebini açıklamasını bekliyorlardı. Ama o, hiç oralı değildi. Pilon'un, birkaç defa, anlamlı anlamlı öksürmesine, Pablo'nun tatlı tatlı gözünün içine bakmasına karşın ikisinin de sabrını tüketene kadar elindeki şarap bardağı ile oynamayı sürdürdü. Sonunda bu duruma nasıl düştüğünü, bir türlü anlayamadığını söyledi.

-Yine mi askerler? diye sordular.

-Evet, bu kez pek çabuk geldiler. Pablo, arkadaşının haline bakarak. -En aşağı on beş, yirmisi birden saldırmış olmalı, diye mırıldandı.
-Sen de doğru dürüst kavga edemezsin zaten.

Jesus Maria'nın neşesi biraz yerine gelmişti: -Dört kişiydiler, dedi, Arabella da, onlara yardım etti, beni taşladılar.

Pilon'un ahlak damarı kabarmıştı sert sert, -Sana söylememiş miydim, dedi. -O sokak orospusu, sana yar olmaz, dememiş miydim? Bir süre gerçekten öyle söyleyip söylemediğini düşündü sonra onu önceden uyarmış olduğuna karar verdi.

Pablo, -Bu beyaz kızlar kalleş olur, diye söze karıştı. O şeyden aldın mıydı?

Jesus Maria, elini cebine sokup pembe ipek bir sutyen çıkardı. Daha hediyesini bile vermeye vakit bulamamıştım, dedi. Tam cebimden çıkardığım sırada, hem daha ormana bile varmamıştık ki.

Pilon havayı koklayıp başını salladı, sonra Jesus Maria'ya dönerek, Sen viski içmişsin, dedi.

Öteki başını salladı:

-Viskiyi nerede buldun?

-Askerlerden aldım. Arabella sakladıkları yeri biliyormuş, bana gösterdi. İşte o, beni dövenler elimdeki şişeyi görmüşlerdi.

Durum yavaş yavaş aydınlanıyordu. Pilon böylesini daha çok severdi. Her şeyi çabucak söyleyip bitirmek hikayenin tadını kaçırırdı. En iyi hikayeler geri kalanını dinleyenlerin kendilerinin bulup çıkardığı şeylerdir. Elini uzatıp Jesus Maria'nın elindeki sutyeni aldı. Kumaşı parmakları arasında buruştururken, birdenbire gözleri parladı: Aklıma geldi! diye sevinçle haykırdı. -Bunu Danny'ye veririz, Mrs. Morales'ine götürsün.

Jesus Maria'dan başka herkes, bu düşünceyi parlak bulmuş, o da kendi düşüncesini sormadıklarından, için için gücenmişti. Pablo, yenilginin acısını unutturmak için, arkadaşının bardağını doldurdu. Aradan bir süre geçtikten sonra üç arkadaş, birbirlerine gülümsediler. Pilon, babasının başından geçen bir olayı anlattı. Hepsi eski neşesini yeniden bulmuştu. Bağıra çağıra şarkı söylediler; Jesus Maria, önemli bir sakatlığı olmadığını göstermek için kalkıp oyun oynadı. Testideki şarap iyice azalmış, şişe daha büsbütün boşalmamıştı ki, üçü de bir kenarda sızıp kaldı. Pilon ile Pablo, yatağa

uzanmış, Jesus Maria da, sobanın yanında yere kıvrılmıştı.

Soba sönmüş, evin içini bir horultudur almıştı. Ön odada bir şeyler dolaşıyordu. Okunmuş, kutsal mum umulmayacak bir hızla yanıyor, eriyip akıyordu.

Daha sonra Pilon, Jesus Maria ve Pablo, bu mumdan birtakım ahlak kuralları çıkaracaklardır. Böyle bir şeyin fiziksel kurallara bağlı olacağını söyleyebilirsiniz.
Parlaması, genişlemesi ve erimesi, belirli koşullara bağlı, diye düşüneceksiniz. Tepede görünen ipliği yakarsanız, alev alır; yavaş yavaş eriyerek birkaç saat ışık verir; sonra söner. Bir süre sonra ortada mum denen bir şey kalmadığından, unutulur gider.

Ama bu mumun okunmuş olduğunu unutuyorsunuz. Bir an, içinden gelen en temiz duyguların etkisiyle Pablo, bunu San Francisco'ya adamamış mıydı? İşte bu özelliği, onu, fiziksel kurallara bağlı olmaktan kurtarıyor. Mum, ışığını, kendini Tanrı sanan bir sanatçı gibi, göklere çevirmişti. Eriye eriye gittikçe küçüldü.

Nereden geldiği belirsiz bir yel esmeye başlamış, alevi duvara doğru itiyordu. Mumun alevi bir iki yalpaladı. Duvarda asılı duran üzeri resimli takvim de havalanmış, aleve doğru yaklaşmıştı. Birden tutuşuverdi. Artık alevler, tavana doğru alabildiğine yükseliyordu. Ateş, yerde duran gazete yığınına da sıçradı.

Gökteki melekler, azizler bir sıra olmuş; donuk, anlamsız bakışlarla bu görüntüyü seyrediyorlardı. Bu mum, San Francisco'nun değil miydi! Onun yerine azizin ruhuna, daha büyük bir kandil yanıyordu.

Uykularının derinliği ölçülebilseydi, uykusu çok ağır olduğu için yangının sorumluluğunu Pablo'nun omuzlarına yüklemek gerekirdi. Ama böyle bir şey ölçülemeyeceğinden, yalnızca derin bir uykuya dalmıştı, demekle yetiniyoruz. Tavana doğru yükselen alevler, önlerine çıkan bir oluktan tavan arasına, oradan da çatıya atladı.

Kısa bir süre sonra, her yan alev alev yanıyordu. Jesus Maria, uykunun içinde bir yana dönüp, sırtından ceketini çıkardı. Biraz sonra yüzüne düşen bir ateş parçası ile uyanıp bağırmaya başladı: -Hey Pablo, Pilon, kalkın! diye haykırarak, arkadaşlarını sürükleyip dışarı çıkardı. Sutyen, hala Pilon'un parmakları arasındaydı.

Pilon, Jesus Maria'nın içinden geçen duyguların farkına varmıştı: -Deli olma! diye haykırdı, -Şişeyi bitirmeden bırakmamızın cezasını çekiyoruz. Bu, bize ders olsun.

Önce bir canavar düdüğü, ardından çan sesleriyle itfaiye takımı görünmüştü. Kıpkırmızı, ışıl ışıl arabalar gelip durdu. Projektörlerini yakıp ortalığı gündüz gibi aydınlattılar.

Pilon, Jesus Maria'ya döndü: -Koş! Danny'ye, evinin yandığını haber verin dedi. Çabuk olun.

-Niye kendin gitmiyorsun?

-Bana bak, Danny senin bu evde kiracı olduğunu bilmiyor. Pablo'yu ya da beni görürse belki kızar.

Jesus Maria, bu haklı söze ne diyebilirdi ki? Koşa koşa Danny'nin evine gitti. Evde ışık yoktu. -Danny, hey Danny! diye bağırdı. -Evin yanıyor be! Kimse cevap vermedi. Bir daha bağırdı: -Danny!

Bu sırada, komşu Mrs. Morales'in penceresi açıldı. Danny'nin, kızgın bir sesle, -Ne istiyorsun, Allahın belası? diye söylendiği duyuldu.

Pablo ve Pilon'un oturduğu ev yanıyor.

Danny bir süre konuşmadı. Sonra, İtfaiye geldi mi? diye sordu.

Geldi.

Alevlerin etkisiyle gökyüzü kıpkırmızı olmuştu.
Yanan tahtaların çatırtısı bile duyuluyordu. -Bana ne, dedi Danny. İtfaiye söndüremiyorsa; Pilon, yangını benim söndürmemi mi istiyor?

Jesus Maria pencerenin kapandığını işitti; dönüp yangın yerine doğru yürümeye başladı. Danny'yi çağırmak doğru değildi ya, ne olur ne olmaz, belki bana haber vermediniz diye kızacağı tutardı.

Jesus Maria görevini yapmıştı ya. Memnundu şimdi bütün sorumluluk, doğrudan doğruya Mrs. Moroles'e aitti.

Ev zaten küçüktü; tahtalar da kurumuş, çıra gibi olmuştu. Belki eski Çin mahallesindeki yangından beri, bu kadar çabuk sönen bir yangın olmamıştı. İtfaiyeciler alevlere baktılar, sonra hortumları açıp etraftaki evleri, ağaçları ıslatarak ateşin yayılmasına engel olmaya çalıştılar. Bir saatten kısa bir zamanda, ev bütünüyle yok olmuş, geride bir iki yanık tahta parçasıyla, bir yığın sıcak kül kalmıştı.

Pilon, Pablo ve Jesus Maria omuz omuza vermiş, olup bitenleri seyrediyorlardı. Yukarı Mahallede, Danny ile Morales'ten başka kim var kim yok, herkes yangını seyre gelmişti. Sonunda her şey bitti; geriye sadece dumanlar kalınca Pilon, sessizce dönüp, yürümeye başladı.

Pablo, -Nereye gidiyorsun? diye sordu.

-Ormana, uyumaya. İsterseniz siz de gelin. Bir süre Danny'nin gözüne gözükmemek gerek.

Ötekiler de peşine takıldı, yürümeye başladılar. -Bu, iyi bir ders oldu, bize, diye devam etti, Pilon. Bir daha şarabı tüketmeden yatmak yok.

::::::::::::::::::::::::::::::

6

Güneş çamların üstünde yükselip de sardunya yaprakları üzerinde titreşen çiy tanelerini ısıtmaya başlayınca, Danny, dışarı çıkıp kapının önündeki çardağın altına uzandı; biraz ısınıp olup bitenleri düşünmek istiyordu. Ayakkabılarını çıkarmış, tabanlarını çardağın sıcak tahtalarına dayamıştı. Sabah sabah kalkmış, öteki evinden artakalanları görmeye gitmişti. Arkadaşlarının dikkatsizliğine kızmışsa da, sonra maddi şeylerin hep gelip geçici olduğunu, manevi değerlerin yanında bir önem taşımadığını düşünerek avunmuştu. Biraz önce kül yığınının başında, kiralık evi olan, bir insan gibi düşünmüştü; oysa şimdi bu duygudan kurtulmuş, omzundan ağır bir yükü atmanın, sorumluluktan kurtulmanın verdiği rahatlıkla gerçek benliğine dönmüştü.

-Hala evim olsaydı, kira mira derken başımdan dert eksik olmayacaktı, diye düşündü. -Bu yüzden arkadaşlarımı bile gücendirdim. Oh! Tanrı'ya şükür. Şimdi yine eskisi gibi dertsiz, tasasızım.

Ama Danny, kendisini yumuşak görüp yüz bulmamaları için, arkadaşlarına karşı biraz sert davranmaya karar verdi. Bu nedenle ılık tahtaların üzerinde uzanıp bir yandan vücudunu dinlendirmeye çalışırken, öte yandan arkadaşlarını yeniden bağrına basmadan önce, onlara söyleyeceği sözleri düşünmeye koyuldu. Onlara, sırtından geçinilecek bir adam olmadığını, göstermeliydi. Ama içinden de bütün bunları unutup, yine eskisi gibi herkesin sevdiği, eline bir şişe şarap ya da bir parça et geçirenin peşine düşüp aradığı Danny, olmak istiyordu.

İki ev sahibi olmakla zenginler arasına karışmıştı ama, buna karşılık birçok şeyden de yoksun kalmıştı.

Pilon, Pablo ve Jesus Maria, ormanda, çam yapraklarının üstünde derin bir uyku çektiler. Çok heyecanlı bir gece geçirmiş, adamakıllı yorulmuşlardı. Sonunda gözlerine güneş düşüp, üstlerine karıncalar saldırıp, kuşların gürültüsü çekilmez olunca, isteksiz isteksiz doğruldular.

Daha doğrusu uykularını açan şey, pikniğe gelen bir grubun yemeklerinden taşan kokuydu. Üçü birden kalkıp oturdular. İçinde bulundukları durumun güçlüğünü anlamışlardı.

İlk konuşan Pablo oldu: Şimdi ne yapacağız?

Kimse cevap vermedi.

Bir süre başka bir kente gitsek, diye bir öneride bulundu Jesus Maria. Watsanvil, Salinas ya da oralarda bir yere gidelim, dedi. Pilon sutyeni çıkarmış, parmaklarıyla yumuşak kumaşını okşuyordu; kaldırıp güneşe doğru tuttu, bir süre, bu ince tülün ardından seyretti gökyüzünü. Sonra, o zaman iş uzar, dedi. Bana kalırsa doğru Danny'ye gidip, suçumuzu itiraf etsek daha, doğru olur. O zaman pek fazla bir şey söyleyemez.
Hem ona, Mrs. Morales'e verilecek bir armağan da götürmüyor musunuz?

Ötekilerin de aklı yatmıştı. Pilon'un gözleri biraz ilerideki gruba özellikle de mis gibi kokuların geldiği, yemek sepetine takılmıştı. Birkaç kez derin derin nefes alıp, havayı kokladı. Köpeklerinki kadar keskin, bir burnu vardı. Hafifçe gülümseyerek:

-Biraz dolaşmaya gidiyorum, dostlar, diye söylendi. Biraz ileride buluşuruz. Kendinizi tutun, sakın şu sepeti de beraberinizde getirmeyin.

İki arkadaş, Pilon'un yavaş yavaş piknikçilerin yanından geçip gözden kayboluşunu seyrettiler. Pablo ile Jesus Maria, vahşi bir köpek havlaması, garip kahkahalar, kedi hırlamaları imdat diye haykıran sesler duydukları zaman hiç şaşırmadılar. Ama ileride eğlenen grup, şaşırmış, bir tuhaf olmuştu. Yiyecekleri olduğu yerde bırakarak, sesin geldiği yana doğru koştular.

Pablo ile Jesus Maria da bunu bekliyordu. Yiyeceklerin üstüne saldırdıldr. Pilon'un öğüdüne uyarak sepeti atmadılar ama, içinde ne var ne yoksa kucaklarına boşalttılar.

Üç sabık kiracı, saat üçe doğru Danny'nin evinin önünde göründü. Elleri, portakal, elma, muz, zeytinyağı şişeleri, peynirli, dilli, jambonlu sandviçler kızarmış patates, haşlanmış yumurta, hatta bir de Saturday Evening Post dergisi ile, dolu olarak barışmak için gelmişlerdi.

Danny, arkadaşlarının geldiğini görünce, söyleyeceği şeyleri aklından geçirerek yerinden doğruldu. Ötekiler gelip başları önlerinde, karşısına dizildi.

-Köpoğlu köpekler! diye bağırdı Danny. Ev hırsızları!.. Beleşçiler...

Sonra ana avrat, soy sop bir temiz küfür dizisi sıraladı.

Pilon çantayı açmış, tereyağlı dilli sandviçler çıkarmıştı. Danny, onlara olan, güvenini yitirdiğini söylüyordu. Pablo, göğsünden bir iki yumurta çıkarmış, ona uzatıyordu. Danny, yine sülalelerinden başladı, bir süre sayıp döktü.

Pilon, cebinden sutyeni çıkarmış elinde sallayıp duruyordu.
Danny, bir anda, her şeyi unuttu. Yere çöktü, arkadaşları da yanına oturdu. Paketler açıldı, bağıra çağıra yemeye başladılar. Bir saat sonra karınları iyice doymuş, hazma kolaylık olsun diye boylu boyunca uzanmışlardı. Bir ara Danny söz arasında,

-Yangın nasıl çıktı? diye sordu.

-..Bilmiyoruz, dedi Pilon. -Biz uykudayken başlamış. Kimbilir belki bir düşmanımız vardır.

Pablo söze karıştı: Belki Allah babanın işidir, dedi.

Pilon, sutyeni uzatarak, Mrs. Morales'e armağan etmesi için, getirdiklerini söyleyince Danny, aldırmadı. Tuhaf tuhaf Pilon'un elindeki sutyene bakıyordu. Arkadaşlarının, Mrs, Morales'e sulandıklarını sandı: -O karıya değmez, dedi. Onlara verdiğimiz ipek çoraplar yüzünden başımıza az mı dert açıldı.

Evinin yandığından beri, komşusu ile aralarına giren soğukluğu ve bu işin böyle kolayca kapanmasından duyduğu hoşnutluğu da anlatamazdı ya. -Bir kenarda dursun, belki bir gün işimize yarar, diye ekledi.

Akşam olup da ortalık kararınca hep birlikte içeri girip, sobayı yaktılar. Danny arkadaşlarını bağışladığını göstermek için, onları, sobanın başına çağırdı.

Bu yeni hayata pek çabuk alıştılar. Pilon, -Ne yazık ki Mrs. Morales'in tavukları öldü, diye söylendi.

Bu durum, mutluluklarına engel değildi ki.

Danny, -Gelecek hafta bir düzine daha alacak, diye müjdeledi.

Pilon bu habere sevinmişti: -Madam Soto'nunkiler hiç işe yaramıyordu, diye güldü. -Karıya, tavuklara azıcık kireç yedirmesini söyledim ama, aldırış etmiyordu.

Danny'nin dostluk simgesi olarak ikram ettiği şarabın yarısını içmişlerdi. Danny, İyi arkadaşların olması ne güzel, diye mırıldandı. -Karşılıklı şarabını paylaşacak arkadaşı olmayan insanlar ne yapar acaba? Yalnızlıktan patlar herhalde.

-Ya da yemeğini, diye ekledi Pilon.

Pablo, hala vicdan azabından kurtulamamıştı. Evin yanmasının bir nedeni olmalı, diye düşünüyordu. -Dünyada senin gibi arkadaş zor bulunur, Danny, dedi. Senin yaptığını kolay kolay kimse yapmaz.

Danny, arkadaşlarının iltifatları altında ezilmeden hepsini teker teker uyardı: -Benim yatağıma sulanmak yok, ha! dedi. -Oraya sokulmayın da ne halt ederseniz edin.

Kimsenin konuya ilişkin söz söylememesine karşın dördü de bundan böyle, Danny'nin yanında kalacaklarını biliyordu.

Pilon, rahat bir nefes aldı. Kiranın derdinden, borçlu olmanın yükünden kurtulmuştu. Artık kiracı değil, yalnızca bir konuktu. Neredeyse öteki evin yandığına şükredecekti.

Danny, -Bu evde hep birlikte mutlu yaşayacağız, dedi. -Akşam olunca ateşin başında toplanıp, bir iki kadeh de başka arkadaşların şerefine içeriz. Sonra Jesus Maria duyduğu şükranı belli etmek için bir teklifte bulundu. Daha doğrusu bunu içtikleri şarap, yedikleri bol yemek ve sıcak soba yaptırmıştı. Büyük bir iyilik yapılmıştı kendilerine. Onlar da buna karşılık vermeliydiler: Bundan sonra Danny'yi doyurmak da bizim görevimiz olacak. dedi. -Dostumuzun bir gece bile, aç yatmasına razı olmayacağız.

Pilon ile Pablo dehşet içinde birbirlerine baktılar. Ama iş işten geçmiş, söylenen söylenmişti. Artık dönülemezdi. Kaldı ki Jesus Maria bile, ettiği vaadin nelere mal olacağını, sözler ağzından çıktıktan sonra kavradı. Danny, bunu da unutamazdı ya.

Pilon kendi kendine, -Bu sözü tutmaya devam edersek sandık, diye mırıldandı. -Bu kira vermekten beter bir kölelik be... Sonra yüksek sesle. -Söz veriyoruz, Danny, dedi. Sıcak sobanın başında otururken hepsinin gözleri yaşardı, birbirlerine karşı duydukları sevgi ve bağlılık katlanılmaz derecedeydi.

Pablo, elinin tersiyle gözlerindeki yaşı kuruturken, Pilon'un biraz önce söylediği sözleri yineledi: -Evet, burada hep birlikte mutlu olacağız.

::::::::::::::::::::::::::::::

7

Korsan'ı her gün yüzlerce kişi görür: kimi haline acır, kimi gülerdi. Koca kentte uzak yakın herhangi biriyle konuştuğu, arkadaşlık ettiği görülmediğinden, neyin nesi olduğunu kimse bilmez. Simsiyah, diken gibi bir sakalı olan iriyarı, dev gibi bir adamdır. Blucin pantolon ve aynı kumaştan mavi bir gömlek giyer, başında şapka olduğunu, gören olmamıştır. Kentte dolaşırken ayaklarına eski bir postal geçirir. Biriyle karşılaştığı zaman, Korsan'ın gözlerinde, vahşi hayvanların, insanların karşısında duyduğu korkuya benzer garip bir anlam belirir; bir yolunu bulsa kaçacakmış gibi, bir ürkeklik gelir üzerine. Onun, bu durumunu gören Paisanolar. Korsan'ın kafasının vücudu ile orantılı olarak büyümediğini söylerler. Her gün el arabasına doldurduğu odunları satana kadar sokak sokak dolaştığı ve ardından her zaman tam beş tane köpeğin geldiği görülür.

Enrique'nin kuyruğu, tüylü olduğu halde tıpkı bir tazıya benzer. Pajariton'un kahverengi kıvır kıvır tüyleri vardır doğrusunu isterseniz ona bakınca tüylerden başka şey göremezsiniz. Rudolph, sokaktan gelip geçenlerin dediği gibi, tam bir Amerikan köpeğidir. Fluff küçük bir fino; Senor Alec Thompson da biraz karışık bir airedale'dir. Takım halinde Korsan'ın ardından giderken her fırsatta ona karşı duydukları saygı ve sevgiyi göstermekten çekinmezler. Bir an arabasını bırakıp, dinlenmek için yere çökecek olsa, hepsi birden kucağına oturmak, yüzünü yalamak için birbiriyle yarış ederler.

Korsan'ı, kimi zaman sabahları Alvarado Caddesinde dolaşırken görürler; kimileri de ona, ormanda odun keserken rastlar; bir kısmı yalnız onun odun sattığını bilir; kısacası Pilon'dan başka, koca kentte teker teker herkesin ne yaptığını bilen tek insandır.

Korsan, Yukarı Mahallede, yıkık bir evin bahçesindeki kümeste yatar kalkar. Kümes dururken gidip de evde oturmayı bir tür kibirlilik sayar. Köpekleri de yanında, ayaklarının dibinde, başının altında yatar, soğuk gecelerde kendisini ısıttıkları için Korsan bu durumdan çok hoşnuttur. Ayakları

üşüyecek olsa, Senor Alec Thompson'un altına uzattı mı, tamamdır; bir anda sıcacık olur. Bu kümes, o kadar basık yapılmıştır ki, Korsan içeri girip çıkarken dizlerinin üstünde sürünecek zorunda kalır.

Korsan, sabahları gün doğmadan kalkar, sürüne sürüne dışarı çıkar; köpekleri de peşinden. Sonra hep birlikte Monterey'e, çıkmaz sokağa giderler. Beş altı lokantanın arka kapısı, bu sokağa açılır. Korsan, sırayla bu mis gibi kokan mutfaklara girer, elinde koca bir paket artık yiyecekle geri döner. Aşçılar da bunu niye yaptıklarını bilmezler ama, yine de ona her gün bir paket hazırlamayı unutmazlar.

Korsan, lokantaların hepsini de dolaşıp kucağını yiyeceklerle doldurduktan sonra çevresinde dönüp dolaşan köpekleriyle birlikte, Munroe Caddesindeki arsalardan birine gider. Paketleri teker teker açarak, köpeklerini doyurur. Kendisi içinse, bir iki dilim ekmekle biraz et parçası ayırır, yiyeceklerin en iyi yerinden olmamasına özellikle dikkat eder.

Köpekler önüne çökmüşlerdir, ayaklarıyla toprağı kazarak, sabırsız hareketlerle yiyeceklerini beklerler. İşin tuhafı, kimse kimsenin önünden yiyeceğini kapmaya kalkışmaz. Monterey sokaklarında dolaşan bütün dört ayaklılarla kavga ettikleri halde, Korsan'ın köpeklerinin birbirleriyle hırlaştıkları görülmemiştir. Aralarındaki bu birlik ve bağlılık imrenilecek kadar güçlüdür.

Yemek, yenip bittiği zaman güneş doğmuştur. Korsan, yere uzanıp gökyüzünün yavaş yavaş ağarmasını seyreder. Daha aşağıda kereste yüklü gemiler yola çıkmışlardır bile. Çin Mahallesinden çevreye tatlı bir çan sesi yükselir. Kemiklerin üzerindeki son parçaları dişleyen köpekleri, çevresindedir. Korsan, bir süre gözleri hareketsiz sabahın güzelliğini seyretmiyor da çevreyi dinliyormuş gibi, sessiz sedasız bekler. Kolunu uzatır, koca koca elleriyle köpeklerini okşar. Yarım saat kadar böyle dinledikten sonra, otların arasından el arabasını çıkarır, toprağı eşip baltasını alır, yavaş yavaş tepeyi tırmanmaya başlar. Ormanda dolaşarak kesilecek ölü bir ağaç arar. Odunları keser, arabasını doldurur, sonra bütün yüküne 25 kuruş verecek bir alıcı bulmak için kentin yolunu tutar.

Bütün bunları görüp anlamak, kolaydır ama, aldığı yirmi beşliği ne yaptığını kimse bilmez. Hiç harcadığı da görülmemiştir. Geceleri, köpeklerinin koruyuculuğunda ormana gider; yüzlerce yirmi beşliğinin yanına bir yenisini daha ekler. Oralarda bir yerde oldukça yüklü bir hazinesi gömülüdür.

Pilon çevresindekilerin günlük yaşamının en ufak bir ayrıntısını bile gözden kaçırmayan, sanki karşısındakinin aklından geçenleri bile keşfeden bu zeki adam, mantıklı bir sistem içinde düşünerek sonunda Korsan'ın böyle bir hazinesi olması gerektiği sonucunu çıkarmıştı. Pilon'un düşünceleri şöyle bir sıra izliyordu: Korsan her gün bir yirmi beşlik kazanıyor. Öyleki iki onluk ve bir beşlik verseler, ne yapar yapar parasını bütünletir. Metelik harcadığını da görmedim. O halde bir yerde saklıyor olmalı.

Pilon bu definenin değerini kestirmeye çalıştı. Korsan yıllardır bu şekilde çalışıyordu. Haftada altı gün odun keser, pazarları da kiliseye giderdi. Elbiselerini evlerden, yiyeceklerini lokantalardaki artıklardan düzerdi. Başlangıçta Pilon, büyük sayı kurmuş, sonra yavaş yavaş azaltarak sonunda -Hiç olmazsa en aşağı yüz lirası vardır ya, diye kararını vermişti.

Pilon, bunları uzun süreden beri düşünüyordu. Ama Korsan'ın gizli parasına, ancak Danny'ye verdikleri o, budalaca sözden sonra önem vermeye başlamıştı. Ciddi olarak harekete geçmeden önce bu ayrıntılar üzerinde düşündü. Korsan'a acıyordu: -Zavallı yarım adam, diyordu. Tanrı aklını yaratırken elisıkı davranmış. Biçare Korsan'cık, kendi kendini bile yönetemez. Baksana, yatıp kalktığı yer de pis bir kümesten başka bir şey değil. Karnını, köpekler

için topladığı yiyeceklerle doyuruyor. Üstü başı yırtık. Zaten parasını da aklı olmadığından saklıyor.

İşte bu merhamet, üzerinden sonuca geçiverdi. Kendi aklı ile düşünüp beceremediği şeyleri öğretmek, ona yardım etmek, kötü mü olur? diye düşündü. -Vücudunu ısıtacak elbiseler, insan gibi karnını doyuracak yiyecekler alsak... Fakat bütün bu iyi niyetimi gerçekleştirecek para ne gezer bende. Pekala bu iyilikleri nasıl yapabilirim?

Adım adım avına yaklaşan bir kedi gibi, asıl amacına geliyordu. Son bir hamle daha yaptı: Aklıma geldi diye haykırdı. Çaresini buldum. Korsan'ın parası çok, yalnız onu, sarfedecek aklı yok. Benim de aklım var. O halde ben aklımı Korsan'a kiralar, onun emrine veririm. Hem de hiç cimrilik etmeden. Bu, zavallı mecnuna gönlümden kopan bir dostluk armağanı olsun.

Bu, Pilon'un düzenlediği planların en mükemmeliydi. Eserini başkalarına da göstermek, beğenilmek arzusu geldi içinden. Önce Pablo'ya söylerim, diye düşündü. Ama acaba o, böyle bir şeye cesaret edebilir miydi? Acaba kendisi de onun gibi, para biriktiriyor olamaz mıydı? Sonunda Pilon, bu düşüncesini şimdilik başkalarına açmaktan vazgeçti.

En kötü, en kara şeylerin altında bile bembeyaz, kar gibi yerler vardır. Tuhaftır, melekler bile pek kolay aldatılıyor. Hele Pilon. Tanrı selamet versin en kötü işin bile, iyi yanını bulur, yapacağı işlere görünüşte hep bu yanını düşünerek başlardı. Şunu kabul etmek gerektir ki Pilon, ermişler seviyesine ulaştığını öne sürecek kadar kendine güvenen, açgözlü ve aptal bir insan değildi. Bütün yaptığı işlere karşılık, benzerleri arasındaki kardeşliğin bir belirtisi olan bir şişecik şarap verildi mi, dünyalar onun olurdu.

Hemen o gece Korsan'ı köpekleriyle yattığı kümeste ziyarete gitti. Danny, Pablo ve Jesus Maria, sobanın başında oturmuş, konuşurlarken, Pilon'un kalkıp dışarı çıktığını görmüş, ağızlarını açıp da bir şey söylememişlerdi. Zira Pilon'un bir aşk ateşiyle kanının kaynamadığı ya da bir şarap kokusu almadığı zamanlar yerinden bile, kımıldamayacağını çok iyi bilirlerdi. Her iki sorun da kendilerini fazla ilgilendirmezdi.

İyice karanlık çökmüştü. Ama Pilon, konuşurlarken Korsan'ın yüzünde belirecek anlamı görebilmek için tedbirli davranmış, yanına bir mum almıştı. -Ayrıca elinde de fırıncı çırağı Susie Francisco'ya, Charlie Guzman'ı kafeslemek için, öğrettiği usule karşılık aldığı bir şekerli çörek vardı. Charlie motosikletle mektup dağıtan bir postacı, Susie de delikanlı. Bir gün kendisini motoru ile gezmeye çağırınca, başına giymek için şimdiden bir erkek kasketi alan bir divane idi. Pilon, belki Korsan şekerli çöreği sever diye düşünmüştü.

Çok karanlık bir geceydi. Pilon tenha sokaklar, boş arsalar, yıkıntılar arasından geçerek ilerliyordu. Galvez'in bahçesinin önünden geçerken, o yabani buldok, hırlayarak yanına sokuldu. Güzel köpek, şeker hayvan diye övgüler sıralayarak köpeği yatıştırmaya çalıştı ama, kendisi de yalan söylediğinin farkındaydı. Neyse, ettiği iltifatlar köpeği etkilemiş olacak ki, azgın hayvan akıllı uslu geldiği yere döndü.

Sonunda Korsan'ın oturduğu harabeye gelmişti. Asıl bundan sonra dikkatli bulunması gerekiyordu. Çünkü Korsan'ın köpekleri, birinin sahiplerine karşı kötü niyetler beslediğini hissedecek olsa, neler yapacağını pekala tahmin edebiliyordu. Kümese yaklaştı, içerden tuhaf hırıltılar geliyordu.

-Korsan! diye bağırdı. -Ben, dostun Pilon geldi. Seninle konuşmak istiyorum.

Ses seda kesilmişti, cevap veren olmadı.

-Hey, Korsan, be! Yabancı değil, Pilon'um ben.

Kümesten homurtuya benzer bir ses geldi. Çek arabanı gece vakti. Uyuyorum. Köpekler de uyuyor. Geç oldu Pilon. Git sen de yat.

Bende mum var. Karanlık evini aydınlatırız. Hem sana bir de şekerli çörek getirdim. İçeride bir hareket oldu. -Gel öyleyse, dedi Korsan. -Ben köpeklere söylerim, korkma.

Kümesin kapısından girerken Pilon, Korsan'ın köpekleri ile konuştuğunu, onlara, gelenin yabancı olmadığını, kendilerine hediye getirdiğini anlattığını işitiyordu. Pilon, içeri girince bir kibrit çakıp mumu yaktı.

Pis toprağın üstüne çöktüler. Köpekler de çevresini sarmıştı. Bir ara Enrique, hırladıysa da Korsan, onu, çabuk susturdu: -Bu ötekiler kadar akıllı değil, dedi. Gözleri neşeli bir çocuğunki gibi ışıl ışıldı. Güldüğü zaman ağzındaki bembeyaz dişler, mum ışığı altında parıl parıl yanıyordu. Pilon paketi uzatarak, -Buyur, sana şekerli çörek getirdim, dedi.

Korsan paketi açıp içine baktı, sonra sevinerek, gülümsedi. Çöreği çıkarmış, köpeklere gösteriyordu. Onlar da yalana yalana sokulup ayağını, dizlerini yalamaya başladılar. Korsan çöreği yedi parçaya böldü, önce misafir olduğu için, bir parçasını Pilon'a verdi. Sonra, Al bakalım Enrique, Fluff, Serıoo Aloc Thompson, diye köpeklerin payını verdi. Kendi de payını yedikten sonra, boş ellerini köpeklere göstererek, -Bitti artık, dedi. Köpekler seslerini çıkarmadan yine deminki gibi yere uzandılar.

Pilon yere oturmuş, mumu yere, önüne dikmişti. Korsan'ın meraklı bakışlarla kendisini incelediğinin farkındaydı. Bir süre sesini çıkarmadan, ev sahibinin kendi kendine sorular sormasına ses çıkarmayarak oturdu. Neden sonra, -Senin bu durumuna arkadaşların çok üzülüyor, diye söylendi.

Korsan, şaşkınlıktan aptallaşmıştı: -Benim arkadaşlarım mı? Hangi arkadaşlarım?

Pilon, sesini biraz daha yumuşattı: Senin de, seni düşünen dostların var, dedi. Mağrur kibirli olduğun için ziyaretine gelemiyorlar. Senin böyle bir tavuk kümesinde oturduğunu, pılı pırtı içinde, köpeklerle bir sofrada yemek yediğini görürlerse, gururuna dokunacağını sanıyorlar. Ama bu hayatın seni hasta edeceğini bildiklerinden, çok üzülüyorlar.

Korsan, bütün bunları büyük bir şaşkınlıkla dinlemişti. Kendi kendine bunları neye yormanın doğru olacağını düşünüyordu. Pilon, böyle söylüyorsa, şüphe edilecek bir yanı yoktu bunun. -Demek benim, bu kadar gerçek dostlarım varmış! diye mırıldandı.

-Benim haberim yoktu. Demek benim bu durumum dostlarımı telaşa düşürüyormuş. Bunları kırk yıl düşünsem tahmin edemezdim, Pilon. Haberim olsaydı onları üzer miydim? Heyecanla yutkundu. -Görüyorsun ya, Pilon diye sürdürdü: Köpekler burasını pek seviyor. Onların hoşlandığı yer benim için de uygun. Bu halimin, dostlarımı üzdüğünü ne bileyim. Korsan'ın gözleri dolmuştu.

-Ne olursa olsun, dedi Pilon. Bu durumun arkadaşlarını üzüyor.

Korsan, gözlerini yere dikip salim kafa ile düşünmeye çalıştı. Fakat her zamanki gibi beyni işlemez olmuştu, bunun bir yararını göremedi. Umutsuzca, köpeklerine baktı, onlar çoktan uykuya dalmıştı; hem onlara neydi. Sonra

Pilon'un gözlerinin içine bakarak, Peki, ne yapmam gerek, Pilon? diye sordu. Bana bir akıl ver. Bundan kolay ne vardı. Bu işin bu kadar kolay olması Pilon'u utandırıyordu. İlkin duraksadı, neredeyse söylemekten vazgeçiyordu ama, böyle bir şey yapacak olursa sonradan pişman olacağını düşündü. -Dostların da fakirdir, dedi. -Sana yardım etmeyi çok isterler ama, onlarda da metelik yok. Eğer birikmiş paran varsa, çıkar kendine yeni bir elbise al, başkalarının artığını yemekten vazgeç. Paralarını sakladığın yerden çıkar, Korsan.

Pilon konuşurken dikkatle karşısındakinin yüzünü inceliyordu. Bir ara gözlerinde bir boşluk, bir kuşku fark etti. Artık Pilon, şu iki şeyden emin olmuştu: Birincisi Korsan'ın saklı parası vardı; ikincisi bu parayı ele geçirmek pek kolay olmayacaktı.

Birinci gerçek, içini rahatlattı. İkinci sorun ise tam kendi hoşlandığı cinsten karışık, uğraştırıcı bir bulmaca, zor bir sorun olarak görünüyordu. Korsan, kendini toparlamıştı; gözlerinde kurnaz bir ışıkla, Ah, bende para ne gezer, diye içini çekti. -Fakat dostum, her gün sattığın odunlardan bir yirmi beşlik alıyorsun. Bu parayı harcadığını görmedim ki.

Bu sefer Korsan'ın aklı yardımına koştu: -O paraları zavallı bir yaşlı kadına veririm dedi. Bir yerde gizli param maram yok. Bu sözüyle, bu konuya açılan kapıyı, sert bir hareketle kapamış oluyordu.

Bak, yalan da söylüyor, diye düşündü Pilon. Bu sadaka düzenini aydınlatmak kolaydı. Mumunu aldı, sadece sana arkadaşlarının üzüntüsünü söylemeye gelmiştim, diye söylenerek ayağa kalktı. -Sen onlara yardım etmek istemezsen elimden ne gelir?

Korsan'ın gözleri, eski dost ifadesini takınmıştı: -Onlara sağlığımın mükemmel olduğunu söyle dedi. -Dostlarımın arasıra ziyaretime gelmelerini isterim. Onlara kibirlilik etmem. Arasıra görüşmek hoşuma gider. Onlara bunları söylersin, değil mi, Pilon?

-Söylerim, söylerim, hiç merak etme. Ama senin, onların üzüntüsünü azaltacak bir davranışta bulunmaman hoşlarına gitmeyecek.
Pilon, mumu söndürüp karanlığa daldı. Korsan'ın parasının nerde saklı olduğunu söylemeyeceğini biliyordu. Bu işi ancak kurnazlıkla, hırsızlama aydınlatmak zorunda kalacaktı. Ona iyilik yapmak için başka yol yoktu.

Böylece Pilon, Korsan'ı gözetlemeye başladı. Odun kesmeye gittiği zaman ormana kadar peşinden gitti. Geceleri kümesin yakınlarında yatıp bekledi. Belki bir ipucu bulurum diye, oturup saatlerce havadan sudan söz ederek Korsan'la çene çaldı.

Ama hepsi boşa gitti, saklı para konusunda tek söz öğrenemedi. Bu para ya kümeste ya da gece yarısı gittiği ormanda bir yerde saklıydı. Bu sonuçsuz mücadele, Pilon'un gücünü tüketmişti. Başkalarının yardımına ve görüşüne gereksinimi vardı. Bunu arkadaşlarından başka kimse yapamazdı. Danny'den, Pablo'dan, Jesus Maria'dan başka kim bu kadar kurnazlıkla gözetler, dalavereyi çakacak inceliği gösterebilir ki? Onlardan daha iyi kim Korsan'ı kandırır, faka bastırabilirdi ki?

Pilon niyetini onlara da açtı. Fakat daha önce kendisini hazırladığı gibi, onları da hazırlaması gerekiyordu. Korsan'ın yoksulluğu, yalnızlığı derken sonuca kolayca ulaşıldı. Asıl niyetini söylediği zaman, arkadaşları iyi niyetle, yardım etmek isteğiyle dolup taşıyorlardı. Önerisini alkışlarla kabul ettiler.

Yüzleri, yardım edebilmek sevinci ile pırıl pırıldı. Pablo, gizli paranın yüz liradan fazla olabileceğini söyledi. Sevinçleri geçince plan kurmaya

başladılar. Pablo, İyice gözetlemeliyiz, dedi.

-Ben çok gözetledim, diye itiraz etti Pilon. -Gece karanlıkta herif nasıl görüyorsa, bir türlü ardından yetişemiyordum. Sonra o köpeklerin de peşinden ayrıldığı yok ki. Bu iş sökmeyecek.

-Bütün ihtimalleri düşündün mü? diye sordu Danny.

-Hepsini.

Sonunda en doğru yolu bulan, o arkadaş canlısı, insancıl Jesus Maria oldu:
-O tavuk kümesinde oturduğu sürece bir şey öğrenemeyiz, dedi.
-Örneğin buraya çağırsak, bizimle beraber otursa. Ya iyiliklerimizin altından kalkmak için kendi kendine ortaya çıkarır, ya da biz ipucu buluruz.

Arkadaşları bu öneriyi uzun boylu tartıştılar. Pablo: -Kimi kez lokantadan aldığı yiyecekler pek güzel yenir cinsten şeyler, diye söylendi. Geçen gün elinde bütün bir pirzola vardı.

Pilon da, Belki iki yüz liraya yakın parası vardır, dedi.

Fakat Danny bu görüşe katılmadı: -Ya köpekleri? dedi. Köpekleri de birlikte getirirse.

Pilon, Uslu köpekler, onlar. diye arkadaşını yatıştırmaya çalıştı.
-Korsan'ın sözünden dışarı çıkmazlar. Şu köşede bir yer gösterirsin. Buradan dışarı çıkmasınlar dedin mi, Korsan da onlara söyler, kimseye zararları dokunmaz.

Pablo, Geçen gün elinde yalnız bir kenarına kahve dökülmüş, koca bir pasta gördüm" diye atıldı.

Sorun çözülmüştü. Bütün ev halkı bir komite halinde toplanıp resmen Korsan'ın ziyaretine gitti. Hepsi birden o kümese dolduğu zaman, içerisi tıklım tıklım olmuştu.

Korsan, sevincini saklamaya çalışarak, Havalar kötüleşti, diye söze başladı. Belki inanmazsınız, Rudoiph'un boynunda güvercin yumurtası kadar şişmiş bir kene buldum. Sonra her ev sahibinin yaptığı gibi, evinin perişanlığından söz açtı: Çok dar, diye yakındı. Dostları ağırlayacak, rahat ettirecek bir yer değil ama, sıcak oluyor, hele köpeklerin çok hoşuna gidiyor.

Sonra Pilon konuşmaya başladı. Onun için duydukları üzüntünün arkadaşlarını öldürdüğünden söz açtı. Eğer kendileriyle birlikte oturmaya razı olursa belki teselli bulurlar, rahat bir uyku yüzü görürlerdi.

Bu büyük, çok büyük bir darbe olmuştu Korsan'a. Ne yapacağını bilemeden ellerine, köpeklerine baktı, fakat onlardan yarar yoktu. Sonra elinin tersiyle gözlerinde biriken sevinç belirtilerini sildi, koca sakalını sıvazladı.

-Ya köpeklerim? diye sordu. Onları da getirmeme razı mısınız? Siz de köpeklerimi seviyor musunuz?

Pilon başını salladı: Onları da getirebilirsin, dedi. Onlar için de bir köşe ayırdık. Korsan'ın içi gururla dolmuştu, kendine daha fazla hakim olamayacağını anlıyordu. -Şimdi gidin, diye rica etti. Şimdi gidin de, yarın gelirim.

Arkadaşları, içinden geçenleri çok iyi anlıyordu. Teker teker dışarı

çıkıp, onu yalnız başına bıraktılar.

Jesus Maria, -Yanımızda çok mutlu olacak, diye mırıldandı.

Danny. -Zavallı adam, diye acıdı. Böyle olduğunu bilseydim, saklı parası olmasa bile, çoktan evime çağırırdım.

Hepsinin içinde bir sevinç alevi tutuşmuştu. Yeni dostluğa çabuk alıştılar. Danny, oturdukları odanın bir köşesine tebeşirle bir çizgi çizmiş, köpeklerin evde oturacakları yeri belli etmişti. Korsan da geceleri köpeklerinin yanında yatıyordu.

Ev beş erkek, beş köpekle epeyce kalabalıklaşmıştı: fakat Danny ile arkadaşları Korsan'ı yanlarına almakla, kendilerini gözetleyen melekleri hoşnut ettiklerini, eve gelerek olabilecek tehlikeleri de böylece önlediklerini, anlamakta gecikmediler.

Her sabah Korsan, daha arkadaşları uykudayken kalkıp köpekleri peşinde lokantaları yoklamaya gidiyordu. Herkesin acıdığı, sevdiği bir insandı. Paketleri gün geçtikçe büyüyordu. Paisanolar getirdiği şeyleri kullanmaya: balıkları, yarım çörekleri, biraz bayat ekmekleri, yağları donmuş et parçalarını iştahla yemeye başladılar. Gerçekten yaşıyorlardı.

Hele bu hediyeleri kabul ederken takındıkları tavır yok mu, Korsan'ın yüreğini eritiyordu sanki. Getirdiği yemekleri yiyişlerini seyrederken gözlerinde Tanrısal bir ışık yanıyordu.

Akşamları, tembel tembel Yukarı Mahallede olup bitenlerden söz ederlerken, Korsan, gözüyle konuşanların ağızlarını izler, arasıra duyduğu şeyleri kendi kendine tekrarlardı. Köpekleri de her zaman yanında, dizinin dibinde önünde ardında hazırdı.

Geceleri karanlıkta, yanına sokulan köpeklerin sıcaklığıyla ısınırken, bunların, kendi dostları olduğunu anımsardı. Bu insanlar, kendisine o derece derin bir sevgi besliyorlardı ki, kendi hayatı ile onları üzüntü içinde bırakmıştı. Bu, pek kolay kolay inanılmayacak, hayret verici bir gerçek olduğundan, Korsan, kendi kendine, sık sık tekrarlardı. El arabası şimdi Danny'nin bahçesinde duruyor, yine her gün düzenli olarak odun kesip satıyordu. Fakat akşamları arkadaşları konuşurken söylediklerini kaçırmadan bu tatlı arkadaşlığın seyrini kesintiye uğratırım korkusuyla, bazı akşamlar gizli hazinesine gidemiyordu.

Arkadaşları ona karşı çok iyi davranıyordu. Hiçbir hareketini kaçırmadan, her şeyini kibar bir ilgi ile izliyorlardı. Arabasını sürükleye sürükleye ormana giderken her gün, biri, kendisiyle beraber geliyor, kendisi çalışırken o da bir kenara oturup çevreyi seyrediyordu. Sözün kısası, nereye gitse Danny, Pablo, Pilon ve Jesus Maria'dan biri kesinlikle yanında oluyordu. Geceleri dışarı çıkarken de onları, peşinde bir gölge gibi sürüklememek için çok dikkatli bulunması, sessiz hareket etmesi gerekiyordu.

Böylece bir hafta Korsan'ın hiçbir hareketini kaçırmadılar. Ama bu sonuçsuz çalışma canlarını sıkıyordu. Hepsi de doğrudan doğruya harekete geçme zamanının geldiği, kanısındaydı. Sonunda bir akşam dönüp dolaşıp, sözü para saklama sorununa getirdiler.

Bu işe önce Pilon başladı: Cimri mi cimri, nah, şuradan sıkıp, şuradan yalayan bir amcam vardı, dedi. Parasını ormana gömerdi. Bir seferinde bakar ki, paralar uçmuş. Herhalde biri görüp almış olacaktı. Zaten yaşlı bir herifti, parasını da kaybedince oynatıp kendini asmıştı. Pilon sözlerinin boşa gitmediğini, Korsan'ın yüzünün hafifçe bulutlandığını, görerek ferahladı.

Bunu Danny de fark etmişti, Pilon susunca hemen o başladı: -Bizim Viejo, bana bu evleri bırakan büyük babam da parasını gömerdi. Pek bilmiyorum ama, zengin olduğunu söylerdi. Herhalde üç dört yüz lirası vardı. Viejo bir çukur kazmış, paralarını orada biriktirirmiş. Sonra çukurun üstünü çam yaprakları ile örtüp, kimsenin fark edemeyeceğini sanırmış. Ama bir gün bakmış ki, çukuru açmışlar, paraları alıp gitmişler.

Korsan, bu söylenenleri kendi kendine tekrarlıyordu. Yüzünde dehşetli bir korku belirmişti. Parmaklarını Senor Alec Thompson'un tüyleri arasına daldırmış, oynayıp duruyordu. Odadakiler bir zaman için sözü değiştirip, Cornelia Ruiz'in aşk serüvenlerinden söz etmeye başladılar.

Gece yarısı Korsan kimseyi uyandırmamaya çalışarak yanında köpekleri olduğu halde dışarı süzüldü. Pilon da onların ardından çıktı. Korsan, fevkalade alışkın adımlarla gecenin karanlığında ilerlemeye başladı. Pilon da arkalarından gidiyordu.

Şöyle iki mil kadar yürümüşlerdi ki, dinlenmek için bir an durdu, bekledi, biraz ilerideki sesler kesilmiş, Korsan'ın izini kaybetmişti. Oraya buraya seğirtti, nafile, kimseyi bulamadı. Yorulmuş, üstü başı çalılara takılarak yırtık pırtık olmuştu.

İki saat kadar sonra eve döndüğü zaman, perişan bir haldeydi. Korsan, kendinden önce gelmiş, köpeklerinin arasında derin bir uykuya dalmıştı. İçeri girince köpekler başını kaldırıp baktılar. Bu bakışlar Pilon'a, kendisiyle alay ederek gülüyorlarmış gibi geldi; okkalı bir küfür savurarak yatağına uzandı. Ertesi sabah bir konferans topladılar. Pilon, -Herifi izlemenin olanağı yok. diye önceki gecenin raporunu verdi. Birdenbire ortadan kayboluveriyor. Gözleri karanlıkta çok mu iyi görüyor, ne halt ediyorsa herif, hiçbir yere çarpmadan koşuyor. Köpek gibi mübarek.

Pablo, Belki bir kişinin tek başına yapabileceği iş değil bu, diye karıştı söze. -Hep birlikte gidersek, içimizden biri izi kaybetmeyebilir. Jesus Maria, -Bu gece yine saklanmış paralardan söz ederiz, dedi. -Yalnız, biraz daha korkunç şeyler anlatırız. Bir kadın bana bir şişe şarap verecek. Korsan'a içirirsek elimizden kolay kolay kaçamaz.
Karar verilmişti.

O gece Jesus Maria, koca bir binlik dolusu şarap getirdi. Arkadaşları çevresini almış, tatlı tatlı konuşup, boşalan bardağını sık sık mis gibi şarapla doldururlarken, o akşam Korsan'dan daha mutlu insan var mıydı acaba? Böylesi mutlu, neşeli anlar Korsan'ın hayatında pek sayılıdır. Bu insanları teker teker bağrına basmak, onları ne kadar sevdiğini bağırmak istiyordu. Ama bu, onun, yapabileceği bir iş değildi, çünkü sarhoş olduğunu anlıyordu. Onlara karşı duyduğu sevgiyi göstermek için daha büyük, ne bileyim, önemli bir şey yapmak istiyordu.

Pilon, -Dün akşam para gömmekten falan bahsediyorduk diye söze başladı. Bugün aklıma geldi, zeki, ateş gibi bir amca oğlum vardı. Dünyada kimsenin bulamayacağı bir yere para saklayabilecek iki adam varsa biri de oydu. Parasını tutup bir yere gömdü. Belki tanırsınız, şu iskelede balıkçılardan balık dilenen pejmürde kılıklı serseri var ya, işte amcamın oğlu odur. Parasını gömdüğü yeri bulup açtılar da, işte o hale düştü.

Korsan'ın yüzünü yine bir endişe kaplamıştı. Hikaye hikayeyi izgedi: gizli paraların getirdiği kötülükler birbirinin ardından ortaya döküldü.

Sonunda Danny, -En iyisi, paran varsa yanında taşır, arasıra sarf ederek arkadaşlarını da kollarsın, diyerek o gün için konuyu kapattı.

Hepsi Korsan'ın yüzünde belirecek anlamı seyrediyordu. En dehşetli hikayenin ortasında Korsan'ın gözlerindeki telaşın kaybolup yerini, tatlı bir gülümsemenin aldığını fark ettiler. Arasıra şarabından bir yudum çekip, neşe içinde anlatılanları dinliyordu.

Ötekilerin bütün umudu kırılmıştı. Bütün planları suya düşmüştü. İçlerinde tuhaf bir burulma hissettiler. Bütün yaptıkları fedakarlıklara, iyiliklere karşı bunu mu göreceklerdi. Korsan, kendisini mutlu etmek için giriştikleri mücadeleyi, kökünden yıkıp atmıştı. Şaraplarını bitirip; dertli, yataklarına uzandılar.

Geceleri bile Pilon'un haberi olmadan geçen olaylar pek azdır. Bütün vücudu uyurken kulakları bir an bile çalışmasına ara vermez. Korsan'ın köpekleriyle birlikte dışarı çıktığını duyunca, bir iki dakika sonra hepsi ayaktaydı. Dördü de Korsan'ın peşinden ormanın yolunu tuttular. Orman zifiri karanlıktı. Ağaçlara çarpıyor, dikenlerin üzerine düşüyor, buna karşın Korsan'ı gözden kaybetmiyorlardı. Önceki gece Pilon'un ulaştığı yere kadar gelince, önlerinden gelen sesler kesildi, sanki yer yarılmış da yerin dibine geçmişlerdi. Aramadık köşe, bucak bırakmadılar. Korsan da köpekleri de ellerinden kurtulmuştu.

Sonunda daha fazla aramaktan vazgeçip, yorgun argın eve döndüler. Eve geldiklerinde şafak sökmüş, güneş körfezin üstünde parlamaya başlamıştı. Monterey'deki evlerin bacası çoktan tütmüştü.

Korsan, onları, kapının önünde karşıladı, neşe içindeydi. Yanından geçip oturma odasına girdiler. Masanın üstünde çadır bezinden büyücek bir torba vardı.

Korsan da peşlerinden geldi: -Sana yalan söyledim, Pilon, diyordu. -Korkumdan sana param yok, dedim. O zaman sizin gibi dostlarım olduğunu bilmiyordum. Gömülü paraların kolay çalındığını anlatınca, korkum tazelendi. Dün akşam aklıma geldi, paramı arkadaşlarımın yanına getirirsem, kimse onların elinden alamaz diye düşündüm.

Dört arkadaş dehşet içinde dinliyorlardı. Danny, -Paranı al götür ormana sakla dedi. -Bekçilik yapamayız.

-Olmaz, dedi Korsan. -Saklarsam rahat edemeyeceğim. Ama dostlarımın yanında güven içinde olduğunu düşündükçe, hiçbir şeyden korkmam. İnanmazsınız ama, iki gecedir, birisi beni izliyor, belki paramı çalmak istiyordur.

Bu müthiş bir darbeydi. Pilon, kurnaz herifi atlatmaya çalıştı: -Paranı bize bırakmadan önce belki bir kısmını almak istersin. dedi.
Korsan başını salladı: Olmaz, diye karşı çıktı. -Hayır, öyle bir şey yapamam. Bunlar adak: San Francisco'ya altın bir şamdan almaya söz vermiştim. Eskiden bir köpeğim vardı, hastalandı; ben de, köpeğim iyi olursa, bir gün çalışıp, biriktireceğim parayla altın bir şamdan almayı adadım... Köpek iyileşti.

Pilon, Bunlardan biri mi? diye sordu. -Hayır, daha sonra kamyon altında kaldı. Parayı aşırmak umutları kökünden yıkılmıştı. Danny ile Pablo ağır torbayı tutup öteki odaya, Danny'nin yatağının altına götürdüler. Arasıra paranın kendi yanlarında yastığın altında olduğunu hatırlamaktan bir çeşit zevk duyuyorlardı ama, yenilgi pek acı gelmişti. Artık yapılacak bir şey kalmamıştı. Ellerine geçen fırsatı, zamanında kullanamamışlardı.

Korsan, gözlerinde sevinç yaşlarıyla kendilerine bakıyordu. Sonunda dostlarına karşı, güvenini, sevgisini kanıtlamıştı.
-Yıllardır o tavuk kümesinde pineklerken mutluluğun, yaşamanın ne olduğunu bilmiyordum, dedi. -Ama şimdi anlıyorum ki, oh dostlarım çok mutluyum!

:::::::::::::::::::::::::::::::

8

Kanında biraz kahramanlık olsaydı Portagee orduda sefilce bir hayat sürmeye devam edecekti. Halbuki Koca Joe Portagee'nin Monterey Cezaevinde edindiği deneyimler, kendisini gereksiz bir yurtseverlik düşkünlüğünden kurtarmakla kalmadı. Aynı zamanda insanoğlunun günlerinin yarısı gezme, yarısı uyuma olarak nasıl iki eşit parçaya ayrılıyorsa, yaşamının da yarısının hapiste, yarısının dışarda geçmesi gerektiği konusundaki inançlarını artırdı.

Böylece bütün savaş süresince, Joe Portagee'nin askerliğinin yarısından çoğu delikte geçti. Sivil hayatta, herkes sadece yaptığı işin cezasını görür; ama orduda buna yeni bir madde eklenir, yapmadığı işler için de ceza verirler adama. Joe Portagee bunu, bir türlü hesaplayamazdı. Silahını temizlemedi, zamanında tıraş olmadı, arasıra izinli çıktığı zamanlar bir daha geri dönmemek üzere gitti. Bütün bu ufak tefek kusurlarının yanında bir de kendisine verilen görev için, uzun uzun tartışmak gibi bir alışkanlığı vardı.

Askerliği genellikle kodeste geçiyor demiştik; iki yıllık hizmetinin, tam 18 ayında hapis yattı. Ama buradaki mahkûmluk şekli onu tatmin etmiyordu. Monterey Cezaevinde rahata, yanında konuşacak bir iki kişi bulunmasına alışmıştı. Oysa orduda adama iş gördürüyorlardı. Monterey'de bütün suçu edebe aykırı davranmaktı. Ordudaki suçları o kadar çeşitli, kendisini mahkûm ettikleri şeyler o kadar akıl almaz cinstendi ki, gözü çok yılmıştı.

Savaş bitince bütün alay terhis edildi. Koca Joe'nun daha altı aylık cezası vardı. Suçu da, Görev başında sarhoş olmak., Çavuşa boş bir gaz bidonu atmak. Künyesini gizlemek. izinsiz Binbaşının atını alıp gezmeye gitmek.

O sırada ateşkes ilan edilmemiş olsaydı, Joe'yu çoktan kurşuna dizerlerdi ya, neyse. Öteki askerler gelip zaferin neşesini çıkardıktan çok sonra, Monterey'e döndü.

Koca Joe, trenden indiği zaman sırtında bir asker kaputu, bir asker ceketi, ayağında da mavi bir serj pantolon vardı.

Kentte içki yasağından başka bir şey değişmemiş, bu yasak da Torelli'yi etkilememişti. Doğru ona gitti, kaputuna karşılık, bir galon şarap alarak, arkadaşlarını aramaya çıktı.

İyi arkadaşlarından hiçbirini o gece bulamadı ama, kentte adamı her an malum evlere götürmeye hazır ne idüğü belirsiz türedilerin bir hayli çoğalmış olduğunu anladı. Pek öyle ahlak düşkünü olmadığı için, Koca Joe, buna ses çıkarmadı; bu evlerden hoşlanmıştı.

Çok geçmeden şarabı tükendi; yenisini alacak parası da yoktu. Bunu anlayınca Joe'yu evden atmaya kalktılar: fakat ne diye gitsin, burada rahattı. Kendisini zorla çıkarmaya kalkınca, Joe var gücüyle karşı koydu: masaları, sandalyeleri kırdı, yarı çıplak kızları çığlıklar attırarak sokağa kaçırdı, sonra yaptıkları yetmiyormuş gibi, evi, ateşe vermeye kalktı. Koca Joe'yu kızdırmaya gelmezdi, alimallah; daha neler yapılmazdı ki...

Sonunda araya polis girdi, Joe rahat bir nefes aldı, tekrar evine kavuşacaktı. Jürisiz, kısa bir duruşmadan sonra, bir aya hüküm giydi. Joe, deri ceketine bürünüp rahatça kerevetin üzerine uzandı.

Otuz günün, en aşağı on gününü derin bir uyku ile geçirdi.

Portagee, Monterey Cezaevini pek severdi. Arkadaşları ile buluştuğu bir lokal gibiydi. Uzun süre kalacak olsa, arkadaşları birer ikişer gelir, birkaç gün birlikte gevezelik ederlerdi. Günler çabuk geçti.
Dışarı çıkmak zamanı gelince içine bir hüzündür çöktü. Ama geri dönmenin kendisi için ne kadar kolay olduğunu hatırlayınca teselli buldu. Canı tekrar o eve gitmek istiyordu ama, cebinde bir bardak şarap alacak kadar bile parası yoktu. Sokak sokak dolaşarak Pilon, Pablo ya da Danny gibi eski dostlarını aradı; birinden birine rastlamaya çalıştı. Polis, onların uzun süredir suç işlemediklerini söylemişti.

-Herhalde öldüler, diye düşündü Portagee. Düşünceli düşünceli Torelli'nin yolunu tuttu ama, Torelli, parası veya onun yerini tutacak bir şeyi olmayanlara pek yüz vermezdi. Koca Joe'ya yalnızca akıl öğretip, Danny'ye Viejo'sundan iki ev kaldığını, arkadaşlarının hep birlikte o evde oturduklarını söyledi.

Joe'nun içi arkadaşlarının özlemiyle cayır cayır yanmaya başlamıştı. Akşam olur olmaz dostlarını bulmak için Yukarı Mahalleye tırmanmaya başladı. Ortalık alaca karanlıktı, biraz ilerisinde Pilon'un, önemli bir iş peşindeymiş gibi, acele acele yürüdüğünü fark etti.

-Pilon hey Pilon! diye bağırdı. Ben de seni görmeye geliyordum.

Pilon biraz çekingendi: Merhaba, dedi. Nerelerdeydin be?

-Askerde.

Pilon'un aklı başka şeylerdeydi: -Haydi eyvallah, işim var, ben gidiyorum, dedi.

-Ben de geleyim.

Pilon arkadaşını tepeden tırnağa süzdü: -Bugün ne gecesi olduğunu bilmiyor musun? diye sordu.

-Yo! Ne gecesiymiş?

-St. Andrews akşamı be.

Nasıl bilmezdi; bu gece hapiste olmayan bütün Paisanolar sokağa dökülür, sabaha kadar ormanda dolaşır dururdu. Bu gece bütün gizli hazineler, fosforlu ışın saçarak ortaya çıkardı. Ormanda da kimbilir ne hazineler gömülüydü. Monterey kurulalı iki yüz yıldan fazla olmuştu. Tanrı bilir yeraltında neler kalmıştı.

Çok duru bir geceydi. Pilon, arasıra yaptığı gibi, o tembellik kabuğundan sıyrılmış; enerjik, idealist bir adam kesilmişti. Bu gece büyük bir iyilik yapmaya karar vermişlerdi.

-İstersen sen de gel aman dedi, define bulacak olursak ben ne istersem yaparım, karışmaca yok. Yok, eğer işine gelmiyorsa, git kendi başına aran!

Koca Joe, enerjisini istediği gibi kullanmayan bir adamdı. Ben de seninle geleyim, dedi. Benim defineyle falan işim yok.
Ormana vardıkları zaman, gece, iyice bastırmıştı. Artık kuru çam yapraklarının üstünde yürüyorlardı. Havada hafif bir siş vardı; daha tepede soluk bir ay parlıyor, ortalığı şöyle böyle aydınlatıyordu.
Gerçek olarak bildiğimiz kesin çizgilerin hiçbiri görünmüyordu. Ağaç gövdeleri o kapkara sütunlar değil, birer yumuşak, maddesiz gölgeden ibaretti. Çalıların uçları, karanlık içinde garip bir ışıkla yanıyormuş gibiydi. Hayaletler, insanları akıllarına bile getirmeden serbest

dolaşabilirlerdi; çünkü -bunu hissetmemek için çok aptal olmalı- gecenin kendisi perilerle dolu, en küçük noktasına kadar büyü taşıyordu.

Pilon ile Joe Portagee arasıra çamların arasında dolaşan define arayıcılarına rastlıyorlardı. Başlar yere eğilmiş, gözler çevreyi tarayarak birbirlerini görmeden gelip geçiyorlardı. Bütün bu gölgelerin, gerçekten canlı insanlar olduğunu, kim söyleyebilirdi? İkisi de bunların bir kısmının St. Andrews gecesinde gömdükleri definelerin hala bıraktıkları gibi, durup durmadığını denetlemeye gelen servet sahiplerine ait olduğunu çok iyi biliyordu. Pilon, boynundaki muskasını dışarı, elbisesinin üstüne taktığı için hayaletlerden korkusu yok. Yanında yürüyen Koca Joe da parmaklarıyla kutsal işareti yapıp çaprazlamıştı. Kendilerini koruyacak tılsımları olduğu halde, yine de içlerinde bir korku vardı.

Böylece dolaşırken hafif bir rüzgar çıktı, sisi sürüklemeye başladı. Tepedeki ay, soluk renkli bir sulu boya damgası gibi kalmıştı. Rüzgarın önüne katıp sürüklediği sis, ormana için için kaynayan bir hareket getirmişti sanki; ağaçlar uzun korkunç hayaller, çalılar kapkara kediler gibi karanlıkta kayıp gidiyorlardı. Ağaçlar tutkuyla inliyor, eski efsaneleri, geleceğin nasipsiz ölümlerini hikaye ediyordu. Pilon ağaçların fısıltısını dinlemenin iyi olmadığını biliyordu. İleride olup bitecekleri bilmenin de yararı yoktu, hem bu sesler insanı günaha sokardı. Dikkatini ağaçların konuşmalarından başka şeye çevirmeye çalıştı.

Ormanda oraya buraya seğirtiyor, Koca Joe da sadık bir köpek gibi peşinden ayrılmıyordu. Yanlarından birbirleriyle selamlaşmadan, birbirlerini görmemezlikten
gelerek rahatsız etmemeye çalışan, bir sürü define arayıcısı geliyordu. Ta aşağıda sisin ilk çığlıkları başlamıştı: kayalar, üstünde parçalanıp batan gemilerin, boğulan insanların utancını örtmek ister gibi, sisin yoğun şalına bürünmüştü.

Gece oldukça sıcak olduğu halde, Pilon'un tüyleri ürperiyor, üşüyordu. İçinden sessiz sessiz dua etmeye, Hail Hary'yi okumaya başladı. Selam bile vermeyen uzun boylu bir gölge, geçti yanlarından...

Pilon ile arkadaşı bir saate yakındır karanlığın içinde ölü ruhlar gibi dolaşıp duruyorlardı. Pilon birdenbire durdu. Joe'nun koluna sarıldı;
-Görüyor musun? diye fısıldadı.

-Nerede?

-Bak, tam karşımızda.

-E.. evet, gö.. görüyorum galiba.

Pilon'a altı yedi metre kadar ötelerinde yumuşak, bir tatlı mavi ışık parlıyormuş gibi geliyordu. -Koca Joe, diye fısıldadı. -İki değnek bul çabuk. Ben gözlerimi başka yana çevirmek istemiyorum ne olur, ne olmaz, belki kaybederim.

Joe değnek aramaya gitti. Pilon, avını kaçırmak istemeyen bir köpek gibi, dikkatle o mavi ışığı kolluyordu. Ağaçtan koparılan dalların çatırtısı geldi. Koca Joe'nun, dalların yapraklarını temizlediğini işitiyordu. Pilon, hala o soluk, Tanrısal ışığı seyrediyordu. O kadar soluktu ki; bazen kayboluyor, görünmez oluyordu. Böyle zamanlarda gerçekten ışığı görüp görmediğinden kuşku duyuyordu. Joe, değnekleri eline sıkıştırdığı zaman, gözlerini hala o noktadan ayırmamıştı. Elindeki değnekleri haç gibi tutarak, yavaş yavaş ilerledi. Yaklaştıkça ışık sönüyor gibiydi ama, ilk çıktığı yeri biliyordu; işte tam şu çam yapraklarının meydana getirdiği kümenin arkasındaydı.

Pilon haçı yere koydu: -Burada gömülü her şey benimdir; kötü ruhlar, siz uzaklaşın, diye söylenmeye başladı. -Gidin buradan, bu defineyi gömen adamların ruhu, uzaklaşın. İn nomen Patris et Filis et Spiritu sancti. Sonra değneklerden yaptığı haçı ışığı gördüğünü sandığı yere koydu.

-Sonunda aradığımızı bulduk dostum, diye bağırdı. Yıllardır ararım, kısmet bu geceymiş. -Ee, haydi kazalım. Pilon başını salladı: -Şimdi, bütün ruhlar serbest serbest dolaşırken mi? Burada daha fazla durmanın bile tehlikeli olduğu şu anda mı? Aptalsın be, Koca Joe! Sabaha kadar oturup bekleyeceğiz, yarın gece kazmaya başlarız. Yere kutsal işareti koyduğumuz için bu ışığı başka kimse göremez. Yarın artık tehlike de kalmaz.

Çam yapraklarının üstüne oturup beklerken gece, daha korkunç görünüyordu, fakat yanıbaşlarındaki kutsal haçın verdiği güvenle, avunuyorlardı. Bu haç, önlerinde yanan bir ateş gibi içlerini ısıtıyordu.

Sokağa ve çevrelerinde dolaşan kötü ruhlara arkalarını dönmüşlerdi. Pilon, ayağa kalkıp çevresine büyükçe bir daire çizdi. Kendileri bu dairenin içinde kalmışlardı. -Büyük Tanrı'nın adına, bu çizgiden içeri tek bir kötü ruh bile girmesin! diye yalvardı. Tekrar yere çöktüler. İkisinin de içi ferahlamıştı. Oralarda dolaşan avare ruhların, ayak seslerini duyuyorlardı. Arasıra gelip geçerken çıkardıkları saydam ışık bile, görünmüyordu. Çünkü o civarı çeviren kutsal aşılmaz bir çizgi vardı. Bu dünyadan veya ötekinden nereden gelirse gelsin, hiçbir kötü ruhun yanlarına gelmesine olanak yoktu.

Koca Joe. -Bu para ile ne yapacaksın be? diye sordu.

Pilon, arkadaşının gözünün içine bakıyordu: -Sen hiç define aramadın Joe Portagee, çünkü bulsan bile ne yapacağını bilemezsin. Ben bu parayı kendime saklayamam, saklamayacağım da. Şayet öyle bir amaçla kazmaya başlayacak olsam, paralar her vuruşta biraz daha aşağıya kaçar, kırk yıl uğraşsam ele geçiremem. Hayır, benim amacım bu değil. Ben bu defineyi Danny için arıyorum. Pilon'un bütün iyilikseverliği başına vurmuştu.

Joe'ya, Danny'nin kendileri için yaptığı iyilikleri anlattı. Sonra, -Biz ona hiçbir şey yapmadık, diye devam etti. -Kira vermediğimiz gibi, üstelik bazen sarhoş olduğumuz zaman eşyalarını kırdığımız da oluyor. Kızdığımız zaman çocukla kavga edip küfrediyoruz, Jesus Maria, Korsan, ben, hep birlikte bu işi yapmaya karar verdik. Hepimiz ormanda define peşinde dolaşıyoruz. Ne bulursak Danny'nin olacak. Bilmezsin Joe, o kadar iyi, o kadar iyi yürekli ki... Biz de tersine kötüyüz. Ama büyükçe bir hazine bulup ona verirsek hoşuna gider. Kalbim temiz, içinde de kıskançlık olmadığından defineyi bulmak da bana kısmet oldu.

-Kendine bir şey ayırmayacak mısın be, Pilon? Bir şişe şarap parası da mı almayacaksın?

Bu akşam Pilon'un içinde kötü Pilon'dan bir zerre bile yoktu. -Hayır, dedi. -Bir meteliğine bile dokunmayacağım, hepsi Danny'nin olacak. Joe'nun umutları suya düşmüştü: Peki, saatlerce peşinde dolaştım, bana bir bardak şarap parası da yok mu? diye mırıldandı.

Pilon yumuşak bir sesle, -Danny parayı aldığı zaman diye açıkladı, -belki şarap da alır. Tabii define ona ait olduğu için böyle bir şeyi, ben öneremem. Ama nasıl olsa şarap alır. Sen de ona karşı iyi davranırsın, sana da hiç olmazsa bir iki bardak sunar.

Koca Joe, Danny'yi uzun zamandan beri tanıdığı için, içi rahat etti. Danny'nin biraz değil, şişelerle şarap almaktan kaçınmayacağını biliyordu. Gece yarısını geçmişti. Ay kaybolup, ormanı zifiri bir karanlıkla kucak kucağa bıraktı. Sisin çığlıkları gittikçe artıyordu. Bütün gece Pilon,

tertemiz kaldı. Joe'ya biraz öğüt vermiş, ona telkinde bulunmuştu.

İyi yürekli, açık elli olmak her zaman iyidir. demişti. -Böyle yapmakla sadece öteki dünyadaki yerini sağlamlaştırmakla kalmaz, bu dünyada bile karşılığını bulursun. İnsan içinde ılık ılık bir şeyin yandığını, ruhunun tuhaf bir şeyle dolduğunu duyuyor. Sanki ruhunu, deve tüyü kadar yumuşak bir şeye sarmışlar gibi olur. Joe, Koca Joe Portagee, bilirsin ben her zaman iyi bir insan değilimdir, saklamıyorum.

Koca Joe bunu, pek iyi bilirdi. -Çok kötülük ettim, günah işledim, diye devam etti Pilon. Böyle konuşmak hoşuna gidiyordu. -Hırsızlık ettim yalan söyledim, karı kızla çok düştüm kalktım hatta bu yüzden hapse bile girdim. Joe sırıtarak, -Ben de, dedi.

-Sonuç? İçimde dosdoğru cehenneme gideceğime dair sarsılmaz bir inanç var. Ama şimdi en büyük günahların bile, bağışlanabileceğini anlıyorum. Gidip günah çıkartmadığım halde, içimde büyük bir değişiklik olduğunu, Tanrı'nın inayetine eriştiğimi duyuyorum. Eğer sen de tövbe edersen, Joe körkütük sarhoş olmaktan, vara yoğa çıngar çıkarmaktan, Dora Williams'ın evindeki kötü karılardan vazgeçersen, sen de benim gibi olursun.

Ama Joe, çoktan uykuya dalmıştı. Hareket etmediği zamanlar pek uyanık oturamazdı zaten.

Pilon'un ruhunda başkaldıran erdem daha iyice biçimlenmediği için, uzun uzun anlatamıyordu. Ama yere çöküp, yavaş yavaş şafak sökerken definenin bulunduğu yeri seyre koyuldu. Karanlıkta çam dallarının yavaş yavaş şekillendiğini görüyordu. Rüzgar durmuştu. Kuru yaprakların üstünden sıçrayarak küçük, mavi bir tavşan geçti. Pilon'un gözleri ağırlaşmıştı, ama, mutluydu.

Ortalık ağarınca Koca Joe Portagee'nin ayağını dürttü: Kalk artık, dedi. -Eve gitmek zamanı geldi. Neredeyse güneş çıkacak. Pilon artık gereği kalmadığı için, yaptığı haçı bozmuştu. Çevresinde çizdiği daireyi de sildi: -Şimdi, dedi, -İşaret bırakmayacağız ama ağaçları, taşları da iyice öğrenip yeri kaybetmememiz gerek.

-Neye şimdi kazmıyoruz?

-Evet, Yukarı Mahallede kim var, kim yok duysun da yardımımıza gelsin, değil mi?

Dikkatle çevreyi incelemeye koyuldular. -Bak, şurada sağda birbirine yakın üç, solda da iki ağaç var. Şurada bir çalı, bu yanda da büyük bir taş var. Sonra geçtikleri yerleri belleyerek yola düzüldüler.

Eve vardıkları zaman, öteki arkadaşlarını, yorgun argın kendilerini beklerken buldular. -Bir şey buldunuz mu? diye sordular.

Joe'nun ağzını açmasına engel olmak için Piton, hemen bir hayır'ı yapıştırdı.

-Pablo da bir ışık gördüğünü sanmış ama, yanılmış. Korsan, bir kocakarı hayaletiyle karşılaşmış, hem de yanında bir köpek varmış.

Korsan güldü: -Kocakarı bana, köpeğimin mutlu olduğunu söyledi, dedi.

Pilon yanındakini göstererek, Bakın, Koca Joe Portagee askerden dönmüş, dedi.

-Merhaba be Joe. Hoş geldin.

Joe bir koltuğa çökerek, -Güzel bir eviniz varmış be! diye söylendi.

Danny, onun da kendileriyle birlikte oturacağını bildiğinden, -Bana bak, dedi. -Benim yatağıma yaklaştığını görmeyeceğim anladın mı? Sandalyeye çöküşü, ayak ayak üstüne atışı onun, sürekli olarak kalmaya geldiğini gösteriyordu.

Korsan, dışarı çıkarak arabasını baltasını alıp ormanın yolunu tuttu. Öteki beş erkek, sisin ardından çıkan güneşin altına uzanmış, uyuklamaya başlamıştı.

Uyandıkları zaman çoktan öğlen olmuştu. Ta aşağılarda uzanan denizi seyrederek isteksiz isteksiz gerindiler. Korsan'ın bıraktığı paketleri açıp, başına çöktüler. Yemekten sonra Koca Joe kalktı, sallana sallana kapıya doğru yürürken, -Sonra görüşürüz, diye elini sallayıp dışarı çıktı.

Pilon, arkadaşının yukarıya ormana değil de aşağıya kente indiğini anlayıncaya dek, kuşkulu bakışlarla arkasından gözetledi. Dört arkadaş çardağın ılık tahtaları üzerine uzanmış, yarı kapalı gözlerle akşam oluşunu seyrediyorlardı.

Joe Portagea döndüğü zaman, ortalık kararmak üzereydi. Pilon, onu, kolundan tutup, kimsenin duyamayacağı bir köşeye çekti: -Mrs. Morafes'ten kazma, kürek alırız, dedi. -Kümesin yanında bir kürek, bir de kazma duruyor.

Hava iyice kararınca dışarı çıktılar. Pilon, -Joe'nun sevgilisini görmeye gidiyoruz, diye ötekileri atlattı. Mrs. Morales'in bahçesine atlayıp kazmayla küreği aldılar. Sonra Koca Joe yolun kenarındaki otlar arasından koca bir testi şarap çıkardı.

Pilon öfkeyle, -Ulan yoksa defineyi mi sattın? diye bağırdı. -Hain... yalancı, köpoğlu köpek!

Joe arkadaşını yatıştırmaya çalıştı: -Vallahi kimseye bir şey söylemedim, diye pekiştirdi. -Yahu bir define bulduk, Danny'ye vereceğiz, ondan para getirir, borcumu öderim, dedim. Yerini kimseye söylemedim.

Pilon yutmamıştı: -Onlar da sana inanıp veresiye şarap verdiler, değil mi?

-Şey, diye kekeledi Joe, para karşılığında bir rehin bıraktım.

Pilon, şimşek gibi atılmış, arkadaşının boyazından yakalamıştı: -Ne biraktın? diye sordu.

-Ne kızıyorsun be Pilon? Küçük bir yorgan verdim. Yalnız ufacık bir yorgan.

Pilon karşısındakini sarsmaya çalıştı ama, herif çok iri yarıydı, pek bir şey yapamadı. Ne yorganı? diye bağırdı. Kimden çaldın, söyle! Koca Joe kekeledi: -Danny'nin yorganlarından biri, canım. Onun iki yorganı var. Ben birini, küçüğünü aldım... Ufacık bir şey be. Canımı yakıyorsun, Pilon. Öteki yorgan daha büyük. Hem de defineyi bulunca gider, bıraktığım yerden alırız.

Pilon, sille tekme Joe yu dövmeye başlamıştı. Domuz diye bağırdı. Ah hırsız köpek,
ya yorganı getirirsin ya da seni eşşek sudan gelene kadar döverim.

Joe arkadaşını yatıştırmaya çalışıyordu: Hep Danny için çalışıyoruz ben diye söylendi. Danny, paralara konduktan sonra isterse yüz tane yeni, yorgan alabilir.

-Çok gevezelik etme. Ya gider o yorganı getirirsin, ya da ben senin leşini sererim. Sonra testiyi kavradı, aklını başına toplayabilmek için, bir iki yudum içti. Testinin ağzını kapamış, Joe'ya bir yudum bile vermemişti: -Yaptığın hırsızlık için bütün gece kazma sallayacaksın, diye söylendi. -Hadi bakalım

sırtlan şunları da peşimden gel.

Joe, terbiyeli bir köpek gibi, boyun eğdi. Pilon'un öfkesine karşı çıkmak kimin haddine düşmüş! Uzun süre definenin yerini aradılar. Neden sonra sıra ağaçları, taşı fark eden Pilon, -İşte diye gösterdi.

Yerdeki çam yaprağı yığınını bulmaları pek kolay olmadı. Sis yoktu, hava da duru olduğundan ayın soluk ışığı az çok aydınlık veriyordu.

Sıra kazmaya gelmişti. Pilon gömüyü çıkarmak için, yeni bir teori geliştirmişti: -Para bazen torbaların içindedir, diyordu. -Torbalar da çabuk çürür. Dikkat etmez, torbayı delersek, paraların bir kısmını döker kaybederiz. Sonra genişçe bir daire çizerek -Bunun çevresini kaz, çuvalları zedelemeden çıkarırız, dedi.

-Sen kazmayacak mısın?

Pilon, birdenbire öfkelenerek, -Yorganı ben mi çaldım, be? diye haykırdı. -Beni evine alan dostumun eşyalarını mı, aşırıyorum yoksa, ha? -Öyle şey yok. Ben tek başıma kazamam.

Pilon, bir gece önce haç yapmak için kullandığı sopalardan birini yakaladı. Joe'ya doğru sallayarak, -Hırsız köpek! diye gürledi. -Dolandırıcı! Al şu kazmayı eline bakayım.

Joe'nun cesareti sönüvermişti, kazmayı almak için eğildi. Joe Portagee'nin aklı başında olup da biraz dayatsaydı böyle olmazdı ama, Pilon'dan korkusu ve elindeki hatırı sayılır çam dalı, kafasında düşünecek akıl bırakmamıştı ki.

Koca Joe, kazma kürek sallamaktan hiç hoşlanmazdı: Hele şimdi kazacağı yer de pek berbattı. Biraz geniş görüşü olan bir insan için bu, toprağı bir yerden alıp bir yere yığmak pek anlamsız bir davranıştır. Bütün yaşamın boyunca toprak kazacak olsan, eline ne geçer? Koca Joe'nun düşünceleri de bunun biraz daha basitiydi. Toprak kazmaktan hoşlanmıyordu. Askere savaşmak için gitmiş ama, herifler kazma sallamaktan başka bir iş yaptırmamışlardı.

Ama Pilon, yanıbaşına dikilmiş, bekliyordu. Hastayım, yoruldum, acıktım demek de yarar sağlamıyordu. Pilon, öyle kolay kolay yola gelmeyecek bir adamdı. Hem, yorgan çalma suçu da her an başına kakılıyordu. Homurdandığı, söylendiği, kabaran elini göstererek yalvardığı halde herifi yola getirememişti; illaki kazacaksın diyor, başka bir şey demiyordu,
Gece yarısı oldu, koca daire beş, on santim aşağı inmişti. Arasıra horoz sesleri geliyordu. Ay ağaçların arkasında kayboldu. Sonunda Pilon, tam definenin bulunduğu yeri kazmasını emretti. Koca Joe pek yorulmuştu. İş daha yavaş ilerliyordu. Bir ara kazma sert bir şeye çarptı.

-Vay canına be! diye bağırdı. -Pilon yakaladık galiba.

Buldukları şey, dört köşe büyücek bir nesneydi. Karanlıkta görmeden uzun süre kazmak gerekti. Pilon talimat veriyor, -Dikkat et. Bir yerini zedeleme! diyordu.

İş bittiği zaman, ortalık ağarmıştı. Pilon, sevinerek ortaya çıkan nesneyi incelemeye koyuldu. Bu oldukça geniş, kare şeklinde bir beton parçasıydı. Üstünde sarı bir levha vardı. Pilon, heceleye heceleye yazıları sökmeye çalıştı:

Amerika Hükümeti Arazi Tesbit Ekibi 1915 Rakım 600 ayak.

Pilon, umutları kırılarak yere çöktü. Dayanılmaz bir yenilgiydi bu.

Joe, aptal aptal, -Para yok mu? diye sordu.

Pilon, cevap vermedi. Portagee beton kalıba bakıp pis pis düşünceye daldı. Bir süre sonra dertli dertli çevresine bakınıp duran Pilon'a dönerek, -Gel şu levhayı sökelim, belki birkaç kuruş eder, diye bir öneride bulundu.

-Johnny Pom-pom da böyle bir şey bulmuştu. Pom-pom da bulduğu levhayı satmaya kalktı da tam bir yıl delikte yattı. Bunlardan birini bozmanın cezası, bir yıl hapisle, tam iki bin liradır.

Pilon'un bütün düşüncesi bu tehlikeli yerden bir an önce uzaklaşmaktı. Ayağa kalkıp, testiyi kavradı, yola koyuldu.

Koca Joe da ardından geliyordu: -Nereye gidiyorsun, be? diye sordu.

-Bilmiyorum.

Sahile vardıkları zaman güneş, çoktan yükselmişti. Pilon burada da durmadı. Kıyı boyunca yürüyerek kentin bir hayli uzağındaki kumsala kadar uzandı. Kumların üzerine çöktü, güneş tatlı tatlı sırtını ısıtıyordu. Joe da yanına oturdu. Pilon'un bu halinden kendisi sorumluymuş gibi, bir his vardı içinde.

Pilon, testinin ağzını açıp uzun uzun içti. Küçük dertler, büyüklerin anası olduğu için testiyi Joe'ya uzattı.

-Neler ummuştuk, diye mırıldandı. Ne hayaller kurmuştuk. Danny'ye çuval çuval altın taşıyacağımı sanıyordum. Yüzünün alacağı şekli bile görür gibiydim. Hayret edecek, şaşıracak, uzun süre inanmayacaktı. Şarabı Joe'nun elinden alıp, biraz daha içti. -Hepsi gitti, hepsi bir düş gibi kaybolup gitti, diye acındı.

Güneş iyice ısınmıştı. Bütün üzüntüsüne karşın Pilon, sorunun iyi yanını bulmakta gecikmedi. Koca Joe testiyi ağzına dayamış, payına düşenden fazlasını içmeye çalışıyordu. Pilon, elinden çekip aldığı testiyi kendi ağzına dayadı, lıkır lıkır içtikten sonra, Altını bulsaydık belki Danny'ye kötülük etmiş olurduk, diye söylendi. -Bütün ömrünce yoksulluk ve parasızlık içinde yaşamış bir adamdır, kimbilir, belki zengin olunca oynatıverirdi.

Koca Joe, doğrularcasına başını salladı. Testideki şarap gittikçe azalıyordu. -Mutluluk paradan da iyidir, diye devam etti Pilon. -Danny'yi mutlu etmek istiyorsak, ona paradan başka, daha değerli şeyler vermeliyiz.

Joe ayakkaplarını çıkarıyordu. Yine başını salladı: -Sorun, onu, memnun, mutlu etmek olduktan sonra, dedi.

-Çok domuzsun be, insanlarla yaşamaya bile layık değilsin sen. Elinden geldiği kadar ona hizmet etmeye çalışacağına, kalkıp çocuğun yorganını çalıyorsun.

Güneşin sıcaklığı uyuşukluk vermiş, uykularını getirmişti. Küçük dalgacıklar vurmaya başlamıştı, sahile. Pilon da ayakkaplarını çıkardı. -Hadi şerefe! diye mırıldanarak şarabın son damlasını da bitirdiler.

Dalgalar, düzenli aralıklarla kıyıyı okşamaya devam ediyordu. Pilon, -Kötü adam değilsin, be, diye söylendi. Ama Koca Joe Portagee uyuyakalmıştı. Pilon da ceketini çıkarıp yüzüne örttü. Bir iki dakika sonra o da horluyordu.

Güneş yukarıdaki çarkını çizdi, kıyıdaki sular yükselip alçaldı. Üstlerine martılar kondu, başıboş dolaşan köpekler yanlarına kadar sokulup kokladı. Kumsalda midye kabukları toplayan iki yaşlı kadın yerde horlayan iki

arkadaşı görünce kalkarlar da kendilerine saldırırlar korkusu ile kaçmaya başladılar. Polisin böyle şeylere karışmaması engel olmaması utanılacak bir şeydi. Biri, -Kütük gibi sarhoştular, dedi.

Öteki dönüp arkasına bakarak, -Sarhoş köpekler, diye içini döktü.

Güneş tepedeki çam ağaçlarının ardında kaybolurken Pilon uyandı. Dili damağı kupkuru olmuştu. Başı ağrıyor, kumun rutubetinden bütün vücudu sapır sapır dökülüyordu. Koca Joe, hala horluyordu.

-Hey, Joe! diye bağırdı ama, duyan kim... Pilon dirseğinin üstünde doğrulup bir süre denizi seyretti. Azıcık şarap olsaydı da ağzımı ıslatsaydım, diye düşündü. Testiyi ağzına kaldırdı, bir damla bile akmadı. Sonra, belki uyurken bir mucize olmuştur diye ceplerini aradı, ne gezer. Cebindeki kırık çakıyı bir bardak şarapla değiştirmek istemiş, en az yirmi defa geri çevrilmişti. Çakıdan başka bir olta iğnesi, bir yumak ip ve nerenin olduğunu bilmediği 4-5 anahtar vardı. Kısacası Torelli'nin iyi yanına rastlayıp, bir bardak şarapla değiştirilebilecek, işe yarar bir şey yoktu.

Pilon, dikkatle Joe'yu süzmeye başladı: -Zavallı adam, diye düşündü. O da uyanınca aynı benim gibi içi cayır cayır yanacak. Biraz şarap getirsem ne kadar hoşuna gider. Bir iki defa Joe'yu dürtse de, herif hiç aldırış bile etmeden, öte yanına dönüp horlamasına devam etti. Pilon kalkıp, arkadaşının ceplerini aradı. Bütün kazancı teneke bir düğme, dört beş başsız kibrit çöpü ve bir tutam tütündü.

Arkaüstü uzandı; bu da bir şeye yaramamıştı. Boğazı bir yudum şarap için cayır cayır yanarken burada kumların üstünde pineklemek zorundaydı. Bir an, gözü, Joe Portagee'nin sert pantolonuna ilişti, elini uzatıp kumaşı yokladı. -Hiç de kötü değilmiş, diye söylendi. -Arkadaşları çadır bezi giyerken, pis Portagee böyle güzel kumaşlar giymese kim küser. Sonra bu pantolonun, Joe'yu, ne kadar çirkin gösterdiğini düşündü. Hem ne kadar da dardı bu. Şimdiden iki düğmesi kopmuştu. Kısaydı da. -Vücuduna uygun biri giyse belki yakışır, diye düşündü.

Pilon'un aklına Joe'nun Danny'ye yaptığı hareket geldi. Koruyucu, öç alıcı bir melek kesilmişti artık. Bu koca herif Danny'ye böyle bir şeyi yapmaya nasıl cesaret etmişti! -Uyansın da ben ona gösteririm, diye düşündü. -Ama herif hırsızlık etti. Ona bir şeyi çalınan adamın, ne hale düştüğünü öğretmek daha iyi olmaz mı? Pilon, epey keyiflenmişti. Yapacağı bir hareketle hem Danny'nin öcünü alır, hem Joe'ya unutamayacağı bir ders verir, hem de şarap alabilirse ondan daha akıllı insan olur muydu şu dünyada? Kim ne diyebilirdi?

Joe'yu çevirdi, ayaklarından pantolonu çıkararak koltuğunun altına sıkıştırıp yola koyuldu. Torelli evde yoktu. Pilon'a kapıyı Madam Torelli açtı. Önce çekingen davranıyordu, sonra pantolonu açıp Madama gösterdi. Kadın başını salladı.

Pilon, -Baksana, dedi. -Hep lekeleri, kirleri görüyorsun. Şu kumaşın güzelliğine bak. Bak, Senyora! İyice yıkayıp ütüledin mi, giydirirsin Sinyor Torelli`ye. O zaman kocanı seyret ne kadar sevinir bilsen. Bu kadarcık mutluluk bir galon şaraba değmez mi?

-Baksana arkası erimiş.

Pilon pantolonu ışığa tuttu: -Yok yahu, bir şeyi yok, diye karşı çıktı. -Kalınlığın verdiği rahatsızlığı kaybolmuş, o kadar. Yoksa çok güzel bir mal. -Hayır. -Senyora, kocana çok zalimlik ediyorsun. Onun mutluluğunu istemiyorsun. Onun, öteki kadınlarla düşüp kalktığını görürsem hiç şaşmam.

Onlar senin kadar kalpsiz değil... Hiç olmazsa yarım binlik ver.

Sonunda al aşağı, ver yukarı çeyrek binliğe razı oldu. Pilon şişeyi alıp, bir solukta bitirdi. -Sırf zevk için pazarlık ediyorsun, dedi. -Hiç olmazsa yarım galon vermeliydin.

Madam Torelli, bir taş kadar sertti. Pilon, bundan başka, bir yudum bile alamadı. Mutfağın peykesine oturmuş, -Yahudi karı, ne olacak, diye söyleniyordu. -Koca pantolonu yok pahasına elimden aldı.

Pilon, dertli dertli sahildeki arkadaşını düşünüyordu. Acaba ne yapıyordu ki? O haliyle kente gelmiye kalksa, içeri atarlardı. Bu kart karı, pantolonu ne yapacaktı? Pilon'un arkadaşının, güzelim pantolonunu bir yudum pis şaraba kapatıvermişti. İçinde yavaş yavaş bir öfke dalgası uyanıyordu.

Madam Torelli'ye, -Ben gidiyorum, diye bağırdı. Pantolonlar mutfağın duvarına asılıydı. Madam yüzüne bile bakmadan, -Güle güle, dedi. Yemek hazırlamak için kilere geçmişti. Pilon, yavaşça dışarı çıkarken yalnız duvardaki pantolonu almakla kalmamış, Danny'nin yorganını da beraber kaldırmıştı.

Doğruca sahile, Joe'yu bıraktığı yere, gitti. Kumların ortasında büyükçe bir ateş yanıyordu. Biraz daha yaklaşınca alevlerin önünde gölgeler fark etti. Ortalık oldukça kararmıştı; yavaş yavaş ateşe yaklaştı, kız izciler toplanmış eğleniyorlardı.

Bir süre Koca Joe'yu göremedi. Sonra soğuktan ve korkudan dili tutulmuş, yarı yarıya kuma gömülü dostunu buldu. Pilon yanına gelip pantolonu uzattı: Al Joe, ağzını açma, tekrar ele geçirdiğine sevin, diye söylendi.

Joe'nun dişleri takırdıyordu: Pantolonumu kim çalmış, be Pilon? diye sordu. -Şu kızların yüzünden saatlerdir burada yatıyor, bir yere kımıldayamıyorum.

Pilon, Joe ile ateşin çevresinde oynaşan kızların arasında durup, arkadaşının giyinmesine yardım etti. Joe, bacaklarındaki kumları temizleyerek, pantolonu giydi. Sonra kolkola girip, ışıkları dizi dizi incileri andıran Monterey'e doğru ilerlemeye başladılar. Sahile çarpan hafif, yumuşak dalgaların sesi geliyordu. Gece soğuk, berrak ve kimsesiz insanlar için alınacak derslerle doluydu.

Pilon, için için düşler kuruyor, Koca Joe da onun düşüncelerini sezmeye çalışıyordu. Pilon arkadaşına dönerek, -Bu sorun, bize, kadınlara inanmanın ne kadar aptalca bir hareket olduğunu öğretmelidir, dedi.

Ne o? Yoksa benim pantolonu bir karı mı çaldı? Kimmiş söyle; söyle de canına okuyuvereyim.

Pilon, Meraklanma, o cezasını çoktan buldu, dedi. -Hatta kendi kendini cezalandırmıştır diyebilirsin, aslında doğrusu da buydu ya. Senin pantolonunu almıştı, kazançlı olduğunu sanıyordu ama, şimdi elinde ne pantolon var, ne başka bir şey.

Bütün bunlar Koca Joe'nun aklının almayacağı düşüncelerdi. Böyle anlaşılması güç şeyleri, anlamaya bile, kalkmamalıydı. Pilon'un istediği de buydu.

Koca Joe -Pantolonumu aldığın için sağol, diye homurdandı. Ama Pilon, öyle derin düşüncelere dalmıştı ki, teşekkürün ne değeri olurdu.
Aldırma canım, dedi. -En önemli sorun, bu işten aldığımız derstir.

Sahilden içeri doğru sapıp, gaz şirketinin kulesinin yanından geçtiler.

Koca Joe, Pilon'un yanında olduğuna seviniyordu. -Arkadaşlarını koruyan bir dost diye düşündü. -Onlar uykudayken bile, arkadaşlarının çıkarı için çalışıyor. Pilon'un bu iyiliğine karşılık vermeye söz verdi, kendi kendine.

:::::::::::::::::::::::::::::::

9

Dolorez Engracia Ramirez, Yukarı Mahallenin kenar sokaklarından birinde, kendi malı olan küçük bir evde oturuyordu. Monterey'deki zengin ailelerin yanında ev işleri yapardı. Pek güzel sayılmazdı ama, bu çekik gözlü Paisanonun davranışlarından öyle bir arzu, şehvet akar, sesinde erkekleri baştan çıkaran öyle bir kıvranış olurdu ki!... Gözleri baygın baygın bakar, yalnız etten zevk alan erkekleri, deli divane ederdi.

Kaba saba zamanlarında hiç çekilmezdi. İşve zamanlarında da tadına doyum olmazdı. Bu yüzden ona, Yukarı Mahallenin gülü, Yosma Ramirez derlerdi.

İçindeki kurtlar ayaklanıp da kapının önüne av beklemeye çıktığı zamanlar, onu, seyretmek ömürdür. Parmaklığın üstünden şöyle ileri doğru abanır! Sesine uykulu, uyuşuk bir anlam katar! O dolgun, kıvrak kalçaları bazen parmaklığa yapışır, bazen sahilden kaçan yaz dalgaları gibi geriler, sonra tekrar ileri oynayarak kıvranır durur! Ondan başka koca mahallede kimse -Ai, Amigo. A'onde vas? derken bütün heyecanı, zevki, isteği hep birden ifade edemezdi.

Gelişigüzel zamanlarda sesinin pek çatlak, yüzünün sert, katı, löp ve hareketlerinin çok bencil olduğu kuşku götürmezdi. Onun bütün hareketlerine, her şeyine çöken yumuşaklık, incelik ancak haftada bir iki gün, o da akşamları gelirdi.

Mahallenin Gülü, Danny'ye miras kaldığını işitince pek sevindi. Bütün Yukarı Mahalle kadınlarının yaptığı gibi, onun karısı olmayı kurdu. Akşamları parmaklığın üstüne abanır, delikanlının önünden geçip tuzağa düşmesini beklerdi. Ama bu tuzağa, uzun zaman birkaç yerli, evsiz barksız, partal kılıklı Paisanodan başka kimse düşmedi.

Yosma, hoşnut değildi. Oturduğu ev Danny'nin evinden daha yukarılarda, onun pek seyrek geçtiği bir sokaktaydı. Gidip peşinden de koşamazdı ya! Şunun şurasında bir kadındı; bütün davranışlarını, ahlak ve terbiye kurallarına uydurmak zorunda olan genç bir hanımefendiydi. Eğer bir gün Danny önünden geçer, iki eski dost gibi bir iki laf ederler; eğer incelik göstererek içeri bir bardak şarap içmeye gelir; onun tabiatı pek güçlü olur ve kendi kadınlığı da fazla karşı koyamazsa, ahlak ve terbiye kurallarını unutabilirdi tabii. Ama kapının önündeki ağını da boş bırakmayı düşünemezdi ya. Birkaç ay her akşam, boşuna bekledi durdu, yalnız mavi çadır bezinden tulum giymiş, birkaç hediye, geçiverdi eline.

Ama Yukarı Mahallede gelip geçecek yerler pek sınırlıydı. Danny'nin de ergeç bu sokaktan, Dolorez Engracia Ramirez'in kapısının önünden geçmesi kaçınılmazdı; sonunda geçti de.

Birbirlerini uzun zamandan beri tanırlardı; ama daha çok Yosma'nın yararına bir karşılaşma olmamıştı aralarında. Danny, o gün, su şirketine ait ucu anahtarlı büyük demirlerden birini bulmuştu. Memurlara göstermeden sıvışmış, Korsan'ın el arabasına taşıdığı ganimetini, beş liraya bir hurdacıya devretmiş, ucundaki anahtarı da Korsan'a armağan etmişti. Korsan, bu küçük armağandan pek memnun olmuştu.

Danny, şimdi Torelli'ye gitmek amacıyla, tepeden aşağıya inerken cebinde tam beş lirası vardı.

Birden, Dolorez'in arı vızıltısını andıran istekli sesini, duydu: -Ai, Amigo, a'onde vas?

Danny başını çevirdi. Bütün düşünceleri altüst olmuştu. Nasılsın Yosmam? İyi veya kötü olmuşum ne çıkar! Kimse gelip hatırımı sormuyor ki, diye karşılık verdi. Sesinde sahte bir hüzün vardı. Kalçalarını düzenli hareketlerle kıvırıyor, karşısındaki delikanlının kanını ateşlemeye çalışıyordu.

-Ne demek istiyorsun yani?

-Hiç. Mesela dostum Danny, bir gün olsun başını uzatıp da hatırımı sordu mu?

-İşte geldim ya.

Dolorez hafifçe kapıyı araladı: Öyleyse bu arkadaşlığın şerefine bir bardak şarap içmez misin? dedi. Danny'nin canına minnetti, hemen içeri süzüldü. Kız, -Ormanda ne arıyorsun? diye sordu.

Danny boş bulunup ağzından kaçırdı. Tepede olup bitenleri, nasıl beş lira sahibi olduğunu anlatıverdi.

Yosma, -Bendeki şarap iki yüksük doldurmaz, diye söylendi.

Mutfağa oturup birer bardak şarap yuvarladılar. Biraz sonra Danny, kızın namusluluğundan, güzelliğinden dem vurmaya başladı. Hayret, kızın bütün halleri, vücudunun bütün organları güçlüce direniyordu. İçinde şehvet hırsı uyandı. Kızmıştı. Yalnız dışarı çıkarken kızın sesi geldi:

-Belki bu akşam gelirsin, Danny, diyordu. Gözleri bulut bulut olmuş, istekle süzülerek, -Çevrede komşular olduğunu unutma, diye mırıldandı. Danny, onun, ne demek istediğini anlamıştı. Pekiyi, gelirim, diye söz verdi.

Akşamüstü Danny, tekrar Torelli'ye gitmek için yürümeye başladı. İçinde başkaldıran kurt ölmüştü ama, ne de olsa etkisi kolay kolay kaybolmuyordu. -Yosmama bu akşam bir testi şarap götüreyim, diye düşündü.

Yolda Pablo'ya rastladı, elinde iki balonlu ciklet vardı. Birini Danny'ye uzattı. -Nereye gidiyorsun? diye sordu.

Danny ters ters, -Gevezeliğin sırası değil şimdi, diye söylendi. -Bu akşam bir kadın için, şarap: alacağım. İstersen sen de gel ama, bir bardaktan fazla alamazsın. Kadınlara şarap almaktan bıktım usandım. Ama her seferinde de hepsini arkadaşlarım içti.

Böyle bir öneriyi nasıl geri çevirebilirdi. Pablo hemen razı oldu. Ona göre, Danny'nin ikram edeceği şarabın değil, arkadaşlığının değeri vardı. Doğru Toreili'ye gittiler. Ağzına kadar dolu bir testi şarap alıp, birer bardak içtiler. Danny dostlarına yalnızca bir bardak şarap ikram edebilmenin verdiği utançtan söz etti. Pablo'nun ısrarına dayanamayıp birer bardak daha yuvarladılar. Danny, -Kadınlar çok içmemeli, diye düşündü. Çabucak sapıtırlar; hem kadınlarda bulunması gereken bazı duyguları da yitirirler. Birkaç bardak daha çektiler. Danny başka bir şey daha alacağına göre yarım testi şarap pekala iyi bir ikram olurdu. Testinin yarısını hesapladılar; oraya kadar olan kısmı temizlemek uzun sürmedi. Sonra Danny testiyi yolun kenarındaki otların arasına sakladı:

-Haydi bakalım, Pablo, dedi. -Benimle gel, bir armağan alalım.

Pablo, bu çağrının nedenini çok iyi biliyordu. Yarısı, yanında konuşacak bir arkadaş bulunmadığı, yarısı da Pablo'nun şarabı yürüteceği korkusuydu. Ciddi ciddi, Montervy'e inen yokuşu tutup yola düzüldüler.

Mr. Simon'un, -Mücevherat ve her türlü levazımat mağazası iki dostu kabul etmekle onurlanmıştı. Mağazanın adı, yaptığı işe, sattığı eşyalara pek güzel uyar. Saksafonlar, radyolar, tüfekler, çakılar, bıçaklar, balık oltaları, eski paralar, kısacası kullanılmış her türlü eşyayı burada bulabilirdiniz.

Mr. Simon, Bir şey mi arzu ediyorsunuz? diye sordu.

-Evet.

Mal sahibi bir sürü ad saymaya başladı. Bir ara Danny'nin alüminyum bir elektrik süpürgesine baktığını fark edince durdu. Süpürgenin torbası, üzeri sarı çizgili mavi bir kumaştandı. Uzun, pırıl pırıl bir kordonu vardı. Mr. Simon, süpürgeyi göstererek, bir süre hayran hayran baktı. Sonra da -Örneğin bir elektrik süpürgesi? diye söylendi:

-Kaç para?

-Bu on dört liradır!

Danny'nin cebinde, kaç para bulunduğunu hesaplamaya kalkışmayalım. Danny istiyordu ya, yeter. Kocaman, pırıl pırıl bir aletti bu. Yukarı Mahallede kimsenin, böyle bir süpürgesi yoktu... Bir an mahallelerinde elektrik bulunmadığını bile unuttu.

Cebindeki iki lirayı tezgahın üstüne bırakarak, bu hareketinin, uyandıracağı tepkiyi bekledi. Kızgınlıkla bağırıp çağırma, yoksulluk, mahvetmek, bu bir dolandırıcılıktır, sahteciliktir, bizi aldatıyorsun, bu yalnız cilasına yetmez, ayrıca süslü bir torbası, uzun kordonu var, gibi sözlerden sonra her şey bitti. Biraz sonra Danny, elinde elektrik süpürgesi olduğu halde dükkandan çıkıyordu.

Dolorez öğleden sonraları vakit geçirmek için, süpürgeyi çıkarır, arkadaşları seyrederken, ağzıyla motor taklidi yaparak ileri geri iter, eğlenirdi.

-Dostum çok zehgin bir adam, diyordu. -Yakında mahalleye elektrik getirecek. Ondan sonra zır, zır, zır; evi dakikada temizleyiveririm. Arkadaşları kıskanarak, -Ne yazık, şimdi makineni işletemiyorsun, ya da Benim süpürgem, ondan daha çabuk temizler gibi sözler ederlerdi.

Ama istedikleri kadar kıskansınlar, koskoca, pırıl pırıl elektrik süpürgesine zarar veremezlerdi ki...

Bu yüzden Dolorez, Yukarı Mahallenin en üst tabakasına yükselmişti. Adını unutanlar ondan söz ederken: Şu elektrik süpürgesi olan karı diyordu. Bazen düşmanları evinin önünden geçerken, hemen süpürgesini yakalar, ağzıyla homurdanarak odanın içinde dolaşır dururdu. Her gün evi süpürdükten sonra aleti alır, ötekinden daha iyi temizlediğini düşünerek her yanda dolaştırırdı. Ama herkesin, her istediğini, hep birden sağlamasına olanak var mı!:

Dolorez'in bu hali birçok evlerde dirliksizlik, kıskançlık yaratmıştı. Elektrik süpürgesine sahip olmanın verdiği üstünlükle tavırları biraz daha ciddileşmiş, burnu biraz daha yukarı kalkmıştı. Konuşmasında şöyle cümlelere pek sık rastlanıyordu: -Elektrik süpürgemi gezdirirken bu sabah Ramon geçti... Benim elektrik süpürgemi gezdirmemden üç saat kadar sonra, Luis

Meter elini kesmişti.

Bütün bu övünme sırasında Danny'yi de ihmal etmiyordu. Onun yanında iken sesi gereğinden fazla tatlılaşıyor, rüzgarda sallanan çam ağaçları gibi, yumuşak hareket ediyordu. Danny de her akşamını onun yanında geçiriyordu.

Önceleri arkadaşları, yokluğunun farkına varmadılar, çünkü böyle ufak tefek serüvenler her erkeğin başına gelebilirdi. Ama aradan haftalar geçip de dirliksiz bir hayatın Danny'nin yanaklarını soldurup canını sıkmaya başladığını anlayınca, Yosma Dolorez'in elektrik süpürgesine olan minnettarlığının, doğrudan doğruya Danny'nin bedeni ilişkilerinden ileri gelmediğini anladılar. Arkadaşlarının dikkatini bu kadar uzun süre sürdüren olaya hem içerlemiş, hem de kıskançlık duymuşlardı. Pilon, Pablo, Jesus Maria ve Korsan, onun yokluğunda bu sevgi yuvasında şanslarını denemeye yeltendiler. Ne var ki Yosma, iltifatlardan hoşnut kalmakla birlikte kendisini herkesin üstünde bir düzeye ulaştıran adama sözün tam anlamıyla sadık kalıyordu. Talihin ne dönek olduğunu bildiğinden, başkalarının gönül okşamalarını gelecek için saklıyor ama, şimdilik Danny'ye ayırdığı sevgisini kimse ile paylaşmaya yanaşmıyordu.

Arkadaşları bir şey yapamayacaklarını anlayınca o karıyı, daha doğrusu Danny'le olan ilişkisini yıkacak bir örgüt kurdular.

Belki Danny de için için Yosma'nın sevgisinden bıkmış, arkadaşlarının araya girmesini bekliyordu. Böyle bir değişiklik olacaksa, sorumluluğunu doğrudan doğruya kendi omuzlarına alamazdı.

Öğleden sonra üçe doğru Pilon, Pablo ve Jesus Maria, arkalarında Koca Joe Portagee olduğu halde zorlu bir günün yorgunluğu ile döndüler. Bütün çabaları Pilon'un amansız mantığı, Pablo'nun sanatkarca beceriksizliği ve Jesus Maria Corcoran'ın incelik ve kibarlığı ile gülünç bir oyuna benzemişti.

Koca Joe, her zamanki gibi bir şey yapamamıştı. Ama şimdi, dört keskin avcı gibi zaferin öyle kolay elde edilir cinsten olmadığını, düşünerek seviniyorlardı. Ve Monterey'de zavallı şaşkın İtalyan yavaş yavaş dolandırıldığını anlıyordu.

Pilon'un elinde koca bir şişe şarap vardı. Neşe içinde, güle konuşa eve gelip, şişeyi masanın üstüne koydular.

Danny, derin bir uykudan uyanmıştı; hafifçe gülümseyerek yataktan kalkıp bardakları çıkardı, şarap koydu. Arkadaşları uzun bir günün yorgunluğu ile birer sandalyeye yığılmışlardı. Aksama doğru, günün o en sessiz anlarında, bardaklarındakini yudumluyorlardı. Bu sıralarda Yukarı Mahallede hemen hemen herkes susup, elindeki işini bırakır, bütün gün sabahtan beri olup bitenlerin muhasebesini yapıyormuş gibi düşünerek, akşam için planlar kurar. Bir ikindi vakti tartışılacak ne vardır ki!

Pilon, Cornelia Ruiz bu sabah yeni bir aşık yakalamış, diye söze başladı.. -Kabak kafalı bir herif. Adı Kilpatrick'miş. Cornelia eski aşığının üç gecedir yanına uğramadığını söylüyordu, öyle şeylerden hoşlanmazmış.

-Cornelia, maymun iştahlı bir karıdır, dedi Danny. Elektrik süpürgesinin üstünde kaya gibi sağlam temellere dayanan kendi serüvenini düşünüyordu.

Pablo söze karıştı: -Cornelia'nın babası kendinden de beterdi, ben dedi. -Herifin ağzından ömrünce doğru söz çıkmadı. Benden de bir gün ödünç bir lira almıştı. Cornelia'ya da söyledim ama, ben karışmam diyor.

-İkisi de aynı soydan. Anasına bak kızını al; kenarına bak bezini al, diye mırıldandı Pilon.

Danny, bardakları bir daha doldurdu, şişe boşalmıştı.

İnsanların sevdalısı Jesus Maria, tatlı tatlı söze karıştı: -Pilon, bugün Susie Francisco'yu gördüm, dedi. -Tavsiyen işine yaramış. Charlie Guzman ile birkaç sefer gezmeye gitmişler. Verdiğin aşk şarabını ilk içirdiği sefer herif, hasta olmuş ama, sonra çabuk etkilenmiş. Ne zaman istersen sana çörek verecekmiş.

Koca şişe pek çabuk boşalmıştı. Altısı da susuzluğu, keskin bir acı gibi, daha şimdiden duymaya başlamıştı. Pilon süzgün gözlerle arkadaşlarına baktı; onlar da ona karşılık verdiler. Şimdi başlayabilirlerdi.

Pilon boğazını temizleyerek, Danny, be! dedi. Koca mahalleyi kendine güldürmekten hala vazgeçmeyecek misin?

-Ne demek istiyorsun be? dedi Danny. Telaşlanmıştı.
-Söylediklerine göre karının birine elektrik süpürgesi almışsın. Makine de eve elektrik teli gelmeden çalışmazmış. Eve tel gerdirmek çok para tutarmış. Millet senin bu hediyene gülüp duruyor.

-Ama o karı, makineyi beğeniyor.

-Beğenir a. Hem makinesi işlesin diye senin, evine elektrik telleri gerdireceğini söyleyip duruyormuş.

-Ne, öyle mi söylüyormuş?

-Bana öyle dediler.

-Yalan, öyle bir şey yaptırırım demedim.

-Yalan olduğunu bilmeseydim, milletin arkadaşım hakkında bu şekilde konuşmasına izin vermezdim, tabii.

Jesus Maria, -Peki, karı, o tellerden isterim derse ne yapacaksın? diye sordu.

-Yaptırmam derim.

Pilon güldü: Ben de yanında olup seni görmek isterim, dedi. Bir karıya hayır demek kolay mıdır, be?

Danny, arkadaşlarının kendisine karşı olduklarını hissediyordu. Umutsuzca, -Peki, ne yapayım? diye sordu.

Pilon işi, kendi gerçekçi görüşü ile incelemiş, çözüm yolunu çoktan bulmuştu: -O karının elektrik süpürgesi olmasaydı, evine tel de istemezdi, dedi.

Arkadaşları başlarını sallayarak doğruladılar. -O halde, diye ekledi. Yapılacak iş makineyi elinden almak.

Danny, Bana vermez ki, diye dayattı.

-Biz sana yardım ederiz. Makineyi ben kendim gider alırım, sen de karşılığında sevgiline bir testi şarap götürürün. Makineyi kimin aldığını, nereye gittiğini bile anlamaz.

-Ya komşuları görürse?

-Yok yok. Hiç kendini üzme. Sen burada otur, ben gider süpürgeyi getiririm. Danny, rahat bir nefes aldı. Bu iş de iyi kalpli arkadaşları sayesinde çözümleniyordu.

Yukarı Mahallede olup bitenler arasında Pilon'un bilmediği şey yok gibidir. Her
gün öğleden sonra dört buçukta, Dolorez'in çarşıya gittiğini bilirdi. Planın uygulanmasını da bu bilgisine göre hazırlamıştı.

Dann'ye, -Sen bir şey bilmiyormuşsun, hiçbir şeyden haberin yokmuş gibi davran diyerek dışarı çıktı.

Bahçede bir çuval hazırlamıştı. Çakısıyla gülden büyücek bir dal keserek içine koydu.

Umduğu gibi, Yosma evde yoktu. Kendi kendine, ne de olsa makine Danny'nin sayılır, diye söylendi. İşe başlamanın zamanıydı. Elektrik süpürgesini alta, gül dalını da üstüne koyup dışarı çıktı. Bahçede Dolorez ile karşılaştı. Şapkasını çıkarıp kibarca selamladı. -Şöyle geçiyordum da, uğrayım dedim, diye güldü.

-Girip oturmayacak mısın?

-Hayır, şimdi işim var. Geç oldu, başka zaman gelirim.

-Bu gül fidesini nereye götürüyorsun?

-Monterey'de birisi istedi. İyi bir güldür. Bak, ne kadar sağlam.

-Başka zaman beklerim, Pilon.

Pilon giderken arkasından çığlıklar, ağlamalar duyulmadı. Belki daha farkına varmadı, diye düşündü.

Sorunun yarısı çözülmüş, en önemli kısmı kalmıştı. Dosdoğru Torelli'nin evinin yolunu tuttu. Elektrik süpürgesi koskocaman, pırıl pırıldı. Pilon, eve dönerken, iki elinde iki koca testi vardı.

İçeri girip testinin birini masanın üstüne, ötekini yere bıraktı. Danny'ye dönerek, Bu sevgiline, bu da bize, dedi.

Hep beraber masanın başına toplandılar. Boğazları susuzluktan kupkuru kesilmişti. Birinci testi bittiği zaman Pilon bardağını, ışığa kaldırdı: Her gün bir sürü olay olur, dedi. Ama her işten alınacak bir ders vardır. Bu olaydan alınacak derse gelince, bir kadına daha sonra başka hediyeler istetecek bir hediye vermemek ilkesidir. Bundan başka, değerli armağanlar almak günahtır, çünkü insanın hırsını arttırır.

Birinci testi bitmişti. Masanın çevresindekiler ne düşündüğünü anlamak için, Danny'ye baktılar. Danny ağzını açmıyordu; arkadaşlarının kendisine baktığını görünce, -Gerçekten canlı, neşeli kadındı, diye söylendi. Hoşsohbet, sıcakkanlıydı. Allah kahretsin, zaten bıkmıştım. Kalkıp ikinci testiyi yakaladı ağzını açıp masanın üstüne koydu.

Köpekleri arasında bir köşede oturan Korsan, tatlı tatlı gülümseyerek kendi kendine Danny'nin sözlerini tekrarladı: Allah kahretsin, zaten bıkmıştım. Korsan, ne güzel diye düşündü.

İkinci testinin yarısına geldikleri halde daha iki şarkı söylemişlerdi ki,

Johnny Pom-pom girdi: Biraz evvel Torelli'deydim, diye anlatmaya başladı. Herif deli oldu! Bağırıp duruyordu. Kafasını taştan taşa vuruyordu.

Odadakiler ilgilenmişti: Ne olmuş acaba? Herhalde haketmiştir, diye söylendiler.

-En iyi müşterilerine bile, cabadan bir bardak şarap ikram etmez o herif.

Pablo -Torelli'ye ne olmuş? diye sordu.

Johnny Pom - pom, kendisine sunulan şarabı aldı: -Torelli, Pilon'dan bir elektrik süpürgesi almış fişini takıp da işletmek isteyince, makine çalışmamış. Çevirip içine bakınca, bir de ne görsün; motoru yok. Pilon'a rastlarsam, herifi geberteceğim, diyordu.

Pilon şaşırıp kalmıştı: Motorsuz olduğundan haberim yoktu, be, diye söylendi. -Zaten bilseydim de söylemezdim ki. Oh olmuş herife. Koskoca süpürge, en aşağı üç galon şarap ederdi. Namussuz herif, bana sadece iki testi verdin.

Danny'nin, Pilon'a olan minnettarlığı artmıştı. Dudaklarındaki ıslaklığı silerek, -Bu Torelli hergelesinin malı da gittikçe içilmez oluyor, diye söylendi. -Oldum olası iyi değildi ya, şimdi eşşeğin önüne döksen içmez vallahi.

Hep Torelli'den hınçlarını almış gibi ferahlamışlardı.

Danny, Bana kalırsa, diye ekledi. -Torelli malına dikkat etmezse, biz de şarabımızı başka yerden alırız bundan böyle.

::::::::::::::::::::::::::::::

10

İçlerinde en temiz kalplisi, en insancıl olanı Jesus Maria Corcoran'dı. Dertlileri yatıştırmaya çalışır, başı sıkışanın yardımına koşar, kısacası ağlayanla ağlar, gülenle gülerdi. Kötülük, fenalık düşünen, azılı bir Jesus Maria mevcut olmadı, olmayacak da. Kalbi, kullanmasını bilen herkesin emrine amade dururdu. İyi kötü, az çok eline geçen her şeyi kendinden daha perişan olanlarla paylaşmaya kalkardı.

Ayağı kırıldığında Jose de la Nariz'i tam dört mil taşıyan Jesus Maria idi. Madam Palochico, sütünden peynir yaptığı sevgili keçisini kaybettiği zaman, hırsız Joe Portagee'nin izini bulup, hırsızın gözünü korkutarak, keçiyi, sahibine geri veren yine, Jesus Maria idi. Bir zaman Charlie Marsh'ı düştüğü pislik çukurundan çekip çıkaran yine, Jesus Maria'dan başkası değildi.

İyilik yapma erdeminden başka Jesus Maria'nın, iyilik yapılması gereken işleri arayıp bulma yeteneği de vardı.

Bir zamanlar Pilon, onun için, -Jesus Maria düzenli kiliseye de gitmiş olsa, Monterey yeni bir evliya daha kazanır bence, demişti.

Kısaca, Jesus Maria Corcoran'ın ruhunun derinliklerinde bitmez tükenmez bir iyilik hazinesi gömülüydü.

Bu iyi kalpli Paisano her gün, postanenin önüne gitmeyi alışkanlık edinmişti. Bu ziyaretin birinci nedeni, tanıdığı, bildiği insanlara rastlamak, ikincisi de rüzgarın hızlı bir hortum çevirdiği köşede, bir alay kızın açılan bacaklarını seyredebilmekti. Bu sonuncu huyun, ahlaksızlık olacağına hükmetmeyin hemen. Nasıl müzikhollere, resim ve heykel galerilerine

gitmekten zevk alan insanlar varsa, Jesus Maria da kızların bacaklarını seyretmekten zevklenirdi.

Yine bir gün, postanenin duvarına dayanmış, iki saatten beri doğru dürüst bir bacak bile seyredemeden dinelip duruyordu ki, yüreğini parça parça eden bir sahneye tanık oldu. Polis yolun kenarında, on altı yaşlarında var yok, kucağında kirli bir yorgana sardığı bir çocuğu taşıyan bir genci çevirmişti.

Polis, Ne demek istediğini anlatamıyorsan bana ne! diye bağırıyordu. -Bütün gün kaldırımın kenarında oturtmam seni. Dur bakalım, bir yolunu buluruz elbet.

Delikanlı da tuhaf bir sesle İspanyolca olarak, -Senyor, size bir şey yaptığım yok ki. Ne diye beni azarlıyor, kovuyorsunuz? diyordu.

Polisin gözü Jesus Maria'ya ilişti: -Hey Paisano! diye bağırdı. Bu herif ne diyor?

Jesus Maria yanlarına gidip, çocuğa, -Sana yardım edeyim mi? diye sordu. Çocuk derdini anlayacak birini bulunca boşanıverdi: Buraya çalışmaya geldim, diye anlattı. -Meksikalılar burada çok iş olduğunu söylemişlerdi ama yokmuş. Bu herif gelip beni kovmadan önce, yolun kenarına oturmuş, dileniyordum.

Jesus Maria başını sallayıp polise döndü: Bir suç mu işledi? diye sordu.
-Hayır, üç dört saattir yolun kenarına oturmuş, bekleyip duruyordu.

-Aldırma, benim arkadaşımdır. Ben ona bakarım, sen merak etme.

-Pekala, şu caddeden götür de ne yaparsanız yapın.

Jesus Maria ile yeni arkadaşı tepeyi tırmanmaya başladılar. Seni oturduğum eve götüreyim, dedi Jesus Maria, Bir şeyler yersin. Bu çocuk kimin?
-Benim oğlum. Ben çavuşum, bu da benim oğlum. Şimdi hasta ama, büyüyünce paşa olacak.

-Senyor çavuş, çocuğun hastalığı ne?

Bilmiyorum, hasta işte. Sonra çocuğun yüzünü açtı, gerçekten beti benzi sapsarıydı.

Jesus Maria'nın iyilik damarları kabarmıştı. Yeni arkadaşına, -Biz hep dostumuz Danny'nin evinde oturuyoruz, senyor asker. Çok iyi bir çocuktur Danny. Kimin sıkıntısı olsa elinden geleni ardına koymaz. Bak işte oraya gideceğiz. Danny sana sığınacak bir yer gösterir. Dostum Madam Palochico'nun bir keçisi vardır. Ondan da çocuk için süt isteriz, diye anlattı.

Askerin yüzünde ilk kez bir ferahlık belirdi: -Arkadaş sahibi olmak iyidir, diye mırıldandı. -Benim de Torreno'da bana yardım etmek için dilenecek kadar iyi arkadaşlarım vardır. Sonra biraz övünürcesine; Zengin arkadaşlarım da vardır ama, onlara durumumu belli etmek istemem, diye ekledi.

Pilon, Danny'nin evinin bahçe kapısını açtı, Jesus Maria ile Çavuş içeri girdiler. Danny, Pablo ve Joe oturma odasında günlük yiyecek mucizesini bekliyorlardı. Jesus Maria, çocuğu, ortaya doğru itti.

-Bu delikanlı çavuşmuş, dedi. -Yanında çocuğu da var, çocuk hasta.
Herkes ayağa fırladı. Genç asker çocuğun yüzünü örten bezi açtı.
Danny, -Gerçekten hasta be, diye söylendi. -Bir doktor çağırsak mı?

Fakat Çavuş başını salladı: İstemez, dedi.

-Doktorları sevmem. Çocuk ağlamaz, yemek de yemez. Belki azıcık uyursa iyileşir.

Bu sırada Pilon içeri girip çocuğu muayene etti: -Bu çocuk hasta, dedi. Yönetimi hemen eline almıştı. Jesus Maria'yı süt getirmek için Madam Palochico'nun evine yolladı.

Pablo ile Koca Joe, bir elma sandığı bulup, içini ot ve tüylü bir koyun postu ile beslediler. Danny çocuğu kendi yatağına yatırmalarını önerdiyse de reddedildi. Çavuş odanın bir köşesinde dikilmiş, tatlı tatlı gülerek bu iyi kalpli insanları seyrediyordu. Sonunda her şey hazırlandı; çocuğu sandığa yatırdılar, ağzına sütü dayadılar ama, içmiyordu.

Bu sırada Korsan geldi, elinde bir sepet uskumru vardı. Hemen bir ateş yakıp balıkları kızarttılar.

Küçük çocuk balıktan da yemedi. Arasıra içlerinden biri kalkıyor, gidip çocuğa bakıyordu. Yemekten sonra odadaki sobanın çevresinde toplandılar. Genç Çavuş susuyor, onun, neyin nesi olduğuna ilişkin bir laf etmiyordu. Ötekiler bu haline, biraz içerlemişlerdi ama, biraz sonra onun da çiçek gibi açılacağını biliyorlardı. Her şeyi bilip öğrenmeyi, büyük servetlerle bir tutan Pilon, delikanlıyı konuşturmak için bir iki yokladı:

-Bu kadar genç, hem de çocuklu asker hiç görmedikti.
Çavuş gururla gülümsedi. Pablo, Pilon'un sözünü tamamladı: -Belki bu yavruyu aşk bahçesinde bulmuştur. Onlardan da iyisi yoktur, içlerinde kötülük namına bir şey bulunmaz.

Danny de söze karıştı: Biz de askerlik ettik, dedi. -Öldüğümüz zaman bizi de omzunda silah taşıyan insanlar arasına gömecekler, bizim mezarımızın üstünde de altı el silah atılacak.

Genç adamın, hazırladıkları bu fırsattan yararlanıp konuşmaya başlamasını beklediler. Delikanlı hayran hayran kendilerine bakıyordu. -Eksik olmayın, bana çok iyilik ettiniz, dedi. -Bana tıpkı Torreno'daki arkadaşlarımın yaptığını yaptınız. Bu çocuk benim, karımdan olan çocuğumdur.

Pilon, -Peki karın nerede? diye sordu.

Delikanlının yüzündeki gülümseme kayboldu. -Meksiko'da, dedi. Bir süre sonra yine, eski halini bulmuştu. -Bir adama rastlamıştım, bana tuhaf şeyler anlattı. Çocuklara ne denirse, o, olurmuş güya. Çocuğuna her fırsatta ne olmasını istediğini söylersen, büyüyünce o işi tutar, dedi bana. Ben de oğluma ikide bir, büyü de paşa ol, diyorum. Yararı olur mu dersiniz?

Başlarını salladılar. Pilon hepsinin yerine, -Belki, dedi. -Bu yöntemi hiç duymamıştım ama.

-Ben de günde en az yirmi kez, Manuel büyüyünce paşa olacaksın, diyorum. Kocaman kocaman parlak apoletlerin olacak omuzlarında, belinden yaldızlı bir kılıç sallanacak. Bembeyaz, süslü bir küheylana bineceksin. Sen böyle bir adam olacaksın Manuel, diyorum. Adam, paşa olacaksın dersem oğlumun, ne yapıp yapıp paşa olacağını söylemişti.

Danny ayağa kalkıp elma sandığının başına gitti: -Paşa olacaksın, diye fısıldadı. -Büyüyünce kocaman bir paşa olacaksın.

Ötekiler de teker teker kalkıp bu yolun etkisini denediler.
Korsan, aynı şey bir köpeği de etkileyecek mi, diye düşünerek, -Büyü de paşa olun diye mırıldandı.

Danny, -Yahu bu çocuk, çok hasta, üşütmesek bari, diye atıldı.

Herkes yerine dönmüştü.

Pilon, -Demek karın Meksiko'da ha! diye söylendi.

Delikanlı, bir süre kaşlarını çatıp düşündü, sonra neşeli bir sesle, -Anlatayım, dedi, yabancılara söylenecek bir şey değil ama, siz benim dostumsunuz. Chihuahua'da askerdim. Terbiyeli olduğum, tüfeğimi iyi temizlediğim, söz dinlediğim için beni çavuş yaptılar. Bir süre sonra güzel bir kızla evlendim. Daha doğrusu kolumdaki sırmalara heveslenen kız beni aldı. Ama çok güzel, güçlü bir karıydı. Simsiyah gözleri, pırıl pırıl yanan inci gibi dişleri vardı. Az sonra bu çocuk doğdu.

-Ne güzel, dedi Danny. -Senin yerinde olmak isterdim. Çocuktan iyi ne var?

Çavuş, -Haklısın, diye sözlerini sürdürdü: -ben de sevinmiştim. Sırmalarımı takıp, kiliseye vaftize gittik. Kiliseden çıkarken sırmalı, apoletli, gümüş kılıçlı bir yüzbaşı karımı gördü. Az sonra karım kaçtı. Ben de o yüzbaşıya gidip, karımı geri ver, dedim.

Yüzbaşı sen hayatından korkmuyor musun, insan amiriyle böyle konuşur mu, diye bağırdı. Çavuş heyecanlanmış, eliyle koparırcasına göğsünü sıkıyordu. Jesus Maria, -Namussuz, alçak! diye söylendi.

Pablo, -Sen de arkadaşlarını toplayıp herifi temizledin herhalde, diye atıldı.

Çavuş başını salladı: -Hayır, dedi. Yapılacak bir şey yoktu. O gece birisi pencereden üstüme ateş etti. Ertesi günü talimde az kalsın kafama bir top güllesi yiyordum. Ben de kaçtım, çocuğumu da yanıma alıp buraya geldim.

Odadakilerin yüzünü bir öfke bulutu kaplamıştı. Korsan homurdandı, onu gören köpekler de hırlamaya başladılar.

Pilon, -Ah, biz orada olacaktık ki! diye bağırdı. -O herifi doğduğuna doğacağına pişman ederdik, vallah. Benim bir büyükbabam vardı. Papazlan kavga etmişler de herifi çırçıplak soyup direğe bağlamış, eşşek sudan gelinceye kadar temiz bir dayak atmıştı. Biz neler biliriz...

Delikanlı, -Ben zavallı bir çavuştum, ne yapabilirdim ki? diye mırıldandı. Gözleri yaşarmıştı. Yüzbaşısıyla arası açıldı mı bir çavuşun kaçmaktan başka yolu yoktur. Ben de öyle yaptım. Manuel'imi de alıp tüydüm. Fresno'da o akıllı ihtiyara rastladım, çocuğumun istediğim gibi olmasının yolunu öğretti bana. Şimdi ben de günde en az yirmi kez; Manuel, büyü de paşa ol, diyorum. Altın kılıçlar, sırmalı kuşaklar tak, diyorum.

İşte Cornelia Ruiz'in serüvenlerini unutturan bir facia duruyordu önlerinde. İşte arkadaşlarının harekete geçmesini gerektiren bir olay vardı. Ama olayın geçtiği yer o kadar uzaktı ki, harekete geçemiyorlardı. Hayran hayran Çavuşa baktılar. Böyle serüvenler geçirmek için daha çok gençti.

Danny hırsla, -Şimdi Torreno'da olmak isterdim, diye homurdandı. -Pilon bize akıl öğretirdi. Ne yazık, oraya gidemiyoruz.

Nasılsa, Joe Portagee, çavuşun serüvenine kapılmış, uyuyakalmıştı. Yerinden kalkıp elma sandığının başına gitti. -Büyüyünce paşa olacaksın, diye mırıldandı. Sonra arkadaşlarına dönerek, -Yahu, buraya gelin, diye bağırdı. -Çocuğa bir şeyler oluyor.

Hepsi sandığın başına üşüştü. Çocuk ispazmozlar geçiriyordu. Küçük bacakları kıvrılıp düzeliyor, umutsuzlukla açılıp kapanıyordu. Sonra bir iki defa titreyip hareketsiz uzandı.

Danny, -Bir doktor bir doktor çağırın be! diye haykırdı. Fakat hepsi de bu telaşın boşuna olduğunun farkındaydı. Yaklaşan ölümün soğuk maskesi, kimseyi aldatmaz. Çocuğun yavaş yavaş sakinleşip, son nefesini verdiğini gördüler. Ağzı açılmış; ölmüştü. Danny, iyilik olsun diye sandığın üstüne bir yorgan örttü, Çavuş dimdik duruyor, sesini çıkartmadan önüne bakıyordu. Bu katlanılmaz bir darbeydi.

Jesus Maria yanına yaklaşıp, altına bir sandalye verdi. -Daha çok gençsin, dedi. -Daha çok çocuğun olur, üzülme dostum.

Çavuş, -Öldü! diye inledi. Artık paşa olup altın yaldızlı kılıçlar takamayacak, beyaz küheylanların üstünde dolaşamayacak.

Hepsinin gözleri yaşarmıştı. Köpekler bile oturdukları yerde tuhaf sesler çıkarıyorlardı. Korsan yüzünü, Senor Alec Thompson'un tüylü sırtına gömmüş, belki de ağlıyordu.

Pilon güç işitilir bir sesle, -Şimdi gidip de yüzbaşıyı kendin öldürmelisin, diye söylendi. Sana güzel bir intikam planı hazırlarız. Elimizden geldiği kadar heriften öcünü almana, yardım ederiz.

Çavuş boş gözlerle Pilon'a baktı: -İntikam mı? diye mırıldandı. -Yüzbaşıyı öldürmek mi, ne demek istiyorsun?

-Elbette yapacağın şey açık değil mi? Oğlunun büyüyüp paşa olmasını istiyordun. O paşa olunca, yüzbaşıyı bulup öcünü alacaktı. Hiç de kötü bir plan değildi bu. Çok geç ama, temiz bir öç alırdın. Arkadaşların senin bu niyetini takdir ettiler.

Çavuş ürkek ürkek Pilon'a bakıyordu: -Neler söylüyorsun? diye sordu. Yüzbaşıya bir şey yapmak istemedim ki. O koskoca bir yüzbaşı.
Altı arkadaş ileri doğru eğildiler.

Pilon, Pekala ne diye oğlunu paşa yapmak istiyordun? Sebebi ne? diye bağırdı.

Çavuş heyecanlanmıştı. Bir babanın ödevi oğlunu iyi yetiştirmektir, dedi. -Manuel'in, ben de olmayan şeylere sahip olmasını istiyordum.

-Hepsi bu kadar mı?>

Şey, karım çok güzeldi ama, puta değildi. İyi bir kadındı. Onu, yüzbaşı kandırdı. Tabii onun parlak apoletleri, sırmalı kemeri, gümüş kılıcı vardı belinde. Böyle bir yüzbaşı benim karımı alırsa, koskoca bir paşa neler yapmaz düşünsenize.

Danny, Pilon, Pablo, Jesus Maria, Korsan ve Koca Joe bu görüşü anlamaya çalışırken ortaya bir sessizlik çöktü. Sonunda ilk konuşan Danny oldu. Yazık? diye söylendi. -Çok az ana baba oğlunu böyle iyi yetiştirmek ister. Baban öyle mesut bir hayatı kaçırdığı için oğlunun ölümünden çok, ona, acıdık.

Ötekiler doğrularcasına başlarını salladılar. Jesus Maria, -Şimdi ne yapacaksın? diye sordu.

-Tekrar Meksiko'ya döneceğim. Ben asker olarak doğmuş bir adamım. Buyruklara uyar, tüfeğimi iyi temizlersem belki bir gün subay bile olurum, kimbilir!

Altı arkadaş hayran hayran delikanlıya bakıyorlardı. Böyle bir adamı tanımış olmakla, övünebilirlerdi.

::::::::::::::::::::::::::::::

11

Koca Joe Portagee'ye göre insan, sevdalanınca olduğu yerde bir şeyler yapmalıydı. İşte bu, onun aşk serüvenlerinden birinin hikayesidir.

Monterey'de müthiş bir yağmur yağıyordu; bütü gün çamların üstünden iri iri damlalar aktı durdu. Yukarı Mahallenin Paisanoları, o gün evden çıkmadılar. Her bacadan çam kütüklerinin maviş maviş dumanı yükseliyor: hava tertemiz, mis gibi kokuyordu.

Öğleden sonra yağmur beşe doğru bir süre için dinince, o zamana kadar sahilde ters çevrilmiş eski bir kayığın altında uyuklayan Koca Joe Portagee, dışarı fırlayıp Danny'nin evine doğru yola düzüldü, acıkmıştı.

Daha Yukarı Mahallenin ilk sokağına gelmişti ki dağılan bulutlar toplanıp yeniden boşanıverdi. Koca Joe dakikasında sudan çıkmışa dönmüştü. Yağmurdan kurtulmak için en yakın eve koştu. Burada Tia Ignacia oturuyordu.

Bu kadın, kırk beş yaşlarında, uzun süre güzelliğini sürdürmüş bir duldu. Genellikle az konuşur, haşin, damarlarında Yukarı Mahallede bile hoş görülmeyecek kadar çok Kızılderili kanı taşırdı.

Joe, içeri girdiği zaman koca bir şişe şarabı yeni açmış, midesi aşkına bir bardak yuvarlamaya hazırlanıyordu. Şişeyi saklama girişimi boşa gitmişti. Koca Joe üstünden, damlayan sularla kapıda dikiliyordu.

Tia İgnacia, -Gir içeri de kurun, dedi. Joe'nun gözleri şarap şişesinde, içeri girdi. O gözlerdeki açlığı gidermek, çenesini açabilmek için en az üç bardak içmesi gerekirdi. Belki işe yarar diye bir iki bardak da kendi içti. Ancak dördüncü bardakta, Koca Joe'da bir hareket başladı.

-Bu Torelli'nin şarabı değil, dedi.

-Hayır, tanıdığım bir İtalyan kadından aldım.

Bir bardak daha doldurdu.

Ortalık kararmaya başlamıştı. Tia İgnacia gaz lambasını yaktı, sobaya birkaç odun daha attı. Bu şişe nasıl olsa bitecekti, bir an önce bitmesi daha iyiydi. Gözleri süzülmeye, Koca Joe'nun biçimsiz yapısını beğenmeye başlamıştı. İçine tatlı bir hararet çökmüştü.

-Zavallı adam, bütün gün yağmur altında çalıştın galiba, diye söylendi. Ceketini çıkar da kurutayım.

Koca Joe, pek seyrek yalan söylerdi. Kafası çabuk işlemezdi. Sahilde bir kayığın altında uyuyordum, diye karşılık verdi.

-Zavallı, baksana sırılsıklam olmuşsun, Kadın gösterdiği bu ilgiye, verdiği şaraba, ısıtmak için yaktığı ateşe bir karşılık, bir minnettarlık bekledi.

Bütün gün bir şey yemediğinden, şarap fena halde etkilemeye başlamıştı. Tia meseleye başka bir yönden yaklaştı: Islak oturmak iyi değildir, dedi.

Üşütüp hasta olacaksın. Dur, ceketini çıkarmana yardım edeyim.

Koca Joe, oturduğu yerde biraz daha yayıldı. Ters ters, Ben rahatım, dokunma, diye söylendi.

İgnacia, kendi bardağını, bir daha doldurdu. Sobada yanan odunun çatırtısı, çatıyı döven yağmur tanelerinin sesiyle karışarak uyumlu bir ses çıkarıyordu. Joe, kendisine gösterilen dostluğa karşılık, kibar davranacak bir harekette bulunmak şöyle dursun; ev sahibesinin varlığından bile habersiz görünüyordu. Koca koca yudumlarla şarabını içiyor, aptal aptal sobayı seyrediyor, sandalyesinde sallanıp duruyordu, o kadar...

Tia İgnacia kızmaya başlamıştı. Bu domuz, diye düşündü. Pis koca hayvan. Bunun yerine eve bir öküz alsaydım daha çok işe yarardı. Kim olsa, hiç değilse ağzını açıp da bir iki çift söz ederdi be!

Koca Joe tekrar bardağını doldurması için uzatmıştı.

Tia İgnacia biraz daha açık konuşmaya başladı: Böyle gecelerde sıcacık bir evde oturmak ne zevktir, diye söylendi. Sobanın sıcaklığını, yağmurun sesini dinlerken, insanın içi, sevgiyle dolar. Sen de kanının kaynadığını duyuyor musun?

-Duymaz olur muyum.

-Belki ışık çok geliyordur. Söndüreyim mi?

-Benim için önemi yok. Gazı ziyan etmek istemiyorsan söndür gitsin.

Şişenin üstünden üfleyip lambayı söndürdü; her şey karanlığın kucağında kayboldu. Sonra gidip sandalyesine çökerek konuğunun harekete geçmesini bekledi. Joe'nun sesi geliyordu. Sobadan yansıyan kırmızı ışık altında eşyaların keskin çizgileri görünüyordu. Odayı, tatlı, ılık bir ısı sarmıştı. Tia bir ara onun, sandalyesinin gıcırtısının kesildiğini işitti; heyecanla nefesini tutup bekledi. Ama beklediği olmadı.

-Bu fırtınada sokakta olduğunu düşün, diye mırıldandı. -bir kayığın altına sığınmış, ıslak kumların üstünde tir tir titriyecektin. Ama şimdi rahat bir koltuğa kurulmuş, seni seven bir kadının yanında mis gibi şarap içiyorsun.

Koca Joe, cevap vermedi. Ses seda çıkmıyordu. Tia bardağındaki şarabı bir yudumda içti. Bu sefer bambaşka bir yönden girişimde bulundu: Arkadaşım Cornelia Ruiz'e, böyle soğukta sokakta kalmış erkekler gelmiş. Onları ısıtıp rahat ettirmiş; konukları da ona çok dostane davranmışlar.

Joe'nun oturduğu taraftan bir ses geldi. Tia, herifin elindeki bardağı düşürdüğünü anlamıştı, ama bir hareket görülmedi. Belki hastadır, diye düşündü kadın. -Ya da bayılmıştır. Ayağa fırlayıp lambayı yaktı, konuğuna döndü.

Koca Joe düzgün, derin nefesler alarak uyuyordu. Ayaklarını ileri doğru uzatmış, ağzı bir karış açık, kolları yanına sarkmıştı. Tia -şaşırmış seyrederken, Joe'nun ağzından köpek hırıltısını andırır bir horultu çıktı. Koca Joe, sıcak, rahat bir odada oldum olası uyuya kaldığını hatırlayamazdı.

Tia İgnacia'nın bütün cinlerinin başına toplanması bir dakika bile sürmedi. Zaten damarlarında bir hayli Kızılderili kanı vardı. Öyle bağırıp çağırmadı. Öfkesinden tir tir titriyerek odun sepetine gidip şöyle hatırı sayılır bir sopa aldı. Sonra yavaş yavaş Koca Joe'ya yaklaştı. İlk darbe omzuna inmiş, oturduğu sandalyeden yere yuvarlanmıştı.

-Domuz! diye bağırdı: -Allahın belası, körolası herif!

Joe, yere yuvarlanmıştı. İkinci değnek kaba etlerine oturdu. Gözleri açılmış, neye uğradığını anlayamadan, aptal aptal, -Ne oluyor be! Sana ne yaptım? diye söyleniyordu.

-Ben sana gösteririm.

Tia sokak kapısını açmış, tekrar konuğunun üstüne hücum etmişti. Koca Joe sürünerek, kapıya doğru atıldı; kollarıyla başını korumaya çalışarak dışarı fırladı.

-Yapmasana be: Ne oluyorsun, ben sana ne yaptım? diye yalvarıyordu.

Hiçbir şeye aldırmadan inen sopa, kendisini bahçe kapısına, ta çamurlu sokağa kadar kovaladı. Karı gerçekten deli gibi olmuştu; insafsızca vura vura Joe'yu izliyordu.

Joe bir ara dönüp kadının kolunu tuttu: -Ne oluyorsun be? dedi. Bütün gücüyle öteki koluna kurtarmaya çalışıyordu.

-Allahın belası, körolası herif... Öküz!

Canı daha fazla dayak istemiyordu, kadını sıkı sıkıya tuttu. Bir süre böylece kaldılar. Koca Joe Portagee'nin, şehveti kabarmıştı. Başını kadının göğsüne gömüp, derin derin soluyarak, Tia'nın hiddeti geçinceye kadar öyle kaldı.

Monterey'de geceleri polisler iyi şeylerin kötülerin eline geçmemesi için motosikletlerle devriye gezerler. O anda da Jake Lake, motoruna binmiş devriyeye çıkmıştı. Canı sıkılıyordu, rahatsız oluyordu. Dümdüz asfalt yollar dururken, Yukarı Mahallenin birer çamur deryası olan sokaklarında dolaşmak, hem de yağmur altında devriye gezmek olur muydu? Çevreye sarı çamurlar sıçrıyor, altındaki motor kesik kesik sesler çıkarıyordu.

Jake Lake birden şaşkınlıkla motosikletini durdurdu:

-Vay canına be. Bu da ne? diye söylendi.

Koca Joe başını kaldırdı: -Sen misin Jake? diye cevap verdi. Nasıl olsa hapishaneye gidiyorsun, bir dakika beni bekler misin?

Polis motoru çevirdi: Yol ortasından kalkın, dedi. Biri geliverir de ezilirsiniz. Motorunu işletti, çevreye çamurlar sıçratarak parlak feneri ile köşeyi dönüp gözden kayboldu. Yağmur, hala Yukarı Mahallenin ağaçlarını, çamurlu yollarını yıkamaya devam ediyordu.

:::::::::::::::::::::::::::::::

12

Korsan, her gün el arabasını sürükleyerek tepeyi tırmanır, eve gelir; arabasını parmaklığa dayar, çeliğin sertliğini yitirmemesi için baltasını toprağa gömerdi. Sonra eve girer, boynunda asılı olan torbadan çıkardığı yirmi beşliğini Danny'ye uzatırdı. Danny, Korsan ve o anda evde kim varsa, gıcırdayan tahtaların üstünde yürüyerek hep birlikte yatak odasına geçerlerdi. Paisanoların gözleri önünde Danny, yastığının altındaki torbayı çıkarır, o günün karını da ötekilerin arasına koyardı. Bu töre uzun süre böylece sürdü gitti.

Bu para torbası, aralarındaki sıkı dostluğun, birbirlerine olan güvenin güçlendiği bir simge durumuna gelmişti. Birikmiş paraları olmasından gurur duyuyorlar; zenginliğin, yaradılışlarını etkileyip, karakterlerini değiştirmediğini görerek gururları bir kat daha artıyordu. Korsan'ın parasına bekçilik etmek hırslarını değil, kendilerine olan güvenlerini güçlendirmişti. İnanılır, güvenilir bir adam olmanın zevki az şey miydi. Altı arkadaşın gözünde bu para, değerini çoktan yitirmişti. Evet, bir zamanlar onunla ne kadar şarap alabileceklerini hayal edip durmuşlardı doğru, ama, bu duygu yasal zorunluklar gibi çoktan unutulup gitmişti.

Bu para, altın bir şamdan için San Francisco'ya adanmıştı ve aziz San Francisco de Assi, kandiline kavuşacaktı. Bir azizi öfkelendirmek, herhalde devlet kanunlarını hiçe saymaktan çok daha korkunç sonuçlar doğurabilirdi.

Bir akşam, başkalarının anlayamayacağı bir biçimde, bir telgraftan da daha hızlı; sahil koruma gemilerinden birinin kayalara oturduğu haberi geldi. Koca Joe Portagee evde yoktu. Ama Danny, Pilon, Pablo, Jesus Maria ve köpekleriyle birlikte Korsan sevinçle sahilin yolunu tuttular. En büyük zevklerinden biri de kıyıda buldukları işe yarar şeyleri toplamaktı. Bunun dünyanın en heyecanlı, eğlenceli şeylerinden biri olduğuna inanırlardı. Biraz geç kaldıkları için, hızlı çalışarak yitirdikleri zamanı kazanmaya çalıştılar. Beş arkadaş, bütün gece uğraşarak, beş kiloluk bir sürü konserve, az ıslanmış peksimetler, iki deri ceket, cankurtaran sandalından kopmuş bir su kovası ve bir makineli tüfekten ibaret koca bir yığın eşya topladılar. Gün doğduğu zaman, her şey toplanmış, bir kenara yığılmıştı.

Bütün bu eşyayı yüklenip şöyle böyle altı mil yürüyerek Yukarı Mahalleye taşımak, çok yorucu bir iş olduğundan, her şeyi, hemen oracıkta on liraya birine devrediverdiler. Korsan, o gün odun kesmeye vakit bulamadığından yirmi beşliği, Danny verdi.

Sonra hep birlikte yorgun argın, ama, mutlu olarak Monterey'i tepeden seyreden evin yolunu tuttular. Eve vardıkları zaman vakit öğleyi geçmişti. Korsan, büyük bir bağlılıkla parasını çıkarıp Danny'ye uzattı. Hep birden öteki odaya geçtiler. Danny elini yastığının altına soktu, fakat eli boş çıktı. Yastığı, yatağı, yorganı bir yana fırlattı, sonra gözleri bir kaplan gözü gibi kan çanağına dönmüş olarak, yavaş yavaş arkadaşlarına döndü. Teker teker gözlerinde dolaştırdı bakışlarını. Hepsi birbirinden şaşkın, hepsinin yüzünden anlatılmaz bir korku ve umutsuzluk akıyordu.

Evet, diye homurdandı. Korsan ağlamaya başlamıştı. Danny arkadaşının omuzlarını tuttu: -Ağlama dostum, dedi. Paranı bulacağız.

Pisanolar, sessizce dışarı çıktılar. Danny bahçeye gidip bir metre boyunda sağlam bir sopa kesti, deneme yollu bir iki defa salladı. Pablo, mutfakta sivri uçlu, paslı bir konserve açacağı buldu. Jesus Maria, bodrumdan bir şiş çıkardı. Korsan telaşlı bakışlarla arkadaşlarını izliyordu. Bir süre sonra herkes içeri girip sessizce bir kenara çöktü.

Korsan eliyle aşağıyı, Monterey'i işaret ederek: O mu? diye sordu. Danny hafifçe başını salladı. Gözleri dumanlanmış, donuk bir hal almıştı. Çenesini ileri doğru uzatmış, bütün vücudu avının üstüne atılmaya hazır bir boğa gibi tir tir titriyordu.

Korsan bahçeye çıkıp gömülü baltasını çıkardı. Uzun süre öylece, oturdular. Kimse ağzını açıp da bir şey söylemiyordu, ama, odada hepsinin iliklerine işleyen bir öfke havası hüküm sürüyordu.

Odadakilerin hali, fitili hızla yanan bir dinamit üstündeki kayaları andırıyordu. İkindi geçti; güneş çam kümelerinin ardına indi. Bütün

Yukarı Mahalle susmuş, bir şeyi bekliyor gibiydi.

Kapının önünde ayak sesleri duyuldu; herkes elindeki silahını biraz daha sıktı. Joe Portagee aylak aylak geldi kapının önünde durdu. Elinde koca bir binlik şarap vardı. Ürkek bakışlarla arkadaşlarını süzdü. Kendisine bakan yoktu.

-Merhaba, diye söylendi.

-Merhaba, dedi Danny. Ayağa kalkmış, tembel tembel geriniyordu. Doğrudan doğruya Joe'ya bakmadan, üstüne yürümeden, öte yana doğru bir iki adım attı. Tam pozisyonuna getirince, ok gibi atılıp dehşetli bir darbe savurdu. Değnek, Joe'nun kafasına inmiş, onu baygın yere sermişti.

Danny düşünceli düşünceli, cebinden çıkardığı iple Portagee'nin ellerini bağladı. Sonra, -Şimdi biraz su! dedi.

Pablo bir kova su getirip Koca Joe'nun başından aşağı boca etti. Baygın yatan herif başını kaldırmış, bana ne oluyor gibilerden, aptal aptal arkadaşlarına bakıyordu. Kimse cevap vermed: Danny, uzaklığı ayarlayıp sopasını kaldırdı, omuzlarına doğru salladı. Hep birlikte Joe'nun başına çökmüş, sistemli bir şekilde çalışmaya koyulmuşlardı. Jesus Maria ayakları aldı. Danny omuzları ile göğüs üzerine çalışıyordu. Loca Joe iniyor, kıvranıp duruyordu. Herkes birden vuruyor, her vuruş yerini buluyordu. Korsan da elinde baltası
olduğu halde başucunda bekliyordu.

Sonunda yerdekinin vücudunda okşanmadık bir yer kalmayınca durdular. Pablo elindeki konserve açacağı ile Koca Joe'nun başına çöktü. Pilon, Portagee'nin ayakkaplarını çıkarmış, elinde sopa bekliyordu.

Koca Joe Portagee, korkudan boğulurcasına: -Kapının önünde gömülü, diye kekeledi. -Allah aşkına bana kıymayın.

Danny ile Pilon dışarı çıktılar. Birkaç dakika sonra döndükleri zaman para torbası ellerindeydi, Danny, -Ne kadarını aldın? diye sordu. Sesi tekdüzeydi.

-Allah inandırsın ki, yalnızca dört tanesini aldım. Çalışır onları da yerine korum!

Danny eğilip, Joe'yu, yüzükoyun çevirdi. Arkadaşları da yardımına gelmişti. Çığlıklar yavaş yavaş hafifliyordu ama, onlar bayıltıncaya kadar dövmekte devam ettiler. Sonra Pilon gömleğini yırtarak, etli sırtını açtı. Konserve açacağı ile kan çıkana dek, sırtına derin yarıklar çizdi. Pablo'nun getirdiği tuzla da yaraları bir güzel ovaladı. Her şey bittikten sonra Danny, baygın arkadaşının üstüne bir yorgan örterek,

-Bundan sonra akıllanır artık, dedi.

Pilon, -Parayı saysak iyi olur, diye bir öneride bulundu. Çoktan beri saymadık. Koca Joe'nun getirdiği şarap şişesini açtılar. Heyecanlarını ve yorgunluklarını gidermek için, birer bardak yuvarladılar.

Sonra yirmi beşlikleri onar onar desteler yaparak paralarını hesapladılar. Danny, -Korsan be! diye bağırdı. -Bin olmuş da yedi tane de fazlası bile var. Vaktin geldi artık. San Francisco'ya adadığın: şamdanı alabileceksin!

Bütün gün Korsan için pek olaylı geçmişti. Köpeklerini alıp bir köşeye çekildi. Başını Fluff'un sırtına dayamış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Köpekleri etrafında dolaşıyor, ayağını, kulaklarını yalayarak, efendilerini avutmaya çalışıyorlardı. Fluff, ötekilerin arasından seçilmenin gururu ile sesini

çıkarmadan hareketsiz duruyordu.

Danny, paraları torbaya doldurup eskisi gibi yatağının altına yerleştirdi.

Koca Joe kendine gelmiş, sırtının acısıyla inlemeye başlamıştı. Önceleri Paisanolar, kötü ruhlu arkadaşlarının bu haline, aldırış bile etmediler. Fakat bir süre sonra o temiz kalpli, insan dostu Jesus Maria dayanamadı, kalkıp, Joe'ya bir bardak şarap uzattı: -Tanrı, en amansız düşmanlarına bile iyilik et der, diye söyleniyordu.

Bu hareketiyle de ceza süresini bitirmiş oluyordu. Hep birlikte, Joe'nun başına toplandılar. Şefkatle tutup Danny'nin yatağına yatırdılar, yaralarını yıkayıp sardılar. Başına soğuk bezler koyup, bardağı boşaldıkça doldurmaya başladılar. Koca Joe, inim inim inliyordu. Ahlak anlayışını düzeltememişler ama, hiç olmazsa arkadaşlarından, Danny'nin evinden bir şey çalmanın başına neler getirebileceğini öğretmişlerdi.

Korsan'ın sinirleri düzelmiş, hıçkırıkları dinmişti. Yavaş yavaş bardağındaki şarabı içerken, Danny'nin, kendi hesabına yaptığı planları, yüzünde tatlı, ılık bir gülümsemeyle kendi yapacağı şeyleri dinliyordu:

-Bu parayı kente bankaya götürürsek bir yerden aldınız, derler. İyisi mi, torbayı götürüp Peder Ramon'a verelim, amacımızı anlatalım. Şamdanı o alır okur, yerine kor. Korsan da gider orada görür.

Belki Peder Ramon, pazar günü ayinde, ondan da söz eder, Korsan gidip onu da dinlemeli.

Pilon, Korsan'ın sırtındaki eski, kirli paçavralara bakarak, Yarın artan para ile kendine yeni şeyler almalısın, dedi. Bunlar her zaman için giyilir. hadi neyse ama, böyle önemli bir günde, o kadar insanın içinde kiliseye giderken olmaz arkadaş. Hem arkadaşlarının şerefini de iki paralık edersin.

Korsan, söz dinleyen uslu bir çocuk gibi başını salladı: Yarın yaparım dediğini! diye söz verdi. Ertesi sabah sözüne uyarak erkenden Monterey'e gitti. Öyle sıkı, öyle çekişe çekişe pazarlık ediyordu ki, görenler onun, iki yıldır çöp aldığını aklına bile getirmezdi. Elinde yeşil renkli bir mendil, üzeri cam boncuklarla süslü geniş bir kemer olduğu halde, eve döndüğü zaman pek kurumluydu. Arkadaşları aldığı şeyleri beğenmişlerdi.

Danny, -İyi ama, sırtına ne giyeceksin? diye sordu. Ayakkabıların delik, parmakların dışarı çıkmış tulumun parça parça; başında şapka desem, o da yok.

Jesus Maria, -Biz giyeceklerimizden ödünç veririz, dedi. Benim bir ceketimle yeleğim, Pilon'un da babadan kalma güzel bir şapkası var. Danny, sen de gömleğini verirsin. Koca Jee'nun da pantolonunu giyer.

Pilon, İyi ama, biz ne giyeceğiz? diye karşı çıktı.

Jesus Mario, Şamdan bizim değil a, diye cevap verdi. -Herhalde Peder Ramon, bizim hakkımızda iyi şeyler söylemeyecek.

O gün öğleden sonra, hazineyi, rahibin evine taşıdılar. Rahip hasta köpeğin hikayesini dinledi, gözlerinde tatlı bir anlam vardı. Korsan, -Sorma Peder, diye devam etti. Küçücük bir köpeğim vardı, gözleri denizden çıkan cam parçaları gibi parlıyor, ağzı kurumuş, inim inim inliyordu. Hastaydı, Peder.

Sonra bir gün, çalışıp San Francisco'ya bir şamdan almayı adadım. Köpeğim iyileşirse alacaktım. Oh!.. İşte mucize oldu: Köpeğim üç defa kuyruğunu salladı. İyileşecekti. Çabucak iyi oldu. Bu, San Francisco'nun sayesinde

oldu, değil mi sayın Peder?

Rahip hafifçe başını salladı: -Evet, dedi. Evet, Tanrı'nın, San Francisco aracılığıyla gerçekleştirdiği bir mucizedir. Senin adına altın bir şamdan alır, yerine korum, hiç merak etme.

Korsan, sevinç içindeydi. Öyle ya, duasına bir mucize ile karşılık verilmesi az şey miydi? Bu haber çevreye yayılsaydı, Korsan'ın Yukarı Mahalledeki durumu, biraz daha yükselirdi. Daha şimdiden arkadaşları, ona karşı daha saygılı davranıyorlardı. Zekasını da eskisi gibi düşünmüyorlar; öyleki onun bu durgun, masum görünüşünde kutsal bir gücün saklı bulunduğuna inanıyorlardı.

Köpekler de peşlerinde olduğu halde, geri dönüp, Danny'nin evine geldiler. Korsan, kendisini altın bir güzellik kasesinde tertemiz olmuş hissediyordu. Vücudunda ufak, içine zevk veren tatlı ürpertiler, ılık bir şeyler dolaşıyordu. Parayı koruduklari için, olaydan paylarına düşen sevabı aldıklarına inanan Paisanolar da hoşnuttu. Pilon, daha ilk girişiminde parayı almayı başaramadığı için, seviniyordu. Allah göstermesin, böyle azizlere adanmış bir parayı çalsalardı ne olurdu? Hepsi, kilisede diz çökmüş, dua ediyorlarmış gibi, saygı ve korku içindeydiler.

Geçen geceki ganimetten kalan on lira, Danny'in cebini yakıyordu. İşte şimdi sırası gelmiş, onu harcayacak en uygun yeri bulmuşlardı. Pilon ile birlikte çarşıya gidip, epeyce yiyecek aldılar. Pablo ile Jesus Maria da -forelli'ye gidip iki testi şarap getirdi. Bir yudumunu bile içmeden, aldıklarını olduğu gibi eve getirmişlerdi.

O gece, sobayı yakıp iki mumun aydınlattığı masanın başında toplandılar. Bu şölen Korsan'ın onuruna veriliyordu. O da kendini büyük bir ağırbaşlılıkla idare ediyordu. Kimi kez, onlarla birlikte o da gülüyordu ama, ne yapsın, daha fazlası elinde değildi.

Adamakıllı yiyip içtikten sonra, arkalarına yaslanıp kalan şarabı temizlemeye hazırlandılar. Korsan'a, -Sevgili dostumuz, diyorlardı. Jesus Maria, -O mucize olduğu zaman, ne duydun? diye sordu. -Sen şamdan adayıp da köpek iyileşmeye başlayınca ne oldu? Hayal meyal de olsa birşey gördün mü?

Korsan, zihnini toplamaya çalıştı: Valla bilmem ki, dedi. -Belki bir şey görmüşümdür ama...

Belki San Francisco'nun kendisini havada güneş gibi parlarken görmüşümdür. Pilon sabırsız bir sesle: -Doğru dürüst hatırlamaya çalış, diye atıldı.

-Evet. Evet, şimdi hatırlamaya başladım. San Francisco bana bakıp gülmüştü, ne iyi bir azizdir o.

İşte o zaman mucizeyi fark ettim. Küçük köpeklerine iyi bak, pis adam, demişti bana.

-Sana öyle mi dedi?

-Öyle dedi. Ben pis adam değil miyim, koskoca evliya bu, yalan söyleyecek değil a.

-Hepsini anımsayabileceğini sanmıyorum, dedi.

Pablo.

-Belki anımsarım, belki anımsamam, bilmem ki.

Kendisine gösterilen bu ilgi ve içindeki sevinç Korsan'ı sarhoş etmişti. Jesus Maria, -Büyük annem de bir gün Hazreti Meryem'i görmüştü, diye anlatmaya başladı. Ölecek kadar hastaydı. Amanın yetişin, Hazreti Meryem'i gördüm, anacığım bana şefaat et, diye bağırdığını kulaklarımla işittim.

Danny, Bazılarına böyle şeyler görmek nasip olur, diye mırıldandı. -Babam pek iyi bir adam değildi ama, o da arasıra azizlerin hayalini görürdü. Bazen kötü şeyler de görürdü ya. O gün içi, iyiyse iyi şeyler, kötüyse kötülüklerini görürmüş... Korsan be, başka azizler de gördün mü?

-Hayır, başkasını görmek istemem, korkarım.

Ziyafet bir hayli uzun sürdü. Altı arkadaş, o gece, yalnız olmadıklarının farkındaydı. Pencereden, duvarlardan, damdan, kapıdan binlerce kutsal ölünün kendilerini seyrettiklerini seziyorlardı.

Pilon, Bu pazar şamdanın yerine konacak, dedi. Sen bizim elbiselerimizi giyeceğine göre, biz gidemeyeceğiz. Peder Ramon'un adını söyleyeceğini sanmam ama, belki şamdan hakkında bir iki söz eder. Söylediklerini iyi dinle, Korsan, gelince bize de anlatırsın. Pilon biraz daha ciddileşti: -Sevgili dostumuz, dedi. -Bu sabah Peder Ramon'un evi köpeklerle dolmuştu. Hadi bugün neyse ama, pazar günü kiliseye giderken onları da peşine takayım deme. Hiç köpekler öyle yerlere götürülür mü, günah olur sonra. Köpekleri burada, evde bırak.

Korsan'ın canı sıkılmıştı: -Ama, onlar da gitmek ister, dedi. -Nasıl bırakayım, nereye bırakayım onları?

Pablo şaşırıp kalmıştı: Şimdiye kadar durumu çok iyi idare ettin. Korsancığım, dedi. Bir hareketinle bütün bu sevabını, yok etmek mi istiyorsun?

-Hiç ister miyim!

-Öyleyse köpeklerini burada bırak, biz bakarız. Onları kiliseye sokmak günahtır.

O gece, her nedense pek dikkatli içiyorlardı. Açık saçık şarkılar bile, en aşağı üç saat sonra başladı. Karıdan kızdan söz açıldığı zaman, gece bir hayli ilerlemişti. Dayak faslına sıra gelince, uykuları gelmiş, hiçbirinin canı dövüş istememişti. O gece onlar için, bütün yaşamları boyunca anımsanacak bir gece olacaktı.

Pazar sabahı, çok yoğun bir hazırlık başladı. Korsan'ı tepeden tırnağa yıkayıp, burnunu, kulaklarını temizlediler. Koca Joe, bacaklarına bir yorgan sarmış, Korsan'ın kendi pantolonunu giymesini izliyordu. Pilon, babasından kalan şapkayı çıkarmıştı. Arkadaşını, boncuklu kemerini ceketinin üstüne takmamaya, arasıra önünü açarak göstermeye razı etti. En çok güçlükle karşılaştıkları şey, ayakkabı sorunu oldu: Korsan'ın ayağına uyan yalnız Koca Joe'nun postallarıydı ama, onunki de Korsan'ınkinden beter eskiydi. Bütün dert, nasırları rahat etsin diye açtığı deliklerden kaynaklanıyordu. Pilon, sonunda biraz soba karası ile, işin içinden çıkmanın yolunu buldu. Korsan'ın ayaklarını iyice boyayınca, ayakkabının derisinden seçilmez olmuştu.

Sonunda her şey hazırlandı. Pilon'un babasının şapkası başında, Danny'nin gömleği sırtında, ayaklarında Koca Joe'nun blucini boynunda koca mendili ve ceketinin arasından görünen boncuklu kemeri ile Korsan hazırdı. Arkadaşlarının onu, merakla süzen gözleri önünde son bir kontrol için yavaş yavaş yürüdü.

-Ayağını sürtme, Korsan.

-Dikkat et, topuklarını vuruyorsun.

-Boynundaki mendille oynamasana.

-Seni bu halde gören, bu herif, ömründe yeni elbise giymemiş der.

Bir ara Korsan, arkadaşlarına döndü. Köpekleri de benimle birlikte gelmesine, izin verirseniz onları kiliseye sokmam dedi.

Fakat Paisanolar, öyle kolay kandırılır cinsten değildi. Danny, -Hayır, diye kesip attı. -Bırak burada kalsınlar daha iyi.

-Ama pek memnun olmayacaklar, canları sıkılacak. Korsan köşedeki köpeklerine dönerek, -Sizin peşimden kiliseye gelmeniz doğru değil, dedi. -Ben gelinceye kadar burada, arkadaşlarımın yanında bekleyin. Sonra dışarı çıkıp, kapıyı kapadı. Bir anda evin içi, çeşitli perdelerden hırlamalar, havlamalarla doluverdi. Korsan, arkadaşlarının düşüncesini çok yerinde bulduğu için, geri dönmedi.

Yolda giderken köpekleri yanında olmadan, kendisini çıplak yürüyormuş sanıyordu. Sanki sezgilerinden birini, yitirmiş gibiydi. Korkuyordu da, üstüne biri saldıracakmış gibi geliyordu. Fakat cesaretini toplayıp yoluna devam etti. Kentin içinden geçip, öte yandaki San Carlos kilisesine vardı.

Henüz ayin başlamadığı için, kapılar açıktı. Elini okunmuş suda ıslatıp, çarmıhın önünde istavroz çıkardıktan sonra, geçip bir sıraya oturdu. Uzun salon oldukça karanlıktı. Ön tarafta, mihrabın önünde mumlar yanıyordu. Yanda İsa ve Meryem tasvirlerinin önünde, buhurdanlıktan günlük tütüyordu. Koca kilisenin içi, mis gibi, kokuyordu.

Bir süre oturup mihraba baktı; bu görünüş, ondan çok uzak, onun kavrayamayacağı kadar fazla mistik, kendi gibi zavallı bir adam için, yanaşılmaz derecede yüksekti. Gözleri tanıdık ruhuna yakın, korkmadan bakabileceği bir şey aradı. İşte orada, San Francisco tasvirinin önünde altın bir şamdan, upuzun mumlu, pırıl pırıl bir altın şamdan yanıyordu.

Korsan, heyecandan boğularak derin bir nefes aldı. Salon dolmuş, kapılar kapanmış, ayin başlamıştı. Buna karşın kendini, şamdana bakmaktan alamıyordu. Ne güzeldi! İnanamıyordu, bu altın şamdanın kendisi, zavallı Korsan tarafından alındığına inanamıyordu. Azizin yüzündeki ifadeyi anlamaya çalıştı: acaba hoşuna gitmiş miydi? Tasvirin arasıra hoşnutlukla gülümsediğinden emindi. Kendisine hoşlandığı bir şey yapılan insanların huzuru akıyordu yüzünden.

Sonunda vaaz başladı: -Kilisemizde bir yenilik, bir güzellik var, diyordu Peder Ramon. -Kilisemizin sadık inananlarından biri San Francisco'ya altın bir şamdan aldı. Sonra hasta köpeğin hikayesini anlattı, sonuçlar çıkardı. Gözleriyle dinleyicilerinkini arıyordu: Gülünecek bir şey değil bu, dedi. Saint Francis hayvanları da sever ve korur. Daha sonra başka hayvan hikayeleri anlatmaya başladı.

Bütün vaaz boyunca Korsan, derin bir şaşkınlık ve saygı içinde dinledi, durdu. Vaazın sonuna doğru, bir ara, birdenbire kapı açılmış, bir hengamedir kopmuştu. Kilisenin içi köpek havlamalarıyla doldu. Fluff, Rudclph, Enrique, Pajarito ve Senor Alec Thompson birbiri üstünden atlayarak içeri dolmuştu. Hep birden kesik kesik sevinç sesleri çıkararak, Korsan'ın üstüne atıldılar.

Rahip konuşmasını kesmiş, bu manzarayı seyrediyordu. Korsan, korku ve

umutsuzlukla çevresine bakındı. Olan olmuş, bütün sevapları elden gitmişti. Peder Ramon da birlikte olmak üzere bütün cemaat gülmeye başlamıştı. Rahip, -Köpeklerini dışarı çıkar, dedi. Ayin bitene kadar dışarıda beklesinler...

Korsan utanarak, elleriyle özür dileyen hareketler yaparak köpeklerini dışarı çıkardı. Onlara, -Bu yaptığınız ayıp değil mi! diye çıkıştı. -Beni kızdırdınız. Köpekler yere çökmüş, sıkılmışlardı. -Ne yaptığınızı bilmiyorum. Arkadaşlarımı ısırıp, pencereyi kırıp peşimden geldiniz. Şimdi burada oturup bekleyin. Ah, kötü köpekler, günahkar köpekler!

Onları öyle süt dökmüş kedi gibi utanmış durumda bırakıp, yeniden içeri girdi. Oradakiler hala gülerek kendisini seyrediyordu. Yerine oturup bir köşeye büzüldü.

Peder Ramon, -Utanmana sebep yok, dedi.

-Köpekleri sevmek, ya da onlarca sevilmek günah değil ki. Baksana, San Francisco bile köpekleri ne kadar seviyor. Sonra azizin, başka mucizelerini anlattı.

Korsan'ın utancı geçmişti. Hafifçe dudakları oynadı: -Tanrım diye mırıldandı. -Bunları köpeklerim de işitebilseydi ne kadar sevinirlerdi. Rahibin konuşması bittiği halde, kulaklarında hala hikayeler vardı. Bilinçdışı bir hareketle kalkıp, topluluğa uyarak ilahiye katıldı. Ama söylenenlerin tek sözcüğünü bile anlamıyordu. Ayin bitince herkesten önce, kapıya fırladı. Dışarı çıkıp köpeklerini buldu.

-Haydi gelin bakalım, dedi. -Size söyleyeceklerim var.

Yukarı çam ormanına doğru koşmaya başladı; köpekleri de ardından geliyordu. Başını dallara sürterek, ayağı çalılara takılarak koşuyordu. Bir ara durup, umutsuz bakışlarla dört bir yanını süzdü.

-Tıpkı oradaki gibi olsun istiyorum, diye söylendi. -Ama rahibin söylediklerini de duyabilseydiniz. Birkaç taşı üstüste yığdı: -Bakın, dedi. -Burada bir tasvir var. Bir değnekle taşların önünü göstererek, -Nah, işte şurada da altın şamdan, ışıl ışıl yanan altın şamdanımız, duruyordu.

Bulundukları yer oldukça loştu. Havada mis gibi çam kokuyordu. Dallor, hafif bir rüzgarla hışırdamaya başlamıştı. Korsan, kesin bir sesle, -Enrique, şuraya otur. Sen Rudoiph, sen de şuraya. Fluff en küçüğünüz olduğu için o da Şuraya otursun. Pajarito, koca budala sen de buraya çök, sesini çıkarma. Senor Alec Thompson, lütfen yere uzanmayın.

Böylece köpekleri, ikisi önde, üçü arkada olmak üzere iki sıra yaptı: -Nasıl olduğunu size anlatacağım, dedi. -Kiliseye girdiğiniz için, bağışlandınız. Peder Ramon günah işlemediğinizi söyledi. Şimdi dikkat edin, size söyleyeceklerim var.

Köpekler, oturdukları yerden kımıldamadan bekliyordu. Senor Alec Thompson, efendisi uyarıncaya kadar kuyruğunu salladı. -Şimdi sırası mı ya, dedi Korsan. -St. Francis aldırış etmez ama, ben söz söylerken öyle şeyden hoşlanmam. Şimdi size San Francisco'yu anlatacağım.

O gün hayal gücü, harekete geçmiş, oldukça iyi işliyordu. Güneş, çam dalları arasında bir yol bulmuş, yere türlü şekiller çiziyordu. Köpekler, gözleri efendilerinin dudaklarında, sabırla bekleşiyordu. Korsan, rahibin söylediği hikayeleri, tefsirleri, her şeyi, teker teker onlara anlattı. Papazın sözlerinin bir tekini bile değiştirmiyordu.

Sözleri bitince köpeklerini süzdü: -Görüyorsunuz ya, bunların hepsini San

Francisco yaptı, dedi. Ağaçların hışırtısı durmuştu. Koca orman durmuş, Tanrısal bir güçle büyülenmiş gibiydi.

Birden Korsan'ın arkasından tiz bir ses geldi. Köpekler kulaklarını dikip baktı. Korsan başını çevirip bakmaya korkuyordu. Aradan bir anlık kısa bir süre geçti.

Sonra köpeklerin kulakları düştü; ağaç dallarındaki hayat yeniden başladı. Korsan o kadar mutluydu ki, bu mutluluk sanki yüreğini acıtıyordu. Gördünüz mü? diye bağırdı. San Francisco muydu? Oh, siz ne iyi köpeklermişsiniz, kutsal hayaller görüyorsunuz.

Bu söz üzerine köpekler çevresine üşüştü, sevinçle havlıyor, kuyruklarını sallıyorlardı.

::::::::::::::::::::::::::::::

13

Senyorina Teresina Cortez, sekiz çocuğu ve yaşlı anası ile birlikte Yukarı Mahallenin güney kıyısındaki büyük yarın yakınında, güzel bir kulübede oturuyordu. Teresina otuz yaşına gelmiş, olgun bir kadının biçimli vücuduna sahipti. Bir önceki kuşaktan kalma, kurumuş, dişleri dökülmüş anası da şöyle böyle elliyi bulmuştu. Bütün mahalle çoktan onun adının Angelica olduğunu unutmuş gitmişti.

Sekiz çocuğun yedisini giydirmek, yedirmek, içirmek, yatırıp kaldırmak, azarlamak hep onun görevi olduğundan, evin her işi bu Vieja'nın elinden geçerdi. Teresina sekizinci ile uğraşır, boş zamanlarında da dokuzuncunun hazırlıklarını yapardı.

Vieja pazar günleri, eprimiş siyah saten elbisesini sırtına geçirir, üzeri kırmızı mumdan yapılmış üzüm taneleriyle süslü büyük hasır şapkasını başına kor, görevini yapmak üzere kiliseye yollanırdı.

Ayda bir kez de günah çıkartmaya giderdi. Teresina'nın evinde, o kargaşa arasında günah işlemeye vakti bile olmayan bu kadının, itiraf ettiği günahları dinlemenin herhalde bir hayli ilginç olması gerekir.

Vieja'nın ne tükenmez gayret sahibi, çelik gibi sağlam sinirleri olduğundan kuşku duymazsınız herhalde. Onun yerinde bir başkası olsa, çoktan çıldırır, ruhu vücudunu bırakıp boşluklarda kaybolup giderdi.

Teresina, aklı erdiği kadar kendi görevini anlamaya çalışırdı. Vücudu çocuk yetiştirmek için kusursuz bir folluk gibiydi. İlk çocuğuna gebe kaldığı zaman daha on dördündeydi. O kadar korkup şaşırmıştı ki, bir gece gizlice parka gidip doğurmuş, çocuğunu bir gazete kağıdına sararak, hemen oracığa bırakıp kaçmıştı. Bu gerçek, kimsenin bilmediği bir sırdır. Ortaya çıkacak olsa, şimdi bile başının belaya girmesi işten değildir.

On altı yaşına basınca Mr. Alfred Cortez ile evlenmiş, adını ve bugünkü kalabalık ailenin ilk çekirdeği olan Alfredo ile Ernie'yi ondan almıştı. Mr. Cortez de adını pek seyrek kullandığından, onun da kendi adını taşımasına karşı çıkmamıştı. Asıl adı -Monterey'e gelmeden önce ve gittikten sonra- Gugglielmo idi. Ernie doğduktan sonra çekip gitmişti. Belki Teresina ile evlenmenin ilerisi için sakin bir hayat getirmeyeceğini ta o zamandan anlamıştı.

Ana olmakta gösterdiği ölçülü düzen Teresina'yı da şaşırtıyordu. Öyleki kimi zaman, karnındaki çocuğun babasının kim olduğunu bile, tahmin edemez: artık bu duruma son vermek gerektiğini düşünürdü.

Difteri yüzünden karantinaya alındığı zaman bile, nasıl olmuşsa olmuş, yine gebe kalmıştı. Her ne ise, sorun, çözemeyeceği kadar karışık bir hal alınca, kendinden daha akıllı ve kavrayışlı olduğuna inandığı Hazreti Meryem'in hoşgörüsüne sığınırdı.

Teresina da sık sık günah çıkarmaya giderdi. Peder Ramon'un baş belalarından biri de oydu. Rahibin önüne diz çöküp elleri ve dudaklarıyla eski günahlarının bağışlanmasını dilerken uzun siyah kirpiklerinin altında ışıldayan gözleri bir yenisinin temellerini hazırlardı.

Biz bunları anlatırken Teresina dokuzuncu çocuğunu doğurdu. Vieja'nın başına bir iş daha çıkmıştı. Alfredo üçüncü sınıfa, Ernie ikinciye geçmiş, Parchito da yeni okula başlamıştı.

Bu sırada Californiya'da okul doktorlarının, sınıf sınıf dolaşarak çocukların ev hayatı ile okul hayatı üzerinde çalışmalar yapıp, olur olmaz sonuçlara varmaları moda olmuştu. Alfredo birinci sınıftayken, çok zayıf olduğu için bir gün müdürün odasına çağırdılar.

Pedagoji okumuş doktor, tatlı bir sesle, Freddy, yemek yer misiniz? diye sordu.
-Tabii, diye cevap verdi Alfredo.

-Peki öyleyse, sabah kahvaltısında ne yediniz?

-Fasulye ekmek.

Doktor müdüre dönüp, gördün mü gibilerden başını salladı. -Öğleyin ne yiyeceksin?

-Öğlenleri eve gitmem ki.

-Öğle yemeği yemez misin?

-Tabii yerim. Ekmeğimin içine biraz fasulye koydum, okula getirdim.

Doktor biraz afallamıştı ama, belli etmedi: -Akşam eve gidince ne yiyeceksin? diye sordu.

Fasulye ekmek.

Psikolojiyi, pedagojiyi, her şeyi unutmuştu Doktor: Yani fasulye ekmekten başka bir şey yemez misiniz? diye söylerdi.

Alfredo bir şey anlamamıştı: -Allah Allah! diye cevap verdi. -Daha ne istersin, be!

Doktor uygun bir günde, bu çetrefil sorunu Teresina'nın evinde, yerinde incelemeye aitti. Bahye kapısından girip, eve doğru yürürken çığlıklar, bağrışmalar, ağlamalarla yer yerinden oynuyordu. Açık mutfak kapısı önünde gelip durdu, içeri baktı. Ve Vieja'nın ocağın üstünde kaynayan tencereden bir kepçe fasulye alıp, tabağa koyduğunu kendi gözleriyle gördü. Bir anda bütün gürültü kesilmiş, bağıran çağıran, dövüş eden çocuklar hep birden masanın başına üşüşmüş, büyük bir iştahla fasulyeyi kaşıklıyorlardı. Vieja bir kenara çöktü, birkaç dakika dinlenebilirdi artık. Biraz sonra sandalyenin, masanın, yatağın altındaki hareket yeniden başlıyordu. Doktorun bilimsel ilgisi ayaklandığı için, tam iki saat oturup, evin her şeyini inceledi. Giderken düşünceli düşünceli başını sallıyordu.

Aynı şaşkınlık duygusu içinde gidip raporunu verdi: -Bildiğim bütün

muayene yollarını uyguladım, diyordu. -Diş, deri, kan vücut yapısı, göz, kulak, kısacası her yerlerini muayene ettim. Efendiler, bu aile doğdukları günden beri yavaş yavaş zehirlenme halindedir. Daha doğrusu içinde bulundukları durum, bilim açısından öyle olmasını gerektiriyor. Ama efendiler, inanın, hayatımda onlardan daha sağlıklı gürbüz çocuklar görmedim! diye bağlıyordu.

Teresina'nın o kadar insanı nasıl doğurduğunu merak edeceksiniz. Fasulyeler toplandıktan sonra geriye bir yığın boş kabuk alır. Yere bir bez serer de bu kuru kabukları rüzgara karşı savuracak olursanız, bir günde 25-30 kilodan fazla fasulye toplayabilirsiniz.

Sonbaharla beraber Vieja, yürüyebilen torunlarını yanına alarak fasulye toplamaya gider. Kimseye zarar vermediği için, tarla sahipleri pek aldırmazlar. Böylece o yıl için, dört beş yüz kilo fasulye toplayamazlarsa işler pek kesat gitmiş demektir.

Kilerde dört beş yüz kilo fasulye toplandı mı, o kış aç kalma tehlikesi yoktur. Şeker, domates, biber, kahve, balık veya et gibi üstün yiyeceklerin de kimi zaman mucize gibi ellerine geçtiği olurdu. Ama bunlar olmuş olmamış, büyük bir önemi yoktu. Fasulye vardı ya, yeterdi. Fasulye midenin koruyucusudur. Fasulye, insanı soğuğa karşı koruyan sıcak bir kürk gibidir.

Senyora Teresina Cortez ailesinin, hayatını tehdit eden, mutluluğunu bozan tek şey fasulye ürününün kıt olmasıydı. Fasulyeler oldu mu, tevekler sökülür, ayıklanırken kolaylık olması için kurumak üzere bir kenara yığılır. Bundan sonra artık yağmur yağmaması için dua edilir. Tarlanın kara toprağına bağrını veren, yeşil yeşil fasulye yığınları toplandı mı, çiftçinin gözü tepede cirit oynayan bulutlara dikilir. Bir yağmur yağacak olursa yığın tersyüz edilir; bir daha yağarsa, bir daha tersyüz edilir. Yağmur üçüncü kez yağacak olursa, çürür; o yılki ürün yok olmuştur.

Fasulyeler kurumaya bırakılınca her yıl Vieja'nın adetiydi; Meryem Ana'ya bir mum dikerdi. Şimdi anlatmakta olduğumuz yıl da fasulyeler serilmiş, mum yakılmıştı. Teresina'nın evinde çuvallar yamanıyor, bir hazırlıktır gidiyordu.

Harman makineleri yağlanmış, hazırlanmıştı. Sıkı bir yağmur yağdı. Hemen tarlalara koşuldu, yığınlar ters çevrildi.

Vieja gidip bir mum daha yaktı. Yeni bir sağanak boşandı. Vieja, yıllardır sandığında sakladığı mumu çıkardı. Tarlalardaki fasulye yığınları, bir daha altüst edildi. Arkasından sıkı bir yağmur daha yağınca, her şey yok olup gitti. O yıl Monterey'de hiç fasulye ürünü alınamadı. Çürüyen tevekler toprağın arasına karıştı.

Senyora Teresina Cortez'in evine büyük bir felaket çökmüş gibiydi. Fiayatlarının bağı kopmuş, başlarının üstündeki çatı yıkılmıştı. Sonsuz gerçek, sonsuz yaşama kaynakları fasulye tükenmişti. Çocuklar, gelecek açlığın korkusuyla ağlaşıyordu. Kimse kendilerine bir şey söylememişti ama, biliyorlardı. Vieja yine kiliseye devam ediyor, ama Bakire'nin karşısında otururken, kısık dudakları arasından.

-Ah aç gözlü, mum delisi, diye mırıldanıyordu. -O kadar mum verdim, yaldızlımı bile senin için yaktım da bize acımadın, merhamet etmedin. Birdenbire bütün kalbiyle Santa Clara'ya dönmüş, ötekinin yaptığı haksızlıkları buna anlatmış, yakınmıştı öyleki, Meryem Ana'nın namusluluğundan bile kuşku duymuş, -Bazen Teresina da hatırlayamaz, demişti Santa Clara'ya.

Jesus Maria Corcoran'ın çok iyi yürekli bir adam olduğunu birkaç kez söylemiştik. Ayrıca içinde yardıma, korunmaya muhtaçların olduğu yerleri, düşkünleri arayıp bulan bir özel duygusu da vardır, demiştik. Kaç kez dinlenmeye, rahata muhtaç genç kadınları sevindirmiş; az mı acılar, dertler dindirmişti. Birkaç aydır Teresina'nın evine uğramamıştı. Eğer acı ile insanlık sevgisi arasında mistik bir bağ yoksa, nasıl oluyor da Jesus Maria, geçen yıldan kalan son avuç fasulyenin ocağın üstünde kaynayan tencereye atıldığı bugün, eski dostunun evine gidiyordu?.

Çocukları uzaklaştırmaya çalışıp, bir süre Teresina'nın mutfağında oturup çene çaldılar. Genç kadın başındaki felaketi anlatırken acı ve yardım isteyen bakışlarla karşısındakini süzüyordu. Çuvalı tersine çevirip de tek bir fasulye tanesi kalmadığını gösterince hayret, şaşkınlık ve merhametle içi kabardı.

Neredeyse açlıktan ölecek, bir deri bir kemik kalmış çocukları gösterince, anlayışlı bir yüzle başını salladı.

Sonra Vieja, Meryem Ana'nın, kendisine ettiği oyunu anlatınca yüzünü ekşitti. Buna memnun olmamıştı:

-Ne biliyorsun, kocakarı, diye söylendi. -Belki Ana'mızın, daha başka önemli işleri vardı.

-İyi ama, tam dört tane mum yaktım.

Jesus Maria sertçe, -Senin dört mumunun ne değeri olur, diye cevap verdi. -Ben içinde yüzlerce mum yanan ne kiliseler gördüm ki... O, öyle mum düşkünü değildir.

Ama içine Teresina'nın derdi düşmüştü. O akşam evde, olup bitenleri arkadaşlarına da anlattı. Temiz kalbinden gelen inandırma gücüyle, o kulübedeki çocukların, bütün kış fasulyesiz nasıl yaşayacağını güçlü kelimeler kullanarak bütün açıklığı ile ortaya serdi. Sözlerini bitirdiği zaman, arkadaşlarının yüreği de kendisininki gibi yanmaya başlamıştı. Hep birden toplandılar. Gözleri bulutlanmıştı.

-Bu çocukları açlıktan öldürmeyeceğiz diye andiçtiler: -Buna söz veriyoruz.

Pilon, -Baksana, biz bolluk içinde yaşıyoruz, dedi.

Danny de -Onlara yardım edebiliriz, diye atıldı. Eve ihtiyaçları olursa buraya gelsinler, işte ev.

Pablo heyecanla, -Yarın işe başlarız, dedi. Artık tembellik yok. Çalışmak gerek.
Yapılacak o kadar çok iş var ki.

Jesus Maria, çetesinin başarısını gören bir önder mutluluğu duyuyordu. Pek boşa konuşmamışlardı. Balık avladılar, bahçelerden sebze arakladılar. Yine zevkli bir hayata başlamışlardı. Soygunlar, hırsızlıklar birbirini izlemeye başladı. Bundan da eğlendirici bir şey olur muydu?

Korsan, odun fiyatını otuza çıkarmış, her sabah uğradığı lokantaların

sayısını çoğaltmıştı. Koca Joe, kaç defa Madam Palochico'nun keçisini çaldıysa da, hayvanı her seferinde elinden kaçırdı.

Teresina'nın evine yağmur gibi yiyecek yağıyordu. Kapının önüne kutu kutu sardalyeler yığılmış, mahalleyi kokmuş balık kokusu sarmıştı. Buna karşın altı arkadaş, ellerine geçeni taşımaya devam ediyorlardı.

O sırada Monterey polis dairesindeki suç defterini görseydiniz, kentin birdenbire bir suç dalgasına tutulduğunu sanırdınız. Polis otomobilleri sokaklarda mekik dokumaya başlamıştı. Şurada bir tavuk çalınıyor, orada koskoca bir kabak tarlası haraca kesiliyor, konserve fabrikalarından teneke teneke mallar yok oluyordu.

Teresina'nın evi gittikçe doluyordu. Mutfakta yığın yığın eşya birikmişti. Arka balkon sebze ile dolmuştu. Yukarı Mahalleye de ardiyelerdekini andırır bir koku yayılmıştı. Altı arkadaş ellerine geçeni bu eve taşıyor, kafa kafaya verip yeni planlar hazırlıyordu.

Önceleri Teresina bu kadar bol yiyecek karşısında deliler gibi sevinmiş, yapılan övgülerle başı dönmüştü. Bir hafta kadar sonra, görüşünü değiştirdi. Yeni doğan çocuk ishal olmuş. Ernie'nin midesi bozulmuş, Alfredo'nun yüzü kıpkırmızı sivilceler dökmüştü. Çocuklar durmadan ağlıyorlardı. Teresina dostlarına söylemek zorunda olduğu şeyler için utanıyordu. Cesaretini toplaması birkaç gün sürdü; bu süre içinde iki küfe kereviz, beş on tane iyi cins kavun gelmişti. Sonunda ağzını açmaya karar verdi. Komşuları da kaş altından bakmaya başlşamışlardı.

Danny ile arkadaşlarını mutfağa topladı ve onları incitmemeye çalışarak sorunu ortaya koydu: -Yeşil sebze çocuklara iyi gelmez, diye açıkladı. Süt çocuğunun midesini bozar. Sonra yüzleri sivilce içindeki hırçın çocukları gösterdi: Bakın hepsi hasta, alıştıkları besini alamıyorlar. Pilon, Alıştıkları besin ne? diye sordu.

-Fasulye insanın güvenerek yiyeceği, hiçbir zararı olmayan tek besin fasulyedir.

Altı arkadaş ağızlarını açmadan dışarı çıktı. Kendi kendilerini aldatmamaya çalışıyorlardı ama, ilk günlerdeki gibi isteyerek çalışamadıklarının farkındaydılar.

Danny'nin evinde bir konferans toplandı. Ne konuştukları her yerde söylenmez, çünkü önemli sonuçlar doğurabilir.
Gece yarısından epey sonra, adını veremeyeceğimiz dört kara gölge kentin yolunu tuttu. Dört gölge, Batı Satış Deposunun ardiyesine yanaştı. Sonradan bekçinin anlattığına göre, bir ses işitilmiş, çevreyi kolaçan etmiş ama, kimseler yokmuş. Bu işin nasıl vapıldığını, kiliti kırıp kapıyı zorlayarak nasıl içeri girdiklerini bir türlü aklı almıyordu bekçinin. Yalnız dört kişi, onun, derin bir uykuda olduğunu biliyordu ama, onlar da kimseye söylemezdi.

Bir süre sonra dört gölge, ağır yüklerin altında iki büklüm olmuş, depodan dışarı çıkıyordu. Sabah üçe doğru Teresina kapının çalınması ile uyandı: -Kim o? diye seslendi.

Karşılık veren olmadı. Kapının önünde yük indirilmesine benzer bir ses duymuştu. Kalkıp mumu yakarak, çıplak ayakla mutfağa gitti. Orada duvara dayalı tam dör tane yüzer kiloluk fasulye çuvalı duruyordu.

Teresina koşup Vieja'yı uyandırdı: -Mucize! diye bağırdı. -Gel de mutfaktakileri gör.

İhtiyar kadın çuvalları yoklayıp da ağzına kadar fasulye dolu olduğunu görünce, -Ben ne sefil, günahkar kadınım, diye inledi. -Ah, merhametti anamız, benim gibi bir zavallıya acı, onun kusuruna kalma ömrüm oldukça her ay, bir mum yakacağım senin için.

Danny'nin evinde dört arkadaş, yorganlarına sarınmış, keyifli keyifli yatıyorlardı. İyi niyetten daha huzur verici bir şey var mıdır? İşlerini bitirdikleri
için, ertesi gün öğleye kadar uyudular.

Ve Teresina, kendi deneyimleriyle elde ettiği yöntemlerle yeniden gebe kaldığını anladı. Ocağın üstünde kaynayan tencereden aldığı fasulyeyi tabağa boşaltırken, karnındaki çocuğun babasının, Danny ve arkadaşlarından hangisi olduğunu düşünüyordu.

:::::::::::::::::::::::::::::::

14

Yukarı Mahallenin Paisanoları arasında, saate benzer bir araç kullanılmazdı. Bazen beklenmedik bir rastlantıyla, içlerinden birinin eline bir saat geçtiği olurdu ama, onu gerçekten işe yarayacak başka bir eşya ile değiştirmek için saklardı. Saat, Danny'nin evinde de değiştokuşta iyi iş çıkaran bir matah sayılırdı. Evde büyük bir güneş saati vardı. Onu Torelli'ye yutturmak olanağı bulamadıklarından bir kenarda duruyor, arasıra bakıp eğleniyorlardı.

Yazın, saatin kolu yediyi gösterdi mi- tam kalkma zamanı idi. Ama kışın aynı zaman, bütün anlam ve değerini yitiriveriyordu. Güneşten daha iyisi var mıydı? Yaz, kış çam dallarının üstünü aydınlatıp, ortaya çıktı mı, yataktan kalkma zamanı gelmiş sayılır. O zaman insan ne üşür, ne titrer, ne de aç açına sersem sersem bocalar.

Korsan'la köpekleri oturma odasının en güvenilir, en sıcak köşesinde uyuyorlardı. Pilon, Pablo, Jesus Maria, Danny ve Joe Portagee yatak odasında yatarlardı. Bütün eliaçıklığına, iyi yürekliliğine, mertliğine karşın Danny, yatağına kimseyi yanaştırmıyordu. Koca Joe bir iki kez denemişti ama, yediği dayaklarla bu işin şakaya gelmediğini öğrenmişti.

Herkes eline ne geçerse yere serer; kıvrılıp uyurdu. Pablo'nun birbirine dikili üç koyun postu vardı. Jesus Maria, iki eski ceket bulmuş, ayaklarını birinin kollarına sokar, kollarını da birininkine, öyle yatardı.

Pilon büyük bir kilime sarınırdı. Koca Joe da genellikle bir şey bulamaz, köpek gibi bir kenara kıvrılarak üstündekilerle uyurdu. Joe'nun eli mal tutmadığı halde, eline geçen her şeyi de ne yapıp yapıp bir
bardak şarapla değiştokuş etmek bakımından apayrı bir yeteneği vardı. Böylece, zaman zaman aralarında hır çıkmasına karşın pek rahat yaşıyorlardı. Soğuk bir gece Koca Joe, ayaklarını ısıtmak için Korsan'ın köpeklerinden birini almak istemişti ama yüreğine çöken dişlerin acısıyla bu işin de yaş olduğunu anlamıştı.

Pencerelerde perde namına bir şey yoktu ama, cömert tabiat camları örümcek ağları, yağmur izleri ve tozla öylesine örtmüş ki! Bir gün Danny, -Şu camları sabunlu bezle bir silsek, diye ortaya çıktı.

Pilon'un keskin zekası işi ele alıp, en kolay yoldan çözüvermişti. Böyle basit şeyler için uzun boylu kafa yormak gereksizdi. -O zaman içeri fazla ışık girer, dedi. -Oda aydınlık olursa dışarı çıkmak gelmez içimizden. Sonra ihtiyacımız olan temiz havadan yoksun kalırız. Hem o zaman geceleri odanın havası zehirlenir. Aydınlığın ne gereği var.

Danny, bir daha bu işi, üstelemedi. Öyle ya, şöyle bir kafa işleterek bu kadar güçlü kanıtlar bulan adam, o acı mantığını işletirse neler yapmazdı. Dolayısıyla, pencereler olduğu gibi kaldı ve zamanla sinekleri birbiri ardından yutup ağını her gün biraz daha sıklaştıran örümceğin çalışması ve birbiri üstüne yığılan tozların oluşturduğu perdeyle odayı, gündüz bile rahat rahat uyunabilecek tatlı bir loşluk sardı.

Rahat bir uykudan sonra, güneş pencereye vurup da içeri giremeden odayı gümüşsü bir aydınlığa boğdu mu, hepsi birden gözlerini açar, ayaklarını ararlar; bilirler ki güneş pencereye vurdu mu, çardak altı sıpsıcaktır. Öyle birdenbire uyanıp yataktan fırlayarak nazik bedenlerini incitemezlerdi. Hayır, yavaş yavaş, su tası içinde kabaran sabun köpüğü gibi, ağır ağır kalkarlar; yarı uyur yarı uyanık bir mahmurluk içindedirler. Ateş yakıp biraz çay kaynatıp içerler, sonra ön taraftaki çardağın altına uzanırlar. Başlarının üstünde karasinekler, helezonlar çizerek inip kalkar.

Çevrelerindeki hayat biçimlenmeye, dünkü, bugünkü ve yarınki monoton şeklini almaya başlamıştır. Yavaş yavaş tartışmalar, görüşmeler yenilenir. Öğle üzeri aralarındaki konuşma entelektüel bir alana dökülmüştür. Damlar kaldırılır, pencerelerden gözetlenen olaylar, başlarından geçen, görüp işittikleri olaylar, anlatılır. İlk önce, olaysız geçirdiği gün seyrek olduğu için Cornelia Ruiz'den söze başlanır. Hem bu hafifmeşrep kadının serüvenleri sonuçta, ahlaksal bir ders çıkaramadıkları türden tuhaf, ilginç şeylerdi.

Güneş, çam ağaçlarının arasında ışıldamaya başlamıştı. Toprak kuru ve hoş kokuyordu. Güller bütün mahalleyi mis gibi bir kokuya boğmuştu. Bu an, Danny'nin arkadaşları için günün en iyi zamanıydı. Var olmak için, yaşamak için çabalamalarının en zayıf olduğu bu andı. Oturdukları yerde arkadaşlarının yaptıklarını ortaya döker, ahlak kurallarına göre değil de ilgi bakımından, onların eleştirisini yaparlardı. Birbirlerine anlatacakları en güzel şeyleri bu zamana, saklarlardı. Kanatları süslü kelebekler gelir, çiçeklerin üstünde sekerek emecek bal ararlardı.

Danny, -Albert Rasmussen'i gördüm, dedi. -Cornelia'nın evinden çıkıyordu. Şu karının başı da dertten kurtulamıyor, her gün bir yenisi çıkıyor.

-Onun hayatı öyle, dedi Pablo.

-Ayıplıyor gibi olmasın ya. Cornelia da ne malın gözü karıdır ha!

Ömründe sevişmekten ve dövüşmekten başka yaptığı bir şey yok.

Pilon, -Pekala, dedi. -Ne istiyorsun yani?

Jesus Maria acımaklı bir sesle, -Rahat yüzü gördüğü yok, zavallının, diye söze karıştı.

Pilon, -Rahatlık istediği yok ki, diye karşılık verdi. -Cornelia'yı rahat ettirirsen ölür karı be. Dövüşmek ve sevişmek! İyi söyledin be Pablo. Sevişmek, dövüşmek, biraz da içmek... İşte o zaman hiç yaşlanmazsın. Ee, Cornelia'ya ne olmuş dün?

Danny bir zafer böbürlenmesiyle arkadaşına baktı. Pilon'un mahallede olup biteni bilmemesi, haberi olmaması pek tuhaftı. Şimdi Danny, arkadaşının bakışından, konuşmasından anladığına göre. Pilon'un bu işten haberi yoktu.

-Cornelia'yı hepiniz bilirsiniz, diye başladı. -Kimi erkekler Cornelia'ya tavuk, tavşan ya da kabak gibi armağanlar götürürler, yani ufak tefek şeyler. Bunlar onun da hoşuna gider. İşte dün Emmilio Murietta, Cornelia'ya şu

kadarcık ufacık bir domuz yavrusu götürmüş. Herif yolda bulmuşmuş. Anası peşinden kovalamış ama, Emmilio kaçıp Cornelia'ya sığınmış.

-Bilirsiniz, herifin çenesi kuvvetlidir. Cornelia'ya, bir domuz sahibi olmaktan daha iyi şey yoktur, demiş. Ne verirsen ver. Kucağına alır, seversin; hoşuna gider, diye karıyı razı etmiş. Ama bir süre sonra büyür, gerçek huyunu ortaya koyar. Huysuzlanmaya, arsızlık etmeye başlar, artık sevilecek hali kalmaz. O zaman sen de keser, afiyetle yersin demiş.

Arkadaşları, doğrularcasına başlarını salladılar. Pilon, Ne olursa olsun, şu Emmilio aptal adam değildir, dedi. Bak, bir domuzla kaç iş birden yaptırıyor: Muhabbet, aşk, intikam ve yiyecek. Bir gün şu Emmilio'yu bir kenara çekip konuşmam gerek.

Ama arkadaşları Pilon'un bu sağlam düşünüyü kıskandığını fark etmişlerdi.
-Anlat bakalım, şu domuza ne olmuş? diye karşılık verdi Pablo.

-Şey, Cornelia domuzu alıp Emmilio'ya karşı iyi davranmış. Zamanı gelip kesince bir parçasını da herife söz vermiş. Sonra Emmilio gitmiş. Cornelia, domuza sobanın yanında bir kutu hazırlamış. Mahalledeki öteki kadınlar domuz yavrusunu görüp okşamaya gelmişler. Bir ara Yosma Ramirez, domuzun kuyruğuna basmış, hayvan ciyak ciyak bağırmaya başlamış. O sırada kapı açılıp yavrusunu kaybeden ana domuz içeri girmez mi! Odada ne var ne yok birbirine karışmış, masalar, sandalyeler kırılmış. Dişi domuz bizim Yosma'yı ısırmış, Cornelia'nın eteklerini parçalamış. Ve sonunda, yavrusunu peşine takıp gitmiş. Şimdi Cornelia pek kırgınmış. Emmilio'yu görürsem ona gösteririm, diyormuş.

-Gördün mü, dedi Pablo. -Hayat senin keyfine göre akmaz ki. Evdeki pazar çarşıya uyar mı? Deveci Bob Smoke de öyle öldürülmüştü ya.
Yüzler Pablo'ya çevrildi.

Pablo, -Bob Smoke'u bilirsiniz yahu, diye anlatmaya başladı. Uzun bacakları, incecik vücudu ile yaman bir biniciyi andırırdı ama, doğru dürüst atın üstünde bile duramazdı. Bir yere gidecek olsa herif hep tozda kalırdı. İşte bu Bob, herkesin kendisine hayran olmasını isterdi. Bir resmigeçit oldu mu, bayrağı o taşır, kavgada hakemlik eder. Alkışlanacak bir seyir olsa yaşa diye ilk bağıran yine o olur.

Evet, büyük adam, herkesin saydığı, hayran olduğu bir adam olmak isterdi. Bilinmez, belki herkesin kendisini sevmesini de isterdi, kimbilir! Zavallı bahtsız, doğuştan gülünecek haldeydi.

Acıyanlar da vardı ama, herkes güler, alay ederdi onunla. Bu kahkahalar zavallının yüreğine işlerdi. Belki onun bayrak taşıdığı töreni hatırlarsınız: Deveci beyaz bir atın üstüne dimdik oturmuştu. Hakemlerin oturduğu yerin sağında duruyordu, altındaki koca at, sıcaktan bayılıvermesin mi... Bob, elindeki bayrakla beraber tepesi üstü yere saplanıverdi.

Zaten her işi böyledir, ne zaman ciddi bir işe girişse, büyüklük taslamaya kalksa muhakkak başına, herkesi kendine güldürecek, alay ettirecek bir iş gelir. Hani bir gün köpekleri toplamaya memur edilmişti de herkes seyrine gitmişti. Kapıyı açar açmaz, köpeklerin hepsi kaçıp gitmişti. Millet, Deveciyi matrağa aldı. Bu olay Bob'a çok dokunmuştu, gidip kendimi öldüreyim, o zaman belki bana acıyan bulunur da gülmezler, diye düşündü. Sonra aklına geldi: İyi ama, ben ölürsem, benim için üzülenleri göremem ki, diye söylendi. Bunun üzerine şöyle bir plan kurdu: Birisi odama girinceye dek beklerim, o zaman tabancayı şakağıma dayarım. Arkadaşım beni kandırıp intihar

etmekten vazgeçirmeye çalışır. Millet de beni üzmek için alay etmez olur. Bu planı pek beğenmişti.

Evinin yolunu tuttu. Her gördüğü, gülüyor, köpekleri tutabildin mi, diye alay ediyordu. Evine vardığı zaman canı pek sıkılıyordu. Tabancasını çıkarıp, kurşunları yerleştirdi; bir kenara oturup birinin gelmesini beklemeye koyuldu.

Planını bir kez daha aklından geçirdi. Arkadaşı içeri girince, ne yapıyorsun yahu, diye bağıracaktı. O da herkesin kendisiyle alay ettiği için, artık yaşamak istemediğini, söyleyecekti. Ama kaç sefer denediği halde kimse gelmiyordu. Ertesi günü de bekledi ama, yine gelen olmadı. Akşama doğru uzaktan Charlie Meeler'i görünce, Bob, tabancayı şakağına dayadı ve niyetinin gerçek olduğunu göstermek için horozunu da çekti. Charlie gelip beni caydırmaya çalışacak, diye düşündü.

Charlie kapıyı açıp içeri girdi. Devecinin elindeki tabancayı görünce bağıracağı yerde, herifin kolunu çekip, ateş ettirdi. Kurşun, Devecinin burnunu da birlikte götürmüştü. Millet işi öğrenince, üzüleceği yerde, daha beter alay etmeye başladı. Hatta gazeteye bile yazdılar, gülmeyen kalmadı bu işe...

Bob'un, ucunu kurşun yemiş burnunu hepiniz gördünüz. Millet ne gülmüştü ama. Hepimiz, öyle güldük, öyle güldük ki, kasıklarımız ağrımaya başlamıştı. Ondan sonra her törende bayrağı Deveciye taşıtmaya başladılar, bir de sağlam köpek tasması verdiler. Ne de olsa mutlu olamadı zavallı, burnu öyle olduktan sonra. Pablo sustu. Yerde bulduğu değneği hafif hafif bacaklarına vuruyordu. Danny, Onun burnunun nasıl olduğunu hatırlarım, dedi. -Pek kötü değildi hani. Korsan gelince daha iyisini anlatır ya, bazen köpeklerini Devecinin arabasına doldururdu, herkes Bob'un yakaladığını sanırdı onları.

Jesus Maria başını duvara dayamış, düşünceli duruyordu: -Alay edilmek, dövülmekten de beterdir, diye söylendi. Yaşlı Tomas, Beleşçi yok mu; herifle, mezara tıkılıncaya kadar eğlendiler. Sonra alay ettiklerine pişman oldular ya... Bir süre sustu, sonra, -Başka bir matraklık hikayesi daha vardır. Deveci Bob'unki eğlencelidir ama, gülmeye kalktığın zaman, bu alayda insanın içini ezen bir şey vardır. Geçen yıl kendini asan Mr. Ravanno'nun serüvenini iyi biliyorum. Bu da biraz matrakçadır ama, insan yine da pek gülemiyor.

Pilon, -O işin birazını duydum ama, aslını bilemiyorum, dedi. -Durun anlatıvereyim, bakalım gülebilir misiniz? Ben daha çocukken, Petey Ravanno ile oyun oynardık. Ateş gibi, civa gibi bir oğlandı ama, başından da dert eksik olmazdı. İki oğlan, dört kızkardeşi, bir de babaları hep birlikte otururlardı. O koca aile şimdi darmadağın oldu ya, o da ayrı bir sorun. Oğlan kardeşlerinden biri San Ouentin'dedir. Öteki bir bahçeden koyun çalarken, Japon bir bahçıvan tarafından vurulmuştu. Kızlara gelince, bilirsiniz karı kısmını; her biri bir yana dağıldı. Susy, aşağı Salinas'ta Koca Jenny'nin evinde çalışır.

Kaba saba Petey ile moruk kaldı evde. Petey büyüdü ama, başı da beladan kurtulamadı. Bir ara ıslahevine koydular, geri geldi. Her haftasonu kafayı çeker, pazartesiye kadar delikte yatardı. Babası, hoşsohbet, efendice

bir odamdı. O da oğlu ile beraber sarhoş olur, hapse de beraber girerlerdi. Petey yanında olmadı mı, moruğun canı sıkılırdı.
Severdi oğlanı. Oğlan ne yaparsa, o, altmışlık moruk da aynını yapmaya kalkardı.

Bilmem Graçia Montez'i hatırlar mısınız? diye sürdürdü, Jesus Maria. -Pek sağlam bir pabuç değildi. İlk çocuğunu daha on iki yaşındayken doğurmuştu. Güzel, çevik, sivri dilli bir kızdı. Erkeklerden: kaçar gibi göründüğü, pek nazlandığı için millet peşine düşerdi. Bazen yakalarlardı ama, kimse kolay kolay yanına sokulamazdı. Sanki size vermek istemediği değerli bir şeyi varmış gibi davranır, gözleriyle isteseydim sana, bildiğin kadınlardan başka türlü davranırdım der gibiydi. Bunu çok iyi bilirim, çünkü ben de onun peşinden az koşmadım. Petey de onun sevdalılarındandı ama, herif hepimizden başkaydı. Jesus Maria, bu noktanın önemini belirtmek istercesine teker teker arkadaşlarının gözünün içine baktı. Sonra yine anlatmaya başladı:

-Petey, Gracia'yı, öylesine istiyor, arzuluyordu ki; sarardı, soldu, zayıfladı, gözlerinin çevresinde halka halka siyahlar belirdi. Ne yiyor, ne içiyordu, ölü gibi dolaşıyordu. Moruk gidip Gracia ile konuştu. Oğlanın halini anlattı. Petey'in dediğini yapmazsan ölecek, dedi. Ama karı, yalnız gülüyordu. Dedim ya, sağlam pabuç değildi. O sırada odaya kızkardeşi Tonia girdi. Tonia daha on dört yaşındaydı. Moruk kızı görür görmez eli ayağı kesildi. Tonia da kızkardeşi gibiydi, o da erkeklerden bir şey saklar gibi dolaşırdı. Moruk kendisini tutamadı, gel yavrum gel bana, diye kıza sulandı. Ama Tonia küçük çocuk değildi. Biliyordu. Frkırdayarak kaçtı gitti.

Oğlanın babası kalkıp eve döndü. Petey de babasına bir hal olduğunu anlamıştı. Ne oldu baba diye sordu. Bir şeyim yok dedi babası. Seni düşünüyorum, bu kızı alamazsa da yine iyileşir mi acep diyorum.

Bütün Ravannoların kanı fıkır fıkır kaynar! Ondan sonra ne oldu dersiniz? Petey, Chin Kee için sardalye ayıklamaya başladı. Kazandığı para ile Gracia'ya armağanlar alıyordu. Şişe şişe şarap taşıdı, sevgilisinin renkli fotoğraflarını çektirdi. Kız verilenleri aldıktan sonra, fıkırdayarak kaçıp gidiyordu. Görseniz nasıl gülerdi; insanın, boğazına sarılıp öpe öpe boğası gelirdi. Şeytan, koş yakala; sok bıçağı karnına, nesi var nesi yok, dök dışarı, derdi. Nasıl olduğunu çok iyi bilirim, az mı peşinden koşturdu beni de kaltak. Hem Petey de anlatmıştı bana. Karının bu hali Petey'i deli ediyordu. Uyku bile uyuyamaz olmuştu. Bir gün bana, Gracia'yı kilisede evlenmeye razı edebilsem, günahtan korkar bir daha kaçamaz, diye dert yanmıştı. Bunu, kıza da söylemiş. O da insanı deli edercesine gülmeye alay etmeye başlamış.

Petey deli gibi olmuştu. Eve gidip tavan direğine bir ip atar, altına bir sandalye koyup, üstüne çıkar; ipi boğazına geçirir, altındaki sandalyeye bir tekme vurup deviriverir. İşte tam o sırada Petey'in babası içeri girer. İpi kesip doktora haber gönderir. Petey kurtulur ama, tam dört gün konuşamaz.

Jesus Maria bir süre sustu. Arkadaşlarının anlattıkları ile candan ilgilenmesi gururunu okşamıştı: -İşte böyle, dedi.

Pilon heyecanla; -İyi ama Gracia, Petey'le evlendi, diye bağırdı. Bilirim onu, iyi bir kadındır. Hiçbir ayini kaçırmaz, her ay günah çıkartmaya gider.

-Evet, şimdi öyle oldu, diye doğruladı Jesus Maria: Moruk pek kızmıştı. Soluğu Gracia'nın evinde aldı. Bak, oğlum senin yüzünden kendine kıyıyor, diye bağırdı. Bir tavuk gibi boğazlıyordu kendisini.

Gracia hem korkmuş, hem de sevinmişti. Çünkü hangi kadın bir erkeği bu kadar etkileyip onu, kendini öldürmeye kadar götürmüştür? Hemen Petey'in

yanına koşup, iyileşinceye kadar başucunda bekledi. Sonra da evlendiler. Her sey Petey'in istediği gibi olmuştu. Kilisede Gracia'ya, kocana sadık bir karı ol, demişlerdi, o da öyle oldu. Artık kimseyi baştan çıkarmaya kalkmıyor, öyle fıkır fıkır gülmüyor. Petey de sardalye işinde çalışıyordu, gittikçe işinin ustası oldu. Şimdi Chin Kee onu ustabaşı yapmış. Görüyorsunuz ya, dedi Jesus Maria, ne güzel bir hikayedir bu. Böyleleri bir papaz ağzına yakışacak türdendir, kilisede bile söylenir.

Pilon, -Haklısın, dedi, bu hikayeden alınacak çok ders var.

Hep birden doğrularcasına başlarını salladılar. Bir anlamı olan, sonu bir ders veren hikayeleri pek severlerdi.

Danny, -Ben Texas'ta onun gibi birine rastlamıştım ama, o, hiç değişmedi, dedi.

Pablo, -Dur bakalım be, diye sözünü kesti. Bu hikayenin arkası var, Jesus Maria onu da anlatsın.

-Evet, arkası var ama o pek iyi değildir. Petey'in moruk altmışını geçmişti. Petey ile karısı başka bir eve taşındılar. Viejo'nun, hep oğlu ile yaşamaya alıştığından, canı sıkılıyordu. Vaktini nasıl geçireceğini bilemiyordu. Bir gün bir kenara çökmüş, pis pis düşünüyordu ki, Tonia'yı gördü. Kız o sıralarda on beşine basmıştı, ablasından daha güzeldi, daha civelek olmuştu, kafir. Peşinde taburla asker dolaşır, bir kenarda sıkıştırabilmek için içleri giderdi.

Petey'e ne olduysa, moruğa da oldu. İçinde kabaran istekler herifi hasta etti. Ne yiyor, ne içiyor, ne de gözüne bir damla uyku giriyordu. Yanakları içine çökmüş, gözleri esrarkeşlerinki gibi baygın olmuştu. Tonia'ya şekerlemeler, armağanlar taşıyordu.

Kız verilenlerin hepsini alıyordu ama, tıpkı ablası gibi fıkırdayarak kaçıp gidiyordu. Moruk yalvarıyor, yakarıyor, ben senin dostunum, benden zarar gelmez, diye kızı kandırmaya çalışıyordu ama, boşuna.

Herif olup bitenleri gidip oğluna anlattı, oğlu da alay etti kendisiyle. Hay koca sersem, dedi. Karıya doymadın mı daha, sübyanların peşini bırak bari. Ama ona, hiçbir şey, kar etmiyordu. Herif, özlemden deliye dönmüştü. O, Ravannoların kanı, ateşlidir. Bir gün yolun kenarındaki çalılar arasına saklanıp kızın geçmesini beklemeye başladı. Heyecandan yüreği çatlayacaktı neredeyse...

Kıza armağanlar alabilmesi için para gerekiyordu. Gitti işe yazıldı. Çiçek suluyor, bahçe temizliyordu. Kazandığı para ile, her gün kıza türlü türlü armağanlar, elbiseler, kurdeleler, şekerler taşıyordu.
Kızın, renkli fotoğrafını bile çektirdi.

Kız daha beter azdı. Moruk çıldıracaktı neredeyse. Kilise nikahı, nasıl Gracia'yı iyileştirdiyse. Tonia'yı da etkiler, diye düşündü. Kıza evlenme teklif etti. Tonia gülmekten katılıyordu. Eteğini açıp zavallı adamı, daha beter deli ediyordu. Ne fettan, ne şeytan karıydı, o Tonia, ah!

Pilon yüzünü buruşturarak. -Herif aptalın biriymiş, diye söylendi. Yaşlı başlı adamlar çoluk çocuğun peşinden koşar mı? Bir kenara oturup güneşlensin, vücudunu dinlendirsin.

Jesus Maria, -Ravannoların kanı pek delidir dedik ya, diye karşılık verdi.

-İyi bir şey mi sanki? Petey için en büyük utançtır bu.

Pablo, -Haydi Jesus Maria, anlat, diye araya girdi. -Pilon hikayeyi sen anlatmıyorsun ya. Sen anlatırken, o, karışıyor mu?

Jesus Maria, teşekkür anlamında Pablo'ya baktı: Viejo'nun dayanma gücü tükenmati diyordum. Ama çare bulacak cinsten değildi. Pilon'unki gibi bir zekası yoktu ki: Aklına bir şey gelmiyordu. Bir ara şöyle düşündü: Gracia, Petey kendisini asmaya kalktığı için yola geldi. Ben de kendimi asarsam, belki Tonia da bana varır. Ama biri beni kurtaramayacak olursa, ölür giderim. Biri yardımıma gelmeli.

Bilirsiniz, moruğun çalıştığı garajda, büyük bir avadanlık deposu vardır. Moruk o sabah erkenden gidip çiçekleri suladı, bahçeyi temizleyip depoyu açtı. Öteki işçiler sekizde gelirdi. Sekizde depoya girip ipi hazırladı; tam birinin içeri girmek üzere olduğunu görünce kendisini boşluğa sallayıverdi. Ama tam o sırada rüzgar kapıyı kapatmasın mı?

Hepsinin yüzüne bir gülümseme yayıldı. Bazen hayat ne tuhaftır, diye düşündüler.

Jesus Maria, -Öteki işçiler moruğun yokluğunu çabuk fark etmediler, diye anlatmayı sürdürdü: -Belki içip bir kenara sızmıştır, diye düşündüler. Birkaç saat sonra depoyu açtıkları zaman herifi tavanda sallanır buldular. Susup etrafına bakındı. Arkadaşları hala gülümsüyordu. Ama bu kez tebessümleri, deminkine benzemiyordu. -Gördünüz mü, dedi. -Bu da komik ama, insan rahat rahat gülemiyor.

Pilon, -Peki, Tonia ne yaptı? diye sordu. -Bundan bir ders alıp yaşayış biçimini değiştirdi mi? Yaa, Petey, olup biteni ona anlatmış, kız kahkahalarla gülmüş. Petey de gülmüş ya. Fakat oğlan utanıyormuş. Tonia, baban çok aptal diye söylenmiş; o fettan gözlerini Petey'e çevirip fıkırdamış.

O zaman Petey de senin gibi şeker bir baldıza sahibolmak, ne iyi şey diye gülmüş;

-Bazı geceler birlikte ormanda gezsek demiş. Tonia yine gülmüş biraz geri kaçmış. Ben, Gracia kadar, güzel miyim, diye sormuş. Petey de kızın peşinden eve dalmış.

Pilon yüzünü buruşturdu: -Bu iyi bir hikaye değil, diye söylendi. İçinde alınacak pek çok ders var. Hepsi birbirinin zıddı şeyler. Akılda kalacak bir tek ders olmalı ki, işe yarasın.

Pablo, -Benim hoşuma gitti, dedi. İçinde hemen anlayıvereceğim bir anlam yok ama, yine de bir şeyler var. Anladım ama size söyleyemem.

Güneş tepelerine gelmiş, hava iyice ısınmıştı. Danny, -Korsan yiyecek neler getirecek acaba? diye mırıldandı.

Pablo, -Koyda uskumru akını var, diyorlar, dedi. Pilon'un gözleri parlamıştı: -Bir düşüncem var,

dedi. -Küçükken tren yolunun kenarında oturuyorduk. Her gün tren geçerken toplanır, lokomotife taş atardık. Makinist de yanında taş olmadığından, tutar, bize kömür atardı. Biz de kömürleri toplar, eve getirirdik. Belki şimdi de aynı şeyi, yapabiliriz. Kayıklar yanaşınca taş atarız. Onlar da bize küreklerini, ya da ağlarını atacak değiller ya. Tabii ki balık atacaklar.

Danny sevinçle ayağa fırladı: -Çok güzel be! diye bağırdı: -Sevgili Pilon, ne iyi dostsun! Pilon'umuz olmasa ne yaparız acaba? Hadi kalkalım, taş toplamaya gidiyoruz.

Pablo ağzını şapırdatarak, -Uskumru da en sevdiğim balıktır, diye söyleniyordu.

::::::::::::::::::::::::::::::::

15

Monterey'in değişmeyen bir özelliği vardır: Hemen hemen her gün güneş, sabahları caddenin batı tarafındaki pencerelerde; öğleden sonra da doğu tarafındaki camlarda ışıldar. Kırmızı otobüsler, her gün Monterey ile Pacific Grove arasında korna çalar durur. Her gün sardalye yapan fabrikalardan tuzlu balık kokusu yükselir. Denizden gelen rüzgar, her gün öğleden sonra kentin üstünden aşıp tepedeki çam ormanını inletir. Sahildeki kayaların üstü ciddi yüzlü, sabırlarının son aşamasına gelmiş balıkçılarla doludur.

Monterey'in üstünde, Yukarı Mahalledeki hayat biçimi de hiç değişmez. Çünkü Cornelia Ruiz'in sevda kaprislerine oyuncak olan, bellibaşlı yedi, sekiz serüvenci vardır. Cornelia'nın bir süre önce sepetlediği aşığını, yeniden baştacı etmek adetinde olduğu herkesçe bilinir.

Danny'nin evinde de pek az değişiklik olup, her gününden değişik olaylar geçer. Ev sakinleri bir Paisanodan başka, herkese çok sıkıcı, durağan gelen bir hayatın derinliklerinde kaybolmuştur; sabahları kalkıp çardağın güneşine uzanmak, aralarında gevezelik ederek Korsan'ın ne getireceğini düşünmek... Korsan yine eskisi gibi odun kesip, eskisi gibi satmayı sürdürüyor, fakat parasının yarısına yiyecek alıyordu. Kimi zaman ellerine şarap geçiyor, sarhoş olup şarkı söylüyor, eğleniyor, sonunda kavga ederek bir kenarda sızıyorlardı.

Sahildeki hayat, kentin başka yerlerine göre, daha karışıktı. Burada güneşin hep aynı biçimde doğup batmasına, mevsimlerin değişmesinden, başka dalgaların, köpüklü beyaz dalgaların, belirli aralarla kıyıları dövmesi vardı.

Danny, hayatın ve günlerin yıkıcı etkisini duymaya başlamıştı. Arkadaşlarına bakıyor, her gün onların hiç değişmeden sürüp giden günlük yaşayışlarını görüyordu. Geceleri yatağından kalkıp, uyuyan Paisanoların arasında dolaşırken, onların orada

bulunuşuna kızıyordu. Zamanla çardağın altında oturuken, güneşlenirken özgürlüğüne kavuşacağı günleri düşünmeye başladı. Sıcak günlerde ormanda uyur, soğuklar bastı mı, samanlıklarda ılık otların arasında yatardı. O zaman omuzlarında mal mülk sahibi olmanın ağırlığı yoktu. Danny adı, herkesin ağzında bir fırtına gibi dolaşırdı. Allah! Hele o kavgaları! Koltuğunun altında kümesten aşırılma bir tavukla ormana kaçarken ne kavgalar; dövüşler ederdi! Aldatılmış bir koca peşine düştüğü zaman uçurumun kenarındaki o sille tokat düelloları! Tehlike, bela, fırtına; ah, o tatlı belalar! Danny böyle eski günleri hayal ederken, çalınmış yiyeceklerin tadını bir daha duyuyor, o günlerin özlemini çekiyordu. Dedesinden kalan mirasla, yaşama düzeyinin yükselişinden beri, şöyle ağız tadıyla bir kavga bile edememişti. Sarhoş oluyordu ama, öyle eskisi gibi körkütük sarhoş bile olamıyordu. Evin yükü her an omuzlarında, arkadaşlarının sorumluluğu her an içindeydi.

Danny, çardağı altında düşünceli düşünceli dururken arkadaşları onun hasta olduğunu sanıyorlardı.

Pilon, -Azıcık ebegümeci kaynatıp içirsek, diye önerdi. -Danny, yatağına yat da ayağına sıcak su koyalım.

Danny'nin bakıma değil, özgürlüğe ihtiyacı vardı. Bir aya yakın dertli dertli dolaştı, gözleri hep toprağı gözlüyor; arkadaşlarına bomboş bakışlarla bakıyor, köpekleri tekmeliyor, yapmadık terslik bırakmıyordu.

Sonunda içinde kabaran duygulara dayanamayıp, bir gece, kaçtı gitti. Ormana girip gözden kayboldu. Sabah olup da arkadaşları uyanınca Danny'nin yokluğunu anladılar. Pilon, -Yoksa birine mi tutuldu? diye söylendi.

Bu, her erkeğin başına gelen olağan işlerden olduğundan, sorunu fazlaca üstelemediler. Günlük hayat, aynı yön üzere yeniden başlamıştı. Fakat aradan bir hafta geçip de, Danny ortalıkta gözükmeyince merak etmeye başladılar. Hep birlikte gidip ormanı aradılar.

Pilon, -Aşk iyi şeydir, dedi. -Koskoca herifi bir karının peşine takıldı diye, kınamıyoruz ama, aradan tam bir hafta geçti. Danny'yi koca bir hafta oyalayabildiğine göre, esaslı bir parça olmalı.

Pablo. -Az sevişmek, az şarap içmeye benzer, diye mırıldandı. İkisinin de çoğu adamı hasta eder. Belki Danny, şimdiden hastalanmıştır. Kimbilir karı nasıl ki, oğlan bırakıp da ayrılamadı.

Jesus Maria da merak ediyordu: -Bizim bildiğimiz Danny, bu kadar uzun süre bağlanamaz, herhalde başına bir iş geldi, dedi.

Korsan'ın köpekleri de yanlarındaydı. Onlara,

-Danny'yi bulun! dedi. -Belki hastalanmıştır. Belki de bir yerde ölmüş kalmıştır. Danny, iyi adamdır. Sizi evine aldı, besledi, rahat ettirdi. Korsan kızmıştı: -Ah, kötü ruhlu nankör hayvanlar, arkadaşımızı, iyi yürekli arkadaşımızı bulun, diye söylendi. Ama köpekler neşeli neşeli kuyruk sallayıp tavşanların peşinden seğirttiler.

Paisanolar bütün gün, ormanda dolaşıyor, adını çağırarak, onun uyuyabileceğini düşündükleri yumuşak ot dolu çukurlara, sık çalı altlarına, geniş ağaç kovuklarına bakarak Danny'yi arıyorlardı. Ormanda yatıp uyunacak her yere bakmışlar ama, arkadaşlarının izine bile rastlayamamışlardı.

Pilon, -Belki ölmüştür, diye mırıldandı. -Kimbilir içinde ne dert vardı ki; oğlanı böyle yiyip bitirdi.

Akşam olunca yine hep birlikte Danny'nin evine döndüler; kapıyı açıp içeri girdiler. Gördükleri manzara hepsini şaşkına çevirmişti: Eve bir hırsız girmişti: Danny'nin yorganları ortada yoktu. Yiyecek namına ne var, ne yoksa hepsi aşırılmıştı. Bardaklardan ikisi yoktu.

Pilon gözlerini Joe Portagee'nin üstüne dikti. Sonra başını salladı: -Yok sen bizimleydin, dedi. -Bu işi sen yapmamışsındır.

Pablo heyecandan tıkanırcasına. -Danny, Danny yapmıştır! diye kekeledi. -Gerçekten deli olmuş herif: Yırtıcı hayvanlar gibi ormanda yaşıyor.

Evin içine bir hüzün, bir telaştır çökmüştü: -Onu bulmak gerek, diye söyleştiler. -Kimbilir başına ne geldi ki, böyle aklını oynattı. Gerekirse onu buluncaya kadar bütün dünyayı ararız.

Tembelliği bir yana bıraktılar. Her gün arkadaşlarını arıyorlardı. Çevrede kötü kötü haberler dolaşmaya başlamıştı: -Danny dün gece buradaydı; Ah o sarhoş, hırsız, kepaze herif; Danny, dün bir yaşlıyı dövüp, elindeki şarabı almış; Siz ne biçim adamlarsınız, arkadaşınızın bu durumuna nasıl ses çıkarmıyorsunuz?

-Evet, Danny'yi gördük. Gözleri baygın, güzel kızlar, gelin ormana gidip birlikte içelim, diye şarkı söyleyerek bizi çağırdı ama, gitmedik. Korktuk. Danny'nin gözleri bir tuhaf bakıyordu.

İskeledeki kanıtlar, daha güçlüydü. Balıkçılardan biri, -Buraya da geldi, dedi. -Önüne gelenle kavga etmek istiyordu. Benito kafasına bir kürek indirdi. Danny de bir iki cam kırdı, polisler gelip içeri tıktılar.

Bu sıcak izin peşinden koştular. Polis komiseri, -Dün gece buraya getirmişlerdi, dedi. -Sabaha karşı bir yolunu bulup tüymüş. Yakalarsak sağlam, altı ay yatacak.

Hepsi yorgunluktan bitkin bir haldeydi. Eve döndüler. Pilon'un o sabah getirdiği patates çuvalının yok olduğunu görünce pek telaşlandılar.

Pilon, -Bu kadarı da fazla kaçtı! diye bağırdı. Herif gerçekten oynatmış, belasını arıyor. Harekete geçip bir yolunu bulmazsak, başına kötü bir iş gelecek.

Jesus Maria, -Peşine düşüp arayalım, diye yeni bir öneri getirdi.

Pablo, -Her ağacın, her çalının altına bakarız, dedi.

Koca Joe, -Sahildeki sandalların altını da aramayı unutmayalım, diye söylendi.

Korsan da, -Köpeklerim de bize yardım eder, diye atıldı.

Pilon umutsuzca başını salladı: -Neye yarar? dedi. -Biz peşinden kovaladıkça, o kaçıyor. İyisi mi, bir yerde oturup beklemeli. Aptal gibi değil, akıllıca davranmalıyız.

-Peki ama, nerede bekleyeceğiz?

Birdenbire hepsinin kafasında bir şimşek çaktı: Torelli'de! Ergeç oraya gelecektir. Orada oturup bekleriz; yakalayınca, üstüne çöken uğursuzluklardan kurtarmaya çalışırız onu.

Hepsi, -Doğru, dediler. -Dann'yi kurtarmalı.

Yine hep birlikte kalkıp Torelli'ye gittiler. Ama herif kendilerini içeri sokmadı. -Uzaktan, oradan sorun, diye bağırdı. -Biliyorum, Danny'yi gördüm mü, diye soracaksınız. Yorganlarla bardakları buraya getirdi: şarapla değiştirdi. Sonra ne yaptı dersiniz? Karıma hakaret etti, bana kötü sözler söyledi, sövdü. Oğlumu dövdü, köpeğimi tekmeledi. Depodan bir teneke yağımı çaldı. Torelli'nin sinirleri bozulmuş, tir tir titriyordu. -Peşinden koştum. Geri döndüğümde onu, karımla bir yatakta yakaladım. Namussuz hırsız! Namus düşmanı! Sarhoş alçak herif!. Ne olacak, sizin arkadaşınız. İnşallah onun, tımarhaneyi boyladığını, şu gözlerimle görmek kısmet olur.

Arkadaşların gözleri dumanlanmıştı: -Ah Korsikalı domuz! diye bağırdılar... -Sen bizim arkadaşımızdan nasıl, o şekilde söz ediyorsun. Sevgili dostumuz hasta, ne yaptığını bilmiyor.

Torelli kapısını kilitledi. Kapı demirinin indiğini işittiler. Pilon hala bağırıyordu: -Ah, Yahudi bozması. Şarabı verirken azıcık daha pinti davranmasaydın, bunların hiçbiri olmazdı. Bir daha onun için kötü şeyler söylediğini görelim, ona kötü davrandığını duyalım, bak ne oluyorsun... Danny'nin arkadaşları pek çoktur. Sonra ağzını yırtar, anandan emdiğin sütü burnundan getiririz.

Torelli ses etmedi. Kilitli kapının ardında,

korkudan ödü patlıyordu. Uzaklaşan ayak seslerinden, gittiklerini anlayınca içi rahatladı.

O gece yatağa yattıktan sonra mutfakta ayak sesleri duydular. Danny'nin geldiğini anlamışlardı, ama, yakalamalarına zaman kalmadan kaçtı. Karanlıkta belki yararı olur düşüncesi ile, -Danny, kaçma: Biz senin dostun değil miyiz! Gelsene... diye bağırdılar.

Cevap yerine koca bir taş gelip Joe Portagee'nin karnına oturdu, koca herifi iki büklüm yere serdi. Arkadaşlarının umudu yerle bir olmuş, içlerine bir acıdır düşmüştü.

-Danny, belasını arıyor, diye mırıldandılar. -Arkadaşımızın bize en çok ihtiyacı olduğu bir sırada, ona yardım edemiyoruz.

Danny, fırsat buldukça eline geçeni arakladığı için, evi korumak bir sorun olmuştu. Koltuklardan biri eskiciye satılmış, yiyecekler çalınmış; öyleki kendisini aramaya gittikleri bir sırada Danny, koca sobayı bile alıp götürmüştü. Danny, Korsan'ın arabasını da yürütüp, Joe Ortiz'de bir şişe viski ile değiştiği için artık para bulamıyorlardı. Danny'nin evindeki rahat, huzur kaçmış; dertten, sıkıntıdan başka bir şey kalmamıştı.

Pablo, -Rahatımıza, mutluluğumuza ne oldu? diye söylendi. -Bir yerde bir günah mı işledik ki cezasını çekiyoruz? Hep birlikte gidip günah çıkartsak.

Artık Cornelia Ruiz'in aşk serüvenlerinden de söz etmez olmuşlardı. Bütün alışkanlıkları değişmiş, başkalarına karşı duydukları ilgi, yok olup gitmişti. Gerçekten mutlu, dertsiz, tasasız hayatları bir darbe yemiş gibi, ayaklarının dibine yığılmıştı. Çevrede dedikodulara her gün bir yenisi ekleniyordu.

-Danny, dün yine bir yeri soymuş.

-Danny, önceki gece bir sürü askerle dövüşmüş.

Arkadaşlarının bu ahlak düşkünlüğüne üzülüyor, onun yaşadığı hayatı zerre kadar kıskanmıyorlardı. Pilon, -Aklını oynatmadıysa kesinlikle cezasını görecek, diyordu, bundan emin olsun. Danny sırf günaha girmek için suç işliyor. Şimdiye kadar gelmiş geçmiş serserilikierinin hepsini, gölgede bıraktı. Ah, ne zaman tövbe edip adam olacak, eski haline dönecek acep? Bir hafta daha böyle giderse Danny, Koca Ruiz'in bütün hayatı boyunca yaptığı sabıkanın topunu birden, birkaç haftada becerivermiş olacak.

Danny, o gece köpeklerin dostluğundan yararlanarak bir gölge gibi pencereden içeri süzüldü yavaşça Pilon'un postallarını alarak geldiği gibi, çıktı gitti. Sabah olunca Pilon'un olup biteni anlaması uzun sürmedi. Doğru gidip çardağın altına oturdu.

Çıplak kalan ayaklarına bakarak, -Bu herif artık fazla ileri gidiyor, diye söylendi. -Şimdiye kadar hadi eğleniyor, dedik bekledik.

Ama herif boşlamadı, bayağı suçlar işlemeye başladı. Bu bizim bildiğimiz Danny, değildir. Bu başka bir adam; çok kötü, alçak bir adam. Bu kötü adamı yakalamak gerekiyor.

Pablo arkadaşının çıplak ayaklarına bakıyordu:
-Belki yine şaka yapıyor, eğleniyordur, diye söylendi.
-Hayır, dedi Pilon, -Bu şaka değil, cinayettir, iyi bir ayakkabı değildi ama, onu almak arkadaşlığımıza yapılmış bir cinayettir; hem de en aşağılık, en korkunç cinsinden. Eğer Danny, arkadaşının ayakkabısını çalacak kadar düşmüşse, yapamayacağı şey, yok demektir.

Ötekiler başlarıyla doğruladılar: -Evet; onu yakalamamız gerekir, dedi Jesus Maria. -Onun hasta olduğunu biliyoruz; yatağına yatıp, gerekirse bağlayıp iyi etmeye çalışmalıyız. Kafasına giren karanlığı temizleyelim.

Pablo, -Ama, dedi, -Onu yakalayıncaya kadar gece yatarken ayakkabılarımızı başımızın altına koyalım. Ev sanki tecrit edilmiş gibiydi. Bütün bunlar Danny'yi kızdırıyor, yaşadığı hayatın, zevkini bir kat daha artırıyordu.

::::::::::::::::::::::::::::::

Torelli'nin yüzünde kuşku ve öfkeden başka anlam görülmezdi. Tefecilikte gösterdiği ustalık ve Yukarı Mahalle insanları ile olan ilişkileri sonucunda, her zaman bu iki hissi duymuş ve yüzünde de ancak onların, belirtisi yer etmişti. Kimsenin ziyaretine gitmez, herkesin kendine gelmesi için hep evde otururdu. Dolayısıyla Torelli, sabah sabah Danny'nin evine doğru yürürken yüzünde hem zevk olan ve hem de nefret eden vahşice bir gülümseyiş parlıyordu. Onu gören çocuklar, evlerine sığınıp pencere arkalarından gözetliyor; köpekler kuyruklarını bacaklarının arasına sıkıştırıp korkuyla kaçıyor: karşılaştığı adamlar, zincirini kırmış birini görmüşler gibi, yolun kenarına çekiliyorlardı.

O sabah havada yoğun bir sis vardı. Güneş birkaç başarısız girişimden sonra çıkmaktan caymış, bu kalın perde arkasında dinlenmeyi yeğlemişti. Çam dallarından kirli çiy damlacıkları iniyor; hava bütün sıkıntısıyla ortalıkta dolaşan insanların yüzünde yansıyordu. Kimse kimseyi içinden gelerek, içtenlikle selamlamıyordu. Bugünün öteki günlerden daha iyi, daha verimli olacağına inanan insanların bu tür avuntularından hiçbirini görme olanağı yoktu.

Torelli'nin yüzündeki gülümsemeyi gören yaşlı Rosa içeri gidip karısına, -Namussuzum, herif mutlaka çocuklarını kesip yemiştir, diye takıldı.

Cebinde kıvrılmış, katlanmış değerli bir kağıt bulunduğu için Torelli pek keyifliydi. Eliyle, ceketinin üstünden ikide bir cebini yokluyor, içerideki sert şeyi hışırdatarak kağıdın hala orada olduğundan emin oluncaya dek, üstünden bastırıyordu.

Sabahın donukluğunda yürürken kendi kendine mırıldanıyordu. -Yılan yuvası, diyordu.
-Danny'nin arkadaşları olacak serserilerin hepsini kapı dışarı, ederim. Artık hiçbirine eşyaya karşılık, şarap vermeyeceğim. Evdeki eşyalara da iyi sahip olup çaldırtmamalı. Herkes tek başına iyidir, kötülük yapamaz, bunlar gibi çete kurarsa... Alimallah, onları nasıl kapı dışarı edeceğim görecekler. Hepsini sokağa fırlatacağım!. Utanmaz arlanmaz, hırsız köpekler!
Yine ortalıkta kalıp ağaç altlarında uyumaya başlayınca, bakalım yine öyle kurum satabilecekler mi?
Torelli'nin nasıl öç alacağını, onlara, göstereceğim. Beni aldatmaya, eşyalarımı çalmaya, karımın namusunu lekelemeye alışmışlardı! Torelli'nin, sabırlı, sessiz adamın nasıl öç alacağını öğrenecekler. Evet onlara göstereceğim!

Böyle mırıldanarak eliyle cebindeki kağıdı yoklaya yoklaya yürüyordu. Ağaçlardan gözyaşı gibi çiy damlaları düşüyordu. Torelli, bir kara bela gibi, Danny'nin evine doğru ilerliyordu.

Danny'nin evinde bir yas havası vardı. Güneş olmadığı için çardağın altında toplanamamışlardı. İçlerindeki sıkıntının nedenini, hiçbiri daha akla yakın bir şeye yoramıyordu. Çalınan sobayı geri getirip, eski yerine yerleştirmişlerdi. Çevresine toplanmışlar, Johnny Pom-pom'un getirdiği haberi dinliyorlardı:

Ralph, diyordu, artık hapishane gardiyanlığı yapmıyor. Bu sabah, polis müdürü işinden kovmuş.

Pilon, Tito'yu severim, diye söylendi. İçeri tıkılanlara yardım eder, şarap getirirdi. Yüz insanın bildiği kadar hikaye bilirdi. Niye kovmuşlar Johnny Pom-pom?

-Ben de onu söylemeye geldim zaten. Bilirsiniz, Tito Ralph sık sık hapse girerdi. Bir süre sonra bir hapishanenin nasıl yönetileceğini kusursuz öğrendi. Eski gardiyan Marks Bana ölünce yerine Tito'yu getirdiler. O hapishaneye Tito gibi gardiyan gelmemiştir, bundan sonra da gelmez. Yaptığı her iş kitabına uygundu. Yalnız bir kusuru vardı: Biraz içip kafayı tütsüledi mi, sanki tutuklu olan kendisiymiş gibi kaçıp giderdi.

Ötekiler başını salladı, Pablo. -Evet, dedi. -Polislerin peşine düşüp aradıklarını işitmiştim. Herif sahiden kaçmış gibi, saklanırmış.

-Evet, bu kusuruna karşın, olağanüstü bir hapishaneciydi. İşte söyleyeceğim şu: Dün gece Danny, tam on kişiye yetecek kadar şarap içmiş. Duvarlara resimler çizmeye, cebindeki parayla yumurta alıp, çinlilerin kafasına atmaya başlamış. Yumurtaların biri de tesadüfen polisin kafasına gelince, haydi tutup hapse tıkmışlar.

Ama herifin cebi para doluymuş. Tito'yu şarap almaya yollamış, onu içmişler, biraz daha getirmiş. Hapishanede dört kişiymişler, hepsi de iyice sarhoş

olmuş. İşte o zaman Tito'nun hastalığı tutmuş. Tabii, ötekiler de peşinden. Tito Ralph'ı bu sabah yakalayıp, artık gardiyanlıktan kovulduğunu söylemişler. Herifin öyle canı sıkılmış ki, cam çerçeve kırmaya, etrafa çatmaya başlamış. Polisler de tutmuş, hapse tıkmışlar.

Pilon, -Ya Danny, diye bağırdı. Danny'ye ne olmuştu?

-Ha. Danny mi? O da kaçmış yakalayamamışlar.

Hepsi umutsuzca içini çekti.

Pilon ciddi bir tavırla, -Danny gün geçtikçe kötüleşiyor, diye söylendi. Sonu iyi olmayacak. Parayı nereden aldı acaba?

İşte tam bu sırada Torelli sokak kapısını açmış, böbürlenerek eve doğru yürüyordu. Korsan'ın köpekleri köşelerinden kalkmış, hırlayarak kapıya doğru saldırmışlardı. Herkes ne oluyor, gibilerden birbirine baktı. Koca Joe, son olarak kendi üzerinde kullandıkları ucu sivri şişi kaptı. Torelli'nin sert adımlarının sesi gelip kapının önünde durdu. Kapıyı itip ardına kadar açtı. Dudaklarında vahşi bir sırıtışla içeriyi seyrediyordu. Kabadayılık taslamadı. Hayır, tersine, bir kedi gibi sessiz sessiz yanaştı; bir ev kedisi gibi sokulup sürtündü.

Yumuşak, tatlı bir sesle. -Vay dostlarım, dedi. Sevgili dostlarım, müşterilerim. Sevdiğim insanlara kötü bir haber getirmenin, öldürücü acısı içindeyim. Bilemezsiniz içim nasıl parça parça oluyor.

Pilon ayağa fırladı: -Danny'dir, diye bağırdı. Muhakkak Danny'ye bir şey olmuştur. Söyle ne oldu.

Torelli hafifçe başını salladı: -Hayır dostlarım, dedi. Danny'ye bir şey olmadı. Yüreğime bir bıçak saplanıyor sanıyorum ama, ne yapayım ki söylemem gerekiyor, artık burada oturamayacaksınız. Söylediği şeylerin uyandıracağı dehşet belirtilerini iyice görebilmek için, gözlerini açtı. Bütün ağızlar açık kalmış, gözler şaşkınlıktan kocaman kocaman olmuştu.

Pablo, -Sersem sersem konuşma, diye bağırdı. Ne diye oturamayacakmışız?

Torelli'nin titreyen eli, iç cebine girdi, değerli kağıdı çıkararak, havada salladı. -Üzüntümü anlayamazsınız, diye bağırdı. Bu ev artık Danny'nin değil.

Hep birden, -Ne? diye bağırdılar. -Ne demek istiyorsun? Ne diye Danny'nin olmuyormuş? Söyle Korsika piçi, söylesene!

Torelli karı gibi fıkırdadı, bu, o kadar beklemedikleri bir şeydi ki, Paisanolar bir adım gerilediler.

-Çünkü, dedi İtalyan, -Ev benim oldu. Dün gece

Danny evini tam elli papele bana sattı. Dost bakışlarla, karşısındakilerin yüzlerinde beliren anlamı seyrediyordu.

Yüzleri -Yalan! diyordu. Danny böyle bir şey yapmaz. Sonra. -Fakat Danny son zamanlarda öyle işler yapıyor ki, bizleri, arkadaşlarını bile soyuyor. Kimbilir, belki başımızı örten şu çatıyı bile utanmadan satmıştır, diye düşündüler.

Pilon yüksek sesle. -Yalan! diye bağırdı. -Namussuz herif, uyduruyorsun?.

Torelli gülerek elindeki kağıdı salladı. İspatım: burada, dedi. -Danny'nin imzaladığı kağıt burada duruyor. Biz, iş adamları buna, senet deriz.

Pablo herifin üstüne yürüdü: Onu sarhoş ettin; tabii ne yaptığını bilmiyordu, diye söylendi.

Torelli elindeki kağıdı biraz açtı: -Yasalar böyle şeylere bakmaz, dedi. -İşte dostlarım, benim görevim, sizi, evi boşaltmaya çağırmaktır. Üzülüyorum ama, elimden ne gelir. Benim de tasarılarım var.

Yüzündeki gülümseyiş gitmiş yerini zalim bir bakış almıştı: -Eğer öğleye kadar evden çıkmazsanız polis göndereceğim.

Pilon yavaşça yerinden kalkıp Torelli'ye yaklaştı: -Aman dikkat et, Torelli. Bak, Pilon gülerek yanına geliyor! Kaç, demir kapılı, hava sızmaz bir odaya sığın.

Pilon yumuşak bir sesle, -Ben bu işlerden anlamam, diye mırıldandı. -Elbette Danny'nin böyle bir iş yapması canımı sıktı.

Toreili neşeli neşeli sırıttı.

Pilon, -Benim hiçbir zaman satacak bir evim olmadı, diye ekledi: -Danny'nin imzaladığı kağıt bu mu?

Pilon aptal aptal bakındı: -Bu evin, senin olduğunu kanıtlayan kağıt bu demek?

-Evet, koca aptal. İşte bu kağıt her şeyi kanıtlar.

Pilon şaşırmış gibi, -Ben de aşağı kente gidip oradaki daireye kaydettirirsiniz sanırdım.

Torelli neşeli neşeli güldü. Aman, Torelli dikkat et! Farkında değil misin, yılan nasıl sürünerek yaklaşıyor? Jesus Maria, kapının önüne geçmişti. Mutfak kapısının önünde Pablo duruyordu. Bak, Koca Joe, elindeki sivri demirle nasıl duruyor.

Torelli, -Siz bu işlerden hiç anlamıyorsunuz. Buradan çıkınca tapuya gidip...

O kadar çabuk oldu ki; adamcağız sözün sonunu bile getirmeye vakit bulamadı. Ayakları yukarı

kalkmış, havada uçuvermişti. Büyük bir gürültüyle kocaman etli ellerinin üstüne, yere kapaklandı. -Hırsızlar! Soyguncular! diye bağırıyordu. Yüzünden aşağı ince bir kan sızıyordu. -Soyguncular, ah köpekler, itler. Kağıdımı geri verin.

Önünde dinelen Pilon afallamıştı: -Ne kağıdı? diye sordu. -Ne kağıdından söz ediyorsun beyefendi?

-Senedim, evin benim olduğunu gösteren senedim, Polis bu işi yoluna koyar.

-Ben, kağıt mağıt hatırlamıyorum. Pablo, sen biliyor musun?

-Ne kağıdı? Gazete kağıdı mı, sigara kağıdı mı?

Pilon sıra ile sormaya başladı: -Johnny Pompom?

-Belki sayıklıyor, rüyasında görmüştür.

-Jesus Maria sen gördün mü?

-Belki sarhoştur. Sabah sabah da bu kadar içilir mi be?

-Joe Portagee?

-Ben burada değildim, daha yeni geldim.

-Korsan?

-Kağıt mağıt yoktu elinde. Sonra köpeklerine döndü: -Var mıydı? diye sordu.

Pilon kendini çaresiz göstermeye çalışarak Torelli'ye döndü: -Yanılıyorsun dostum, dedi. Hadi ben yalan söylüyorum, ama baksana benim gibi bu kadar millet de kağıdını görmemiş. Elinde kağıt yoktu dersem, suç benim mi? Bana kalırsa biraz yatıp dinlensen iyi olur.

Torelli artık bağıramayacak durumdaydı. Ayağa kaldırıp dışarı çıkmasına yardım ettiler. Yenilgi, adamcağıza pek acı gelmişti.

Torelli gittikten sonra, başlarını yukarı gökyüzüne kaldırdılar, keyifleri yerine gelmişti. Güneş sonunda savaştan üstün çıkmış, sisi delip aşağıya inmişti. İçeri girmediler; çardağın altına uzandılar, hepsi de pek neşeliydi.

Pilon, -Elli kağıt diye söylendi. -Ne yaptı acaba?

Güneş sisi baştan sona temizlemiş, bir kenara atmıştı. Çardağın tahtaları ısınmış, havada sinekler vızıldamaya başlamıştı. İçlerindeki heyecan biraz hafiflemişti.

Pablo, bitkin bir sesle, -Kötü bir iş diye söylendi. -Danny böyle şeyler yapmamalı.

Jesus Maria, -Bundan sonra acısını unutturmak

için bütün şarabımızı Torelli'den alırız, dedi.

Gül fidanının üstünde kuyruğunu sallayarak küçük bir kuş oynuyordu. Mrs. Morales'in yeni aldığı tavuklar çıkan güneşe, övgüler düzercesine ötüyordu. Bahçedeki köpekler yere uzanmış, kuyruklarını sallayarak kesik kesik havlıyordu.

Yoldan gelen ayak sesleri üzerine başlarını kaldıran dostlar, gelenin arkadaşları olduğunu anlayınca hafifçe gülümsediler. Danny ile Tito Ralph, ellerindeki iki ağır çanta ile kendilerine doğru geliyordu. Jesus Maria, içeri koşup bardakları yetiştirdi. Danny'nin elindeki çantayı yere korken takındığı yorgun tavır gözlerinden kaçmamıştı.

Danny, -Bu sıcakta tepeyi tırmanmak adamı bitiriyor, diye mırıldandı.

Johnny Pom-pom, -Tito be, diye bağırdı. -Senin tutuklandığını duymuştuk.

-Yine kaçtım. Anahtarlarımı almayı unutmuşlardı.

Bardakları doldurdular, hepsi büyük, bütün dertlerin geçtiğine inanan, iç rahatlatıcı derin bir nefes aldılar.

Pilon bardağından bir yudum içti, Danny, dedi. -Şu domuz Torelli, bu sabah bize bir yalan söyledi. Elinde senin imzaladığın bir senet varmış.

Danny kaygılanmıştı: Kağıt nerede? diye sordu.

-Şey, yalan olduğunu bildiğimiz için yırtıp yaktık. Sen öyle bir kağıt imzalamadın değil mi?

-Hayır, diyerek Danny bardağını dikti.

Jesus Maria, -Yiyecek bir şey olsaydı, ne iyi olurdu, diye mırıldandı.

Danny tatlı tatlı gülümseyerek, -Unutmuştum, dedi. -O çantalardan birinde tavuk, ekmek, falan filan var.

Pilon öylesine zevklenmişti ki, ayağa kalkıp bir konuşma yapmaktan kendini alamadı: Bizim dostumuz gibi dost nerede bulunur! diye bağırdı. -Soğuktan üşümeyelim diye bizi, evine aldı. Yiyeceğini, içeceği şarabı bizimle paylaştı. Yaşasın sevgili dostumuz, büyük dostumuz!..

Danny heyecanlanıp utanmıştı. Yere bakıyordu: -Ne olacak canım, diye mırıldandı. -Büyük bir erdem mi sanki?

Fakat Pilon'un sevinci doruk noktadaydı. Bütün iyilikleri, kötülükleriyle dünyayı ele geçirmiş, gibiydi: -Bir gün şu Torelli'ye bir iyilik yapıp, gönlünü almak gerek diye mırıldandı.

::::::::::::::::::::::::::::::

16

Danny, o serserilik serüveninden sonra, eve döndüğü zaman, arkadaşları, aklını oynatmadığını, fakat çok yorgun olduğunu gördüler. Vahşice deneylerin, korkunç serüvenlerin sert parmakları, ruhunun tellerinde gezinmişti. Oldukça durgun, aldırışsız bir yaşam anlayışı edinmişti. Sabahtan kalkıyor, çardağın kırmızı gülleri altına oturuyor; yemek yemek için içeri giriyor, masaya çöküyor; ta yatağına yatıncaya dek durumunu bozmadan orada kalıyordu. Çevresindeki konuşmaları dinliyor, fakat ağzını açıp da tek kelimeyle bile, söze karışmıyordu. Cornelia Ruiz'in son zamanlarda pek hızlı bir aşk koleksiyonu yapmış olması haberi bile, Danny'yi heyecanlandırmadı. Bir gece Joe Portagee, Danny'nin yatağına bile girmişti; delikanlı o kadar uyuşuk duruyordu ki, herifi, onun yerine Pilon ile Pablo dövmek zorunda kalmıştı. Yılbaşını kutlamak için Sammy Rosper, elinde bir şişe viski, cebinde altıpatları olduğu halde, mahalleye saldırıp da, bir ineği öldürünce, taşkınlıklarından ötürü herifi tutup hapse tıktırmışlardı. Hep birlikte oturup sorunun, ahlaki ve ahlakdışı yanlarını tartışırlarken kendi görüşünü sorduklarında bile Danny, ağzını açıp söze karışmamıştı.

Aradan bir süre daha geçince, onun, bu durumu dostlarını düşündürmeye başladı. Pilon, -Danny çok değişti, diyordu. -Yaşlanıyor. Jesus Maria, -Yaşama isteğini üç haftada tüketiverdi. Hastalığı o yüzden bence, dedi.

Arkadaşları onu, boşu -boşuna bu duygusuzluk, uyuşukluk ummanından çıkarmaya uğraştılar. Sabahları çardağın altında toplanınca en eğlenceli, en tatlı hikayeierini anlatıyorlar, kırk yıllık yorumcular gibi Yukarı Mahallede olup biten sevda alışverişlerini, aşk olaylarını olağanüstü ilginç bir şekilde aktarıyorlardı. Pilon mahallede girip çıkmadık yer bırakmıyor; Danny'de biraz olsun ilgi uyandıracak yeni haberler topluyordu ama, delikanlının gözlerinde ihtiyarlık, yorgunluk ve bezginlikten başka bir şey bulamıyordu.

Jesus Maria boş yere, -Sen iyi değilsin, diye diretiyordu. İçinde bir şey var, seni yiyip bitiren bir dert gizli.

-Hayır, bir şeyim yok, diye karşılık veriyordu Danny.

Ayaklarına konan sinekleri uzun süre kovmadığı, elini, savurup vurmaya çalıştığı sırada bile eski becerikliğini yitirdiği, hiçbirinin gözünden kaçmıyordu. Zamanla evi saran neşeli hava, o ırmak gibi çağlayan neşe eridi, aktı; her şey Danny'nin hüznünün karanlığı içinde boğulup gitmişti.

Ah, o vara yoğa kavga çıkaran; o karşısına çıkan herkesle kadeh tokuşturmaya hazır; o her aşk nağmesine, her işveye bir kaplan kükremesiyle karşılık veren Danny'yi bu durumda görmek yürekler acısıydı. Şimdi dizlerini yukarı toplamış, vücudunu bacaklarına dayamış, kolları iki yana sarkık, başı bir

yana düşmüş, kara kara düşünceleriyle başbaşa, saatlerce çardağın altında oturuyordu. Gözlerinde ne küçücük bir arzu ışığı, ne sıkıntı, ne sevinç, ne de herhangi bir anlama gelen bir belirti görülebilirdi.

Zavallı Danny, birdenbire nasıl böyle boşalıverdin! Bir zamanlar burada dünyanın tek hakimi gibi oturur, öldükten sonra her şeyin seninle birlikte yok olup gideceğine inanan bir adam gibi, sevgiyle bakardın dünyaya. Ama baksana Danny! Yalnız değilsin ki. Arkadaşların bu haline fena tutuluyor. Baksana, seni gözlerinin ucuyla nasıl inceliyorlar. Sahibinin en ufak bir iltifatını dört gözle bekleyen sadık bir köpek gibi, özlemle bekleşiyorlar. Senden gelecek neşeli bir söz, neşeli bir bakış, evet Danny, senin küçük bir hareketin onları sevinçten deli edebilecek. Hayatın sadece sana ait değil, Danny; çünkü senin hayatın başkalarınınkini düzenler durumda.

Baksana arkadaşların, sevgili dostların ne çekiyor. Kalk, davran, yeniden hayata dön, dön ki arkadaşların da yeniden yaşama sevinçlerine kavuşsunlar.

Bütün bunlar, bu kadar güzel, düzgün sözcüklerle olmasa bile, bütün bu sözlerin hepsi ona, Pilon tarafından söylenmişti. Pilon elindeki şarap kadehini Danny'ye doğru kaldırarak, -Haydi, demişti, -şu üstündeki kefeni yırt, at.

Danny bardağı bir yudumda boşalttı. Yeniden arkasına yaslanıp, kendini yine ruhunun karanlık düzenine bırakmaya çalıştı.

Pilon, -Bir yerin mi ağrıyor? diye sordu.

-Hayır.

Pilon arkadaşının bardağını bir daha doldurdu, karşısındaki yüzü seyrediyordu. Gözler eski ateşini kaybetmişti. Ta derinlerde bir yerde eski Danny, bir an ortaya çıkabilmek için, şöyle bir davrandı. Sahibinin ne mal olduğunu belli eden bir el hareketiyle sineği bir vuruşta ezivermişti.

Pilon'un yüzüne yavaş yavaş tatlı bir gülümseyiş yayıldı. Ve sonra Jesus Maria, Pablo, Koca Joe, Korsan, Johnny Pom-pom ve Tito Ralph, bütün arkadaşlarını bir araya topladı. Hepsini aldı, evin arkasına götürdü.

-Danny'ye şarabın son yudumunu verdim, hem nasıl iyi geldi bilseniz. Demek ki adamakıllı içmeye, belki bir ziyafete ihtiyacı var. Nereden şarap bulabiliriz?

Hepsinin aklı şöyle bir dolaştı, olanakları yoklamaya başladı. Bu insanlar, öteki hemcinslerinin yaşadıkları sürece hiç duymadığı bir içtenlikle doluydular şu anda. Danny'yi seviyorlardı.

En sonunda Jesus Maria, -Chin Kee yine sardalye yapıyor, diye söylendi.

Akılları avare dolaşmaktan vazgeçmiş, önlerine serilen gerçeğe dönmüştü. Ama bunun ne işe yarayacağını kavrayabilmeleri birkaç dakika sürdü. Sonra,
-Ne diye olmasın, diye söylendiler. Bir gün, sade bir gün çalışsak, her işimizi görürüz. çekişmenin seyri yüzlerinden belli oluyordu; Danny'nin hatırı için, iradelerine nasıl hakim olabiliyorlardı.

Pilon, Yaparız, diye söylendi, -yarın hep birlikte gider. Chin Kee'de çalışırız. Hemen o akşam Danny'nin şerefine koskoca bir parti düzenleriz.

Danny ertesi sabah uyandığı zaman evi bomboş buldu. Yatağından kalkıp boş, sessiz odaları dolaştı. Fakat Danny, herhangi bir sorun üzerinde uzun boylu kafa yoran bir adam değildi. Önce bunun, üzerinde düşünülecek bir sorun olmadığına karar verdi, sonra da aklından silip attı. Doğruca çardağın altına gidip sıcak tahtaların üstüne uzandı.

Bu bir uyarı mıydı, Danny? Üstüne çöken talihsizlikten korkmaya mı başladın? Hayır. Danny kendi kendinin içinde yitip gitmişti.

Yukarı Mahallede olmazsa olmazdı. Biraz sonra çevrede dedikodular dolaşmaya başlamıştı: Danny'nin arkadaşları Chin Kee'de sardalye işinde çalışıyorlarmış. Bu bir hükümet darbesi ya da önemli bir siyasal olay kadar heyecan uyandıracak bir haberdi. Karşılıklı selamlaşmalar arasında tekrarlanıyor, çamaşır asan kadınlar, bahçeden bahçeye birbirlerine bağırışıyorlardı: Danny'nin arkadaşlarının hepsi çalışıyormuş bugün.

Sabahın sessiz havası haberin etkisiyle elektriklenmiş gibiydi. Kuşkusuz bir neden, gizli bir amaçları olmalıydı. Analar çocuklarını öğretip Chin Kee'nin bahçesine yolluyorlardı. Millet, penceresinde, gelecek son haberleri bekliyordu. Ve haberler biribirinin ardından geliyordu:

-Pablo elini kesmiş.

-Chin Kee, Korsan'ın köpeklerini kovmuş.

-Köpekler, tekrar geri gelmiş.

-Pilon'un üstü başı kir içinde kalmış.

Yukarı Mahalle halkı arasında ufak tefek iddialar, bahisler başlamıştı. Aylardır bu kadar heyecanlı bir olay yaşanmamıştı. Bütün sabah Cornelia Ruiz'den tek söz bile edilmedi. Sorunun ne olduğunu öğleye kadar öğrenemediler. Ama asıl haber duyulunca, büyük bir heyecan ve telaş uyandırdı:

-Danny'nin onuruna büyük bir parti veriyorlarmış.

-Herkesi çağıracaklarmış.

Sardalye imalathanesinden, buyruklar sızmaya başlamıştı. Mrs. Morales, tozlu gramofonunu temizlemiş, en gürültülü plaklarını ayırmıştı. Bir kıvılcım parlamış, bütün Yukarı Mahalleyi tutuşturmuştu. Yedi arkadaş, gerçekten Danny için bir ziyafet hazırlıyordu. Sanki Danny'nin sadece yedi arkadaşı varmış gibi, söylüyoruz. Madam Soto'nun kümesi bir bıçakla temizlendi. Madam Palochico, en büyük tencerelerinden birinde muhallebi kaynatmaya başladı.

Kızlardan bir grup Woolworth'un dükkanına gidip renk renk krepon kağıtları aldı. Bütün mahalleden gitar ve akordeon sesleri yükseliyordu.

Haber! Chin Kee'nin bahçesinden her an, yeni bir haber geliyordu. Kesin karar verilmişti; ziyafet o gece verilecekti. O gün, en aşağı yirmi lira alacaklardı. Tam yirmi şişe şarap, şimdiden hazır demekti.

Torelli'nin işten başını kaldıracak vakti yoktu. Herkes Danny'nin evine götürmek için bir testi şarap almaya koşuyordu. Torelli'nin kendisi de faaliyetteydi. Karısına, -Belki biz de Danny'ye gider, bir iki şişe şarap götürürüz, diyordu.

İkindi olunca Yukarı Mahalledeki telaş ve heyecan, son sınırına varmıştı: Bütün ömürlerince giymeye kıyamadıkları elbiseler çıkarılmış, havalanmaya asılmıştı. Yıllardır sandık diplerinde uyuşup kalan güvelerin, denizden esen rüzgarla bütün keyifleri kaçmıştı.

Ya Danny? Yarısı erimiş bir insan gibi pinekleyip duruyordu köşesinde. Yalnızca güneş döndükce yerinden kımıldıyordu. Bütün mahalle halkının o akşam kendi kapısından içeri dolacağını biliyorsa bile, herhangi bir harekette bulunmuyordu. Zavallı Danny! Hiç olmazsa en aşağı iki düzine göz, kapısını gözetliyordu. Saat dörde doğru yerinden kalktı, bahçeden geçerek Monterey'e doğru yola düzüldü.

Gözden kayboluşunu sabırsızlıkla beklediler. Oh, kıvrım kıvrım, cicili bicili, rengarenk kağıtlar ne güzel duruyordu!.. Oh, kandiller pırıl pırıl parlıyor; mumlar ışıl ışıl yanıyordu!.. Yere damlayan mumlar döşemeyi cilalamış, kaygan bir duruma getirmişti.

Yemekler gelmeye başladı. Tabak tabak pilavlar, dumanı üstünde tavuk haşlamaları, insanın iştahını kabartıyordu. Sonra testi testi, şişe şişe şaraplar doldu. Martinez, mahzene inmiş bir kasa viski çıkarıp soluğu, Danny'nin evinde almıştı.

Beş buçuğa doğru yedi arkadaş, elleri yüzleri kan içinde, yorgunluktan bitkin bir durumda ama, böbürlenircesine başları dik adımlarla, tepeyi tırmanıyorlardı. Austerling zaferinden sonra Fransız ordusu, Paris'e tıpkı bu eda ile dönmüştü. Evi rengarenk kağıtlarla donanmış, ışık içinde yüzer görünce yorgunluklarını bir anda unuttular, neşeli neşeli gülümsediler. O kadar sevinmişlerdi ki, gözleri

yaşardı.

Arkasında tabak tabak güzel yiyecekler taşıyan oğulları olduğu halde Mama Chipo göründü. Paulito, o şişman tombul kadın, bir tencere fasulye ile bahçeye daldı. Naralar, şarkılar başlamıştı; kadınların çığlığı, bu heyecan kasırgasına katılan çocukların bağrışmaları birbirine karışıyordu.

Önlem almak üzere yola bir otobüs dolusu polis çıkarıldı. Oh, bu sadece bir ziyafet. Tabii biraz içilecek. Merak etmeyin, kan çıkmaz.

Ya Danny neredeydi? Berrak, soğuk bir gecede yükselen duman gibi, tek başına Monterey'e yollanmıştı. Postanenin önüne, istasyona, Alvarado Caddesindeki meyhanelere uğradı, kayaların arasında köpüren dalgaları seyretmek için sahile indi.

Ne oluyor Danny? Seni böyle yapan ne? Danny bilmiyordu. Yüreğinde sevdiği bir kadından ayrılıyormuş gibi bir sıkıntı duyuyor, sonbahar hüznünü andıran bir sıkıntı içinde bunalıyordu. Bir zamanlar kokusunu zevkle dinlediği lokantaların önünden geçti, canı yemek bile istemedi. Madam Zuka'nın büyük kuruluşunun önünden geçerken pencereden sarkan kızlara açık saçık işaretler yapmak şöyle dursun, kafasını çevirip bakmadı bile. Sonra tekrar iskeleye, sahile döndü. Demir parmaklığın üstünden sarkıp, kapkara derin suları seyre daldı. Biliyor musun Danny, hayat şarabımız Tanrıların kadehine nasıl boşalıp duruyor? Bir gün senin zamanının da geleceğini düşünebiliyor musun? Gözleri suda, bir süre hareketsiz kaldı.

Hava kararınca evindekiler, Danny'yi merak etmeye başlamışlardı. Arkadaşları evden ayrılmış, kente araştırmaya çıkmışlardı. Rastladıkları herkese, -Danny'yi gördün mü? diye soruyorlardı.

-Evet bir saat önce buradan geçti, ağır ağır yürüyordu.

Pilon ile Pablo birlikte dolaşıyorlardı. Arkadaşlarının izini bulmuş hızla yaklaşıyorlardı. Sonunda karanlık rıhtımın ucunda duran Danny'yi gördüler. Tepesinde soluk bir fener yanıyordu. Koşa koşa yanına geldiler.

Pablo, bunu, o zaman söylememişti ama, daha sonra Danny'den söz edilirken, o gün Pilon ile birlikte iskelede duran Danny'ye doğru yürürken gördüğü manzarayı anlatmaya çalıştı. Pablo, -İskelede parmaklığa dayanmış duruyordu, diye anlatırdı.

-Onu iyice görüyordum. Birden tepesinde bir şey fark ettim. Önce başının üstünde bir bulut duruyor sandık. Biraz daha dikkatli bakınca, önce büyük kara bir kuşa, sonra iriyarı bir adama benzettim o karaltıyı. Tepede bir yere asılmış gibi duruyordu. Hemen istavroz çıkardım. Danny'nin yanına vardığımız

zaman, kara gölge kaybolmuştu.

Pilon bunların hiçbirini görmemişti. Bundan başka Pilon, Pablo'nun istavroz çıkardığını, kendi kendine dua mırıdandığını da görmemişti. Fakat söze karışmadı, ona neydi; hikaye Pablo'nun değil miydi, nasıl isterse anlatır.

Hızla Danny'nin yanına yanaştılar; iskele dubalarının altında denizin homurdanışı duyuluyordu.
Danny hareket etmedi. Kollarından tutup çevirdiler:
-Danny, nen var?

-Hiç, hiçbir şeyim yok.

-Sen hastasın, Danny.

-Hayır.

-Seni böyle üzen ne?

-Bilmiyorum. İçimden öyle geliyor. Canım bir şey istemiyor.

-Bir doktora görünsen, belki bir şey yapabilir, Danny.

-Size hasta değilim diyorum ya!

Pilon, -Bak dedi, evde senin onuruna bir parti düzenledik. Yukarı Mahalledeki herkes orada. Şarap, çalgı, bol bol yiyecek! Belki yüz şişe şarap var. Tavanlar, duvarlar renk renk kağıtlarla süsenmiş. Sen de gelmek istemez misin?

Danny derin bir soluk aldı. Döndü; bir süre daha karanlık sulara baktı. Kimbilir, belki Yaradanla fısıldaşıp, onunla bir şeyler konuştu.

Sonra tekrar arkadaşına döndü. Gözleri biraz daha parlamıştı: Tam canımın istediği şeyi buldunuz! diye bağırdı. Hadi gidelim. Öyle susadım ki, kızlar da var mı?

-İstediğin kadar. Evin içi karı kız dolu.

-Hadi öyleyse, koşun bakalım!

Koşa koşa tepeyi tırmanmaya başladılar. Eve varmadan, ormanın başladığı yerden çalgı sesleri. neşeli kahkahalar duyuluyordu. Üç arkadaş soluk soluğa kalmışlardı. Danny, naralar atıyordu. Bardaklar dolusu şarap uzatıldı önüne. Hepsinden birer yudum aldı.

İşte bütün bu eğlence senin içindi! Daha sonra birisi bir eğlenceden, eğlenmekten söz edecek olsa, içlerinden başka biri, anıların verdiği zevkten mest olmuş bir halde, Danny'nin evindeki partiye gitmiş miydin? diye sorardı. İlk konuşan mahallenin yenisi değilse, muhakkak, o gece o da orada bulunmuştur.

İşte bütün bu eğlence, senin içindi. Ondan daha iyisi mahallede verilmedi, verilmeyecek de.

Böyle bir şey düşünülemez bile, çünkü ziyafetten sonraki iki gün içinde gelmiş geçmiş eğlencelerin hepsiyle kıyaslanmış ve bu sonuca ulaşılmıştı. O gece kim neşeden, zevkten çatlayacak hale gelmedi ki! Hiçbir zaman o geceki kadar kavga olmadı; öyle iki kişi arasında değil, kocaman kalabalık gruplar arasında dehşetli dövüşler oldu.

Ah, hele o kadınların kahkahaları! İnce, şakrak, bir billur kırılmasını andıran kahkahalar! Aşağı yardan gelen kadın çığlıkları, karşı koyma sesleri. Peder Ramon, ertesi günkü günah çıkartma sırasında duyduğu itiraflar karşısında taş gibi donup kalmıştı. Yukarı Mahalleyi simgeleyen ruh, didik didik olmuş, dalgın, şaşkın bir varlık olarak göklerin boşluğuna atılıvermişti. O kadar dans ettiler, öyle tepindiler ki; döşemenin bir kenarı aşağı çöktü.

Akordeonlar o kadar gürültüyle çalınıyordu ki; körükler dayanamıyor, soluğan olmuş atlar gibi işe yaramaz oluyordu.

Danny'ye gelince, onuruna verilen şölen gibi, o da hiçbir şeyle karşılaştırılamazdı. Onu bir sözcükle Harika olarak nitelendirmek gerekir. Daha sonra bırak, ukalanın biri, -Beni görmedin mi? diye sorsun. -O zenci karıyı, nasıl dansa davet ettim, görmedin mi? Görmedin mi, nasıl atom bombası gibi ortada dönüp duruyordum? O zaman daha yaşlı, daha akıllı, gün görmüş bir göz onu tepeden tırnağa süzecek, ona dönerek, bütün olanakların sırrını hesaba katan tecrübeli bir sesle, -Ya sen Danny'yi gördün mü? diye soracak.

Belki bir gün tarihçilerin biri tutup, şölenin soğuk, kuru, zevksiz bir tarihini yazmaya kalkar. Belki Danny'nin elinde bir masa ayağı ile ortaya fırlayıp kadın erkek herkese meydan okuduğu zamana dokunur. Belki de yazısını şöyle bitirir: -Ölmek üzere olan bir organizmanın insanüstü bir güç ve kudret gösterdiği olmuştur. O gece Danny'nin insanüstü enerjisinden söz ederken aynı tarihçinin, hiç şaşmayan kalemi şunları da ekleyebilir: -Yaşayan bir organizma tahrik edildiği zaman, genel yapı büyük bir doğurma eylemine başlar.

Ama, ben de, bütün Yukarı Mahalle halkı da, -Geç beyim, bunları, diyeceğiz. -Danny gibi bir adam bir daha kolay kolay bulunmaz. Kimse doğru dürüst bir hesap tutmadığı için, doğal olarak kadınların hiçbiri o akşam kiminle yattığını itiraf etmedi. Bu yüzden Danny'nin kudreti, meziyeti, biraz sişirilmiş olabilir. Kaldı ki bütün ünlülerin en aşağı onda biri şişirme değil midir!

Danny'nin gittiği her yere, o görkemli deliliği de beraberinde gitti. Mahallede söylendiğine göre Danny tek başına tam üç koca binlik şarap içti.

Unutulmamalı ki, Danny şimdi ölümlüler, Tanrılar arasına karışmıştır. Belki birkaç yıl sonra, bu söylenti otuz binlik olur. Yirmi yıl sonra bulutların alev alev yanarak, parça parça gökte toplanıp, koca koca harflerle DANNY diye yazılar oluşturduğu; o akşam aydan kan damladığı, büyük ve küçük ayıların saman yolunda naralar attığı bile söylenecektir.

Vakit ilerledikçe yapıları Danny'yle aynı düzeyde olmayanlar ortadan kaybolmaya, erimeye, ayak altından çekilmeye başladı. Geri kalanlar, üstünlüklerinin etkisiyle, daha çok bağırmaya, daha hırsla dövüşmeye, daha hızla dans etmeye devam ettiler.

Monterey'in itfaiye ekibi meşin ceketleri sırtlarında, kırmızı arabaları ve hortumlarıyla tetikte hazır bekliyordu. Gece bir hayli ilerlemişti. Danny'nin partisi, bütün parlaklığı ile sürüp gidiyordu.

Bütün olup bitenlerin, kadın erkek bir sürü tanığı var. Ve her ne kadar, otuz binlik şarap içmeleri sonucu, tanıklıklarının yarı yarıya değerden düşmesi gerekirse de olayın ana çizgileri, hiçbirinin gözünden kaçmamıştı. Herkes başka başka şeyler söylediği için, hikayenin tamamını öğrenmek birkaç hafta sürdü. Ama zamanla her şey, aydınlandı ve sonuna dek devam edecek olan, gerçek biçimini almakta gecikmedi.

Yukarı Mahalle halkı, Danny, hızla şekil değiştiriyordu, diyordu. Büyümüş, büyümüş koskocaman, korkunç bir yaratık olmuştu. Gözleri otomobillerin ön lambaları gibi, pırıl pırıl yanıyordu. İnsanı korkutan bir hal vardı üzerinde.

Grada, kendi odasının ortasında dimdik duruyordu. Ceviz masanın bir ayağını havaya kaldırmış, hatta elindeki tahta parçası bile kocaman olmuştu: bütün dünyaya meydan okuyordu.

Dövülecek yok mu? diye haykırdı. -Bir erkek kalmadı mı koca dünyada? Herkes tir tir titriyordu, havada dolaşan masa ayağı o kadar korkunç, o kadar canlıymış gibi duruyordu ki, milletin içine müthiş bir korku salmıştı. Danny elindeki ayağı ağır ağır bir ileri, bir geri sallıyordu. Akordeonların gıcırtılı sesleri kesilmişti. Dans edenler durdu.

Odanın havası gittikçe soğuyor ve çöken sessizlik okyanusların sessizliği gibi, içten içe çalkalanıp inliyordu.

-Kimse yok, aranızda erkek yok demek! diye gürledi Danny. -Koskoca dünyada bir ben mi kaldım? Korkunç korkunç parlayan gözlerine bakan, masanın ayağının havada sallanışını görenlerin beti benzi kül gibi olmuştu. Bu meydan okuyuşa karşılık veren olmadı.

Danny, kendini, şöyle yukarı doğru bir gerdi.

Dediklerine bakılırsa başı tavana değiyordu. -Öyleyse dışarı çıkıp benimle boy ölçüşecek birini arıyayım. Danny'nin önüne, gücüne yakışır bir rakip bulayım!

Önüne çıkan her şeyi devire devire, kapıya doğru atıldı. Korkudan ödleri patlamak üzere olan insanlar, ikiye ayrılmış, geniş bir yol açmışlardı. İki büklüm olarak kapıdan çıktı. Millet sesini çıkarmadan olup bitenleri seyrediyordu.

Dışarıda o meydan okuyan nara gümbürdedi. Masa ayağının havada çıkardığı ıslığa benzer sesi duydular. Uzaklaşan ayak seslerini işittiler. Az sonra yarın yakınlarından, meydan okumaya cevap veren, çam ağaçlarının çevresindeki sisi eritip akıtan, insanın iliklerini uyuşturan ikinci bir nara geldi. Hatta şimdi bile, Danny'nin rakibinden söz edenler bilinmeyen bir nedenle seslerini kısar, korku ile ürkek ürkek etrafına bakınırlar. Danny'nin bu sese, saldırdığını duydular. Meydan okuyanın son narası gümbürdedi, sonra şiddetli bir darbe. Ve daha sonra bir ölüm sessizliği...

Ciğerlerinden sızan hava bir ses çıkarır korkusuyla soluklarını tutup, bir süre beklediler. Fakat boşuna kulak verdiler. Gece ölesiye sessizdi ve ortalık ağarmaya yüz tutmuştu.

Bu sessizliği Pilon bozdu: -Bir şey oldu galiba, diye mırıldandı. Dışarı ilk fırlayan da o oldu. Yürekli adamdı, ona engel olacak korku yoktu. Ötekiler de peşinden seğirttiler. Danny'nin gittiğini duydukları yana koştular ama, arkadaşları görünürde yoktu. Yarın kenarında, içinde kim bilir kaç kuşaktır, incecik akan suyun, zikzaklı yatağına vardılar.

Arkadan gelenler Pilon'un, aşağıya doğru koştuğunu gördüler. Arkasındakiler de inmeye başladılar. Ve Pilon'u aşağıda parçalanmış, kıvrılmış Danny'nin başucunda buldular: Tam kırk ayak yukarıdan uçuvermişti. Pilon bir kibrit çaktı. -Galiba daha yaşıyor, diye söylendi. -Koşun bir doktor bulun, Peder Ramon'a da haber iletin.

Millet dağılıverdi. On beş dakika içinde dört doktor uyandırılmış, çılgın Paisanolar tarafından yataklarından sürüklenmişti sanki. Hiçbiri, doktorların o pek sevdikleri nazlanmayı yapmaya vakit bulamamıştı. Hayır! Tartaklandılar, itildiler, kakıldılar, ne istediğini bilmeyen adamlar, alet çantalarını alıp ellerine sıkıştırdılar.

Peder Ramon da yatağından kaldırıldı. Başına gelen, kendisini bekleyen işin ne olduğunu bile anlayamadan nefes nefese tepeyi tırmanmaya başladı. Bu arada Pilon, Pablo, Jesus Maria, Danny'yi kaldırmış, evdeki yatağına yatırmışlardı. Bir sıra mum gibi çevresine dizildiler. Danny, belli belirsiz nefes alıyordu: Önce doktorlar geldi. Ne yapılması gerektiğini düşünerek kuşkulu gözlerle birbirlerini süzüyorlardı.

Ama en ufak bir duraksamanın çevreyi saran halkın gözünde korkunç anlamlar uyandırdığının farkındaydılar. Danny'yi muayene etmeleri uzun sürmedi. İşlerini bitirdikleri zaman Peder Ramon da gelmişti.

Pilon, Pablo, Jesus Maria, Koca Joe, Johnny Pom-pom, Tito Ralph, Korsan ve köpekleri içeride olduğu ve hepsi Danny'nin ailesinden sayıldığı için, Peder Ramon ile ben de içeri giremedim. Kapı kapanmıştı. Ne de olsa insanın içinde gurur denen bir şey bulunduğu için, her şey kolay kolay gözetlenemez.

Büyük odayı dolduran Yukarı Mahalle insanlarına büyük bir sabır sessizliği egemendi. Papazlarla doktorlar anlaşma şekillerini çok ileri götürmüşlerdir. Odadan çıktıkları zaman Peder Ramon'un yüzündeki anlam değişmemişti ama, onu gören kadınlar çığlık çığlığa ağlamaya başladı. Erkekler bağlanmış atlar gibi ayaklarını yere vura vura teker teker dışarı süzüldü.

Yatak odasının kapısı hala kapalıydı.

:::::::::::::::::::::::::::::::

17

Ölüm, keder, umutsuzluk ve kupkuru bir felsefe uyandıran kişisel bir sorundur. Öte yandan cenaze törenleri büsbütün toplumsal olaylara yol açar.

Her şeyden önce otomobilinizi temizletip, parlatmadan cenaze törenine gitmeyi aklınızdan geçirebilir misiniz? Mezarın başında dikilirken siyah kostümünüzün ütüsüz, ayakkabılarınızın boyasız olmasına katlanabilir misiniz? Cenazeye gönderdiğiniz çelenge kartınızı iliştirmeyi ve yapılması gereken şeyi unutmadığınızı hatırlatmayı ihmal eder misiniz? Toplumsal geleneklerin, adetlerin hiçbiri cenaze törenlerindeki kurallar kadar şaşmaz bir biçimciliğe, bağlı değildir. Cenaze evinin salonunda o rahatsız portatif demir sandalyelerin kullanıldığını düşünün; çevrede ne unutulmaz bir etki bırakır. Hayır, ölmek üzere olan bir insan, belki sevilebilir, nefret edilebilir, acınabilir ama öldü mü; karışık, çapraşıl; bir törenin bir numaralı süsünü teşkil eder.

Danny ölmüştü, iki gündür cansız yatıyordu; Danny adlı bir insanın yaşadığı ömür tükenmişti. İnsanların yüzleri adet üzere kara bir yas tülü ile örtülü, içleri heyecandan tir tir titriyordu. Hükümet, isteyen her eski askere, askeri tören yapmayı üstüne almıştı. Yukarı Mahallede bu şerefe ilk Danny nail olmuştu. Ve Yukarı Mahalle hükümetin vaadini ilk defa eleştirici bir gözle ölçmek fırsatını elde etmişti. Haber çoktan askeri makamlara iletilmiş, ceset, hükümetin gözetimine bırakılmıştı. Yeni boyanmış, üstüne bir bayrak gerilmiş tabut, hazırlanmış bekliyordu. Cuma günkü tören için bildiri bile yayımlanmıştı.

-Saat onda cenaze töreni 11. Alay, 11. Bölük, Avcı grubundan...

Bütün bunlar; Yukarı Mahalle pencerelerinden sarkan kadınları, dışarı fırlatacak haberlerdi. O gün sabahtan akşama kadar, Monterey'in sokakları Danny'nin cenazesi için kapı kapı dolaşıp çiçek dilenen kara kara çocuklarla dolup taştı. Ve gece aynı kara çocuklar, buketleri çoğaltmak için bahçeleri bir daha ziyaret ettiler.

Şölende en iyi elbiseler giyilmişti. Sonraki iki günde bu elbiseler iyice temizlendi, yıkandı, onarılıp, güzelce ütülendi. Delicesine bir faaliyet vardı mahallede. Heyecan gittikçe artıyordu.

İkinci günü akşamı Danny'nin arkadaşları büyük odada toplandılar. Beklenmedik darbelerin ve sarhoşluğun etkisi yok olmuş yerini büyük bir dehşet almıştı; zira Yukarı Mahallede Danny'yi en çok seven, ondan en çok yararlanan kendileri olduğu halde, onun cenaze törenine katılamıyorlardı. Bütün sıkıntıları, kederleri arasında hepsi de bunun bilinci içindeydi. Ama sorun, bütün açıklığı ve gerçek yüzü ile ilk defa bugün karşılarına çıkmıştı.

Genellikle kıyafetleri sözünü etmeye değmeyecek kadar kötü idi. O geceki şölen, elbiselerini hiç olmazsa bir yıl giyilmiş kadar eskitmişti. Pantolonların dizi patlamış, yelekleri erimişti. Başka birisi ölmüş olaydı, ondan bundan ödünç kılık düzebilirlerdi ama, şimdi koca Yukarı Mahallede cenazeye gitmeyen kimse kalmıyordu ki. İçlerinde bir tek Cocky Rior'dan gitmiyordu. Ama Cocky çiçeğe tutulmuş, karantinaya alınmıştı, tabii elbiseleri de birlikte gitmişti. Yeni bir elbise almak için para bulurlar, belki de çalabilirlerdi ama, altı kişiye birden elbise alacak para neredeydi!

Belki, -Bu adamlar Danny'yi, cenazesine bu durumda gidecek kadar sevmiyorlar mı? diyeceksiniz. İyi ama, komşunuz düğüne gider gibi giyinmişken siz partallarınızla kalabalığa nasıl karışırsınız?

Yüreklerine çöken ayrılık acısı katlanılmaz derecedeydi. Talihlerine lanet ediyorlardı. Kapının önünden Galvez'in geçtiğini gördüler. Yepyeni, gıcır gıcır bir elbise almış, daha şimdiden sırtına geçirmişti. Arkadaşlar, çeneleri avuçlarında kara kara talihsizliklerini düşünüyorlardı. Her olasılık, ortaya konmuş, tartışılmıştı.

Pilon şimdiye dek ilk defa olarak, işe yaramayacak kötü bir öneride bulundu. -Bu gece gider, birer kat elbise çalarız, dedi. Önerisinin pek aptalca bir şey olduğunu, kendi de biliyordu. Çünkü dünyanın bütün elbiseleri önüne serilse, içinden bir tanesine bile elini sürmek gelmeyecekti. Bir elbise çalmak, çarpılmaktan da beterdi.

-Kızılhaççılar bazen elbise de verir diye söylendi

Jesus Maria.

Pablo, -Gidip baktın mı, dedi. -Heriflerde on dört entari var ama, bir tek erkek elbisesi yok.

Kara talih, her yandan bütün olanakları baltalıyordu. Tito Ralph, yeni mendilini cebinden sarkıtmış olarak girince, odadakilerden iyice bir azar işiterek, özür dileyip dışarı çıktı.

-Bir hafta vaktimiz olsaydı gider sardalyede çalışırdık, dedi Pilon. -Oysa cenaze yarın kalkacak. İşte düşünülecek şey. Tabii biz de törene katılabiliriz.

-Nasıl?

-Kıyıdan kıyıdan gideriz. Bando ile cenaze, caddeden gidecek. Biz de yan sokaklardan izleriz. Kaldı ki, mezarlığın çevresi de otluktur. Otların arasına gizlenir, olup biteni seyrederiz.

Arkadaşları minnet dolu bakışlarla Pilon'a baktılar. Onun, keskin zekasının bütün olasılıkları; nasıl didik didik edip zorladığını biliyorlardı. Ama bu yol onların, törenin yalnız yarısını, öyleki yarısından azını görmelerini sağlayabilecekti. Sorunun en önemli yanı, törende boy gösterebilmekti. Yapılacak işlerin en önemlisi bu idi.

-Bu bize bir ders olur, dedi Pilon. -Gerektiği zaman kullanmak için, bir iyi elbise uydururuz. Ne olur, ne olmaz. İşte böyle anlarda gerekli olabilir.

Sorunu daha fazla üstelemediler ama, işin içinden çıkamadıklarını biliyorlardı. Bütün gece şehirde avare avare dolaştılar. Hangi bahçeler en güzel çiçeğini açmamıştı? Hangi ağaç yeşil kalmıştı? O sabah Danny'nin gömüleceği mezarlık Monterey bahçelerinde yetişen çiçeklerin en iyileri ile boğulmuş, kalmıştı.

Doğa, yasalarını, her zaman yerli yerinde, sırasında yürütmüyor. Örneğin Waterloo'dan önce yağmur yağmıştı. Ama o cuma, hava çok güzeldi. Güneş tam kır gezmesine yakışırcasına pırıl pırıl yanıyordu. Martılar koyda, sardalye imalathanelerinin üstünde, süzüle süzüle dolaşıyordu. Sahildeki kayalara sık sık uğrayan balıkçılar, çoktan yerlerini almıştı. Büyük ecza sarayı sıcaktan bozulacak ilaçları yavaş yavaş vitrinden içeri alıyordu. Terzi Mr. Machado kapıya, -On dakikaya kadar geliyorum levhasını asmış, eve siyah elbiselerini giymeye gitmişti. Arakçılar torbalarını sardalye ile doldurmuştu.

Louis Duarte kayığını boyadı ve adını Lolita'dan Üçkardeşler'e çevirdi. Polis Jake Lake, yakaladığı ehliyetsiz şoförü bırakıp, bir puro satın aldı.

Bu, anlaşılmaz bir sırdır. Hayat, böyle bir günde o tekdüze, budala akışını nasıl sürdürebilirdi? Mammie Jackson, kapısının önünü nasıl temizlemeye

kalkardı? W. Merk su kumpanyasına ateş püsküren o dördüncü mektubu, nasıl yazardı? Charlie Marsh, her zamanki gibi körkütük sarhoş olmak cesaretini nereden almıştı? Bu bir cinayet, büyük bir suç, bir günahtı!..

Danny'nin arkadaşları o sabah üzüntü içinde uyandılar. Danny'nin yatağı bomboştu. Sahibinin peşinden mezara kadar gelen, süvarisiz bir atı andırıyordu. Hatta Koca Joe Portagee bile, ona yan gözle bakmaya cesaret edemedi. Güneş, bütün parlaklığıyla pencereye abanmış, yere camdaki toz, örümcek dantelinin güzel bir gölgesini basmıştı.

Pilon, -Danny böyle sabahları pek severdi, diye söylendi.

Yarın başına kadar gidip geldikten sonra, çardağın altına oturup arkadaşlarının anılarından söz etmeye koyuldular. Danny'nin iyiliklerini anıp, ruhunu sevindirdiler. Suçları, kötü yanları çoktan unutulmuştu.

Pablo. -Ne güçlüydü, diye söylendi, katır gibi sağlam bir herifti. Koca saman balyalarını kaldırırken, bana mısın demezdi.

Danny'nin iyiliği, cesareti, temiz yürekliliği ve eliaçıklığıyla ilgili hikayeler anlatıldı.

Artık kiliseye gitmek, o üstlerinden akan partalları elalemin gözü önüne sermek zamanı, gelmişti. İçlerine bir utanç düştü, millet en güzel en süslü elbiselerini giymiş, mis gibi kokulara belenmiş gelirken; onlar böyle... Org sesini ve kilisede olup bitenleri işitebiliyorlardı. Durdukları yerden omuzlarında tersine çevrilmiş tüfekleriyle bir tabur askerin, inleyen davullarıyla bandonun geldiğini gördüler. Sonra üçer üçer sıralanmış bir süvari bölüğü geldi. At nallarının asfaltta çıkardığı sesler, arkadaşların ruhundaki ağırlığı bir kat daha artırıyordu.

Tabutun kiliseden çıkarılarak bayrağa sarılışını, top arabasının üstüne yerleştirilişini içleri parçalanarak seyrettiler. Sonra subayın biri düdüğünü öttürüp, elini kaldırdı; bütün kafile ağır ağır yola koyuldu; tüfekler ters çevrilmiş, bandonun hüzün taşan havasına uyulmuş olarak, ilerliyorlardı. Bando yas havaları çalıyordu. Bölük ilerliyordu. Daha arkadan ciddi yüzlü, dimdik yürüyen erkekler; yere sürünmesin diye eteklerini hafifçe yukarı kaldıran kadınlar geliyordu. Cornelia Ruiz, Mrs. Morales, Galvez, Torelli, şişman madam, Madam Palochico, Tito Ralph, Yosma Ramirez, Mr. Machado, kısacası herkes, Yukarı Mahallede tanınan bilinen herkes, oradaydı.

Danny'nin dostlarının bu utanca daha çok dayanamayacakları apaçıktı. Bir süre sonra ara sokaklara sapıp, sahte bir kahramanlıkla yürümeye başladılar.

İlk teslim olan Jesus Maria oldu. Utançla hıçkırırken babasının tanınmış zengin bir boksör olduğunu düşünüyordu. Jesus Maria başını önüne eğip koşmaya başladı. Arkadaşları peşinden, onların da

arkasından köpekler koşuyordu.

Cenaze alayı görünmeden, Danny'nin arkadaşları mezarlığın üstündeki otların arasına yerleşmişlerdi. Tören, askeri usullerle kısa sürdü. Tabut çukura indirildi, silahlar atıldı, trampetler tıkırdadı, ardından Enrique, Fluff, Pajarito, Rudolph ve Senor Alec Thompson arka ayaklarının üstüne oturup uzun uzun havladılar. Korsan, köpekleriyle o kadar böbürlenmişti ki...

Her şey çabucak olup bitmişti. Arkadaşlar, kimsenin gözüne görünmemek için, hızla kaçıp gittiler. Eve giden yoldan Torelli'nin boş evinin önünden geçmek gerekiyordu. Pilon, pencereden içeri girip iki testi şarap aldı. Sonra hep birlikte Danny'nin evine yollandılar. Yavaş yavaş, ağırbaşlılıkla bardakları doldurup içtiler.

İçlerinden biri, -Danny şarabı severdi, diye mırıldandı. -Boğazından aşağı bir yudum şarap inecek olsa, ne kadar sevinirdi.

İkindi geçti; akşam oldu. Hepsi teker teker bir köşeye çekilmiş, şarabı yudumlayıp, eski anılarını anarak oyalanıyordu. Saat yediye doğru elinde bir kutu puro Tito Ralph geldi. Herkes bir puro yakaladı, gereği gibi ucunu ısırıp yaktılar. İkinci testiye başlamışlardı. Pablo, hafiften bir şarkı mırıldanmaya çalıştı.

Pilon, -Cornelia Ruiz bugün yalnızdı, diye mırıldandı.

Jesus Maria, -Bir iki hazin türkü söylesek nasıl olur? diye sordu.

Pablo, -Danny, ağır havalardan hoşlanmazdı ki, diye atıldı. -Güzel kadınlardan söz eden oynak türküleri severdi.

Hepsi, başlarını sallayıp bunu, doğruladı: -Evet, Danny, kadınları pek severdi, onlar da onu ararlardı ya.

Pablo, demin başladığı şarkının ikinci dizesine geçti; Pilon üçüncüsüne yardım etti, dördüncüye geldikleri zaman herkes söylemeye başlamıştı.

Şarkı bittiği zaman Pilon, sigarasından derin bir nefes aldı, sigara söndüğünden ağzına duman gelmemişti. -Tito be, diye söylendi.- Gitarını alsana eline, daha iyi şeyler söyleyelim. Bir kibrit çakıp purosunu yaktı, kibriti sallayıp fırlattı. Küçük kibrit çöpü yanarak, duvarın dibindeki eski bir gazetenin üstüne düşmüştü. Hepsi birden kalkıp, ateşin üstüne atıldılarsa da Tanrısal bir güçle hepsi de yere yıkıldı. Birbirinin gözünün içine bakıp gülümsediler; umutsuz ve ölümsüz insanların tebessümüydü bu. Alevlerin parlayıp parlayıp sönüşünü, bir düş görüyorlarmışçasına seyrediyorlardı.

Kağıtların çiçek gibi açılıp, kabarışına bakıyorlardı. İşte Tanrılar, böyle ufak sebeplerle aşka gelir. Ve insanlar, kağıt kabara kabara yanarken, alevler

kuru duvar tahtalarını okşarken, tatlı tatlı gülerek olup bitenleri seyreder.

Ya Danny'nin akıllı dostları, işte böyle olacaktı. Sizi birbirinize bağlayan bağlar kopuverdi. Sizi birbirinize yaklaştıran mıknatıs, bütün gücünü yitirdi. Ev bir başkasına, Danny'nin zevk nedir bilmeyen akrabalarından birine kalacak. İyisi mi, bu kutsal arkadaşlığın simgesi, bu kavga, dövüş ve eğlence yuvası, bu rahat odalar Danny gibi, ölmeli, umutsuz bir atılımla, bir zafer anıtı olarak yukarıya yükselmelidir.

Arkalarına dayanıp tatlı tatlı gülümsediler. Alevler, yılan gibi direklerin üstünden kayıp çatı arasına atlamış, yeni hamlelerle gittikçe büyüyordu. Arkadaşlar sadece yerlerinden kalkıp, rüyada gezer gibi dışarıya, bahçeye çıktılar.

Başından geçen her olaydan yeni bir ders çıkaran Pilon, artan şarabı da birlikte çıkarmıştı.

Monterey'den acı acı canavar düdükleri gelmeye başladı. Kırmızı arabalar tepeye bir çırpıda tırmanıvermişti. Projektörler ağaçlar arasında dolaşıyor, çevreyi gündüz gibi aydınlatıyordu. Çevredeki evler, ağaçlar ıslatıldı; ateşin yayılmasına engel olmaya çalışıyorlardı.

Danny'nin arkadaşları Yukarı Mahalle halkı arasına karışıp; ev, beyaz dumanlar tüten kapkara bir kül yığını oluncaya kadar, durup yangını seyrettiler. Her şey bittikten sonra itfaiye arabaları yokuştan aşağı kente indiler.

Mahalle halkı karanlığın içinde erimiş, kaybolmuştu. Danny'nin arkadaşları hala yangından arta kalanı seyrediyorlardı. Bir ara dönüp garip garip birbirlerine baktılar, sonra bakışları yeniden kül yığınına döndü. Bir süre sonra da teker teker, hepsi ayrı ayrı yönlerde karanlığın içine dalıp kayboldular.

SON

::::::::::::::::::::::::::::